

2610

2 SEP 2006

Հ. Ռ. ՔՕՍԵԱՆ

511(075)

Բ-84

կր

ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ

Գ. ՏԱՐՔ

Գ. Ա. Հ. Ի. Է.

ՏՊԱԳՐ. ՅԱԿՈԲ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

1937

511(075)

Բ-84

30.08.2013

2610

2 SEP 2006
20 MAY 2010

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ԹԻԻԵՐՈՒ
ՄԻՆՁԵՒ 1000

(Քաղ ուածք)

Ա.

1. Գրեցէք կարգաւ հարիւրաւորները մինչև 1000:
2. Կարգացէք հետեւեալ թիւերը. 140, 270, 490, 530, 350, 290, 610, 840, 960, 999:
3. Վերլուծեցէք հետեւեալ թիւերու չ. ներն ու Տ. ները. 120, 540, 310, 450, 580, 730, 840, 950, 870, 880, 910, 940, 280, 160, 240, 470:
4. Գիրով գրեցէք հետեւեալ թիւերը. 720, 230, 840, 950, 610, 390, 420, 560, 670:
5. Համրեցէք զոյգ Տ. ները, և գրէք 300 ին, 500 ին, 800 ին, 900 ին, 600 ին, 200 ին քով:
6. Համրեցէք անզոյգ Տ. ները և գրէք 200 ին, 400 ին, 500 ին, 600 ին, 800 ին, 900 ին, 700 ին քով:

Բ.

1. $20+20=$	2. $300+200=$	3. $200+40+20=$
$90+10=$	$400+300=$	$500+30+50=$
$20+70=$	$600+300=$	$700+10+60=$
$80+20=$	$500+400=$	$800+40+30=$
$40+30=$	$700+300=$	$900+20+50=$
$50+\dots=100$	$500+\dots=1000$	$300+40+60=$
$70+\dots=100$	$600+\dots=900$	$500+70+30=$
$30+\dots=90$	$400+\dots=700$	$800+20+80=$
$40+\dots=100$	$200+\dots=800$	$700+10+90=$
$20+\dots=80$	$300+\dots=1000$	$500+60+40=$

4. Գումարեցէք զոյգ Տ. ներ՝ զոյգ Հ. ներու հետ:
5. Գումարեցէք անզոյգ Տ. ներ՝ անզոյգ Տ. ներու հետ:

5314-55

8102

6. Գումարեցէք անշոյդ Տներ՝ զոյդ Հներու հետ:

$$\begin{array}{rcl}
 7. & 4 \text{ Հմ. } 2 \text{ Տմ. } + 30 \text{ մ. } & = 450 \text{ մ.} \\
 & 8 \text{ » } 4 \text{ » } + 50 \text{ » } & = \\
 & 6 \text{ » } 3 \text{ » } + 40 \text{ » } & = \\
 & 7 \text{ » } 1 \text{ » } + 20 \text{ » } & = \\
 & 2 \text{ » } 5 \text{ » } + 50 \text{ » } & = \\
 & 9 \text{ » } 3 \text{ » } + 70 \text{ » } & =
 \end{array}$$

ԱՊՐԱՆՔԻ ՓՈԽԱՂՈՒԹԻՒՆ

1. Կառքի մը վրայ դրին 400 Քկր. աղ, 300 Քկր. բրինձ և 100 Քկր. գամ: Քանի՞ Քկր. ապրանք դրին կառքին վրայ:

2. Առաջին օրը կառապանը 22 Քմ. 200 մ. ճամբայ կտրեց, երկրորդ օրը 16 Քմ. 400 մ.: Քանի՞ Քմ. ճամբայ կտրեց երկու օրուան մէջ:

3. Ուրիշ կառքի մը վրայ դրին 500 Քկր. շաքար և 300 Քկր. ձուկ: Քանի՞ Քկր. ապրանք դրին կառքին վրայ:

4. Նպարավաճառի մը զրկեցին 2 սնտուկ ապրանք: Մէկ սնտուկին ծանրութիւնն էր 400 Քկր., միւսինը 100 Քկր. աւելի: Քանի՞ Քկր. կը կշռեն 2 սնտուկ իմիասին:

5. Մարտիկայէն ձկնավաճառի մը զրկեցին 300 Քկր. թարմ ձուկ, իսկ աղած ձուկ 200 Քկր. աւելի: Քանի՞ Քկր. ձուկ զրկեցին:

6. Նաւահանգիստէն մայրաքաղաք հասաւ 400 խեչափառ, իսկ կրիայ 200 հատ աւելի: Ամբողջ քանի՞ երկակենցաղ կենդանի գնաց մայրաքաղաք:

Գ.

1. $60 + 50 =$	2. $270 + 50 =$	3. $340 + \dots = 500$
$80 + 40 =$	$320 + 90 =$	$570 + \dots = 800$
$90 + 20 =$	$470 + 60 =$	$690 + \dots = 900$
$70 + 50 =$	$490 + 40 =$	$340 + \dots = 600$
$60 + 70 =$	$790 + 70 =$	$520 + \dots = 700$
$90 + 70 =$	$290 + 40 =$	$640 + \dots = 900$
$80 + 60 =$	$360 + 40 =$	$810 + \dots = 1000$
$30 + 90 =$	$570 + 280 =$	$260 + \dots = 900$
$40 + 70 =$	$380 + 570 =$	$370 + \dots = 1000$
$50 + 90 =$	$260 + 680 =$	$160 + \dots = 800$

4. 100 էն մինչև 700 համընթաց 30ական աւելցնելով:

200 »	»	800	»	60	»	»
140 »	»	1000	»	20	»	»
230 »	»	950	»	40	»	»

8. Տակառի մը մէջ կար 2 Հ. և 7 Տ. գինի: Յետոյ 2ական Տ. լեցուցին, մինչև որ լեցուեցաւ տակառը, որուն պարունակութիւնն էր 670 լ.: Առաջին Տ. լեցնելէն յետոյ քանի՞ լ. գինի եղաւ, քանի՞ երկրորդ, երրորդ, չորրորդ... անգամ լեցնելէն ետքը մինչև լեցուիլը: Գրեցէ՛ք այդ բոլոր թիւերը:

9. 2 Քէնթալ 70 Քկր. + 40 Քկր. =

4	»	80	»	+	60	»	=		
6	»	30	»	+	90	»	=		
8	»	40	»	+	70	»	=		
2	»	50	»	+	4 Քնթ. 60 Քկր.	=			
1	»	70	»	+	2	»	50	»	=
3	»	80	»	+	4	»	50	»	=
5	»	90	»	+	2	»	80	»	=

ԳՐԱՎԱՃԱՌԸ

1. Գրավաճառ Կ. Մկրտիչեան մեծ մթերանոցէ մը ապսպրեց 160 ծրար գծուած թուղթ և 180 ծրար գունաւոր թուղթ՝ արտագրելու համար: Քանի՞ ծրար թուղթ ապսպրեց:

2. Իրեն ղրկեցին 370 թուաբանութեան գիրք Բ. Կարգի, 250՝ Գ. Կարգի և 180 Դ. Կարգի համար: Քանի՞ թուաբանութեան գիրք ղրկեցին իրեն:

3. Գրավաճառը գնեց 260 մեծ գրատախտակ, իսկ փոքրերէն 30 հատ աւելի: Քանի՞ գրատախտակ գնեց:

4. Պարիսէն 3 սնտուկ ապրանք եկաւ: Մէկ սնտուկը կը կշռէր 170 Քկր., երկրորդը 40 Քկր. աւելի, իսկ երրորդը ա՛յնքան՝ որքան Ա. և Բ. միասին: Քանի՞ Քկր. ապրանք ստացաւ:

5. Մինչև կայարան փոխադրութեան համար ծախսեց 130 Քր., շոգեկառքի համար 90 Քր. և կայարանէն մինչև իր խանութը՝ 70 Քր.: Այս փոխադրութիւնն իրեն քանի՞ նստեցաւ:

6. Օր մը ծախած դպրոցական գրքերէն ստացաւ 570 Քր., վիպային գրքերէն՝ 240 Քր., իսկ ուրիշ բաներէ 180 Քր.: Քանի՞ Քր. առաւ այդ օր:

7. Յաջորդ օրը ծախեց 310 Քր. ի տետրակ, 290 Քր. ի մատիա և 540 Քր. ի ալ գրքեր: Քանի՞ Քր. առաւ:

8. Կաղանդի ծառին համար ապսպրեց 160 Քր. ի գունաւոր մոմեր, 250 Քր. ի աստղներ ու հրեշտակներ և 370 Քր. ի ալ արծաթահիւս թելեր ու ժապաւէններ: Քանի՞ Քր. ի ապսպրանք ըրաւ:

ԹԻԻԵՐ 1.000ԷՆ ՄԻՆՁԵՒ 100 ՀԱԶԱՐ Ա.

ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐ ՀԱԶԱՐՈՎ

1. Ըսէ՛ք հազարները 1.000 էն մինչև 10 հազար:

»	»	9.000	»	»	24	»
»	»	15.000	»	»	32	»
»	»	65.000	»	»	84	»
»	»	79.000	»	»	99	»

2. Հաշուեցէ՛ք հազարները վերէն վար 40 հազարէն մինչև 30 հազար, 60 հազարէն մինչև 40 հազար և 100 հազարէն մինչև 93 հազար:

3. Կարդացէ՛ք հետեւեալ թիւերը. 8.000, 15.000, 37.000, 42.000, 73.000, 84.000, 51.000, 98.000, 26.000, 54.000, 65.000, 89.000:

4. Թուանշանով գրեցէ՛ք. եօթն հազար, քսանու մէկ հազար, երեսունեւհինգ հազար, քառասունեւ չորս հազար, վաթսունեւվեց հազար, եօթանասունեւ ինն հազար, իննըսունեւերկու հազար, քառասունեւ ինը հազար, յիսուն հազար, եօթանասունեւմէկ հազար, իննըսունեւչորս հազար:

5. Յովհաննէսի հայրը գրեց, 13, 73, 5, 99, 32, 67, 19, 45, 67: Յովհաննէս այս բոլոր թիւերն հազարի վերածեց: Ի՞նչպէս ըրաւ:

6. 1 Քկր. ն ունի 1000 կր., 2 Քկր. ն ունի = ... կր.
1 Տկռ. ն » 1000 Քկր., 3 Տկռ. ն » = ... Քկր.
1 Քմ. ն » 1000 մ., 5 Քմ. ն » = ... մ.

P.

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ՀԱԶԱՐԱՆՈՐՆԵՐՈՒ

Պետրոսին ու Սարգիսին հայրը վաճառական է։
Իրիկունն մը անոնց առջև համբեց իր առած զրաման-
ըը։ Ամանի մը մէջ զրաւ 1000 ֆր.նոյնները։ Թող
սուաւ որ իր տղաքն համբեն։

1. Սարգիս մէկ ձեռքն առաւ 8 հատ թուղթէ հազարնոց, իսկ միւս ձեռքն առաւ 6 հատ հազարնոց: Ազգա երկուքն իրարու միացուց: Քանի՞ հազար ունի Սարգիս:

2. Իսկ Պետրոս առաւ 7 հազար և յետոյ ալ
3 հազար աւելի: Քանի՞ հազար առաւ Պետրոս:

3. Հայրը տղոց ձեռքէն առաւ դրամատոմսերը: Սարգիսէն առաւ 14 հազար, իսկ Պետրոսէն 17 հազար: Քանի՞ հազարական դրամատոմս ժողովեց հայրը: Քանի՞ հազար էր ամբողջը:

$$\begin{array}{rcl} 12 \text{ ஹாலர} & + & 15 \text{ ஹாலர} = 27 \text{ ஹாலர} \\ 14.000 & + & 18.000 = 32.000 \end{array}$$

Այս օրինակին վրայէն շինել հետեւեալները.

4.	Հաշար	+	2	Հաշար	=...	5.	5.000	+	3.000	=...
4	»	+	3	»	=...		9.000	+	5.000	=...
8	»	+	2	»	=...		15.000	+	6.000	=...
12	»	+	7	»	=...		16.000	+	8.000	=...
24	»	+	19	»	=...		29.000	+	14.000	=...
12	»	+	6	»	=...		47.000	+	24.000	=...
15	»	+	9	»	=...		56.000	+	43.000	=...
23	»	+	16	»	=...		79.000	+	26.000	=...
42	»	+	36	»	=...		85.000	+	13.000	=...
54	»	+	42	»	=...		87.000	+	12.000	=...

ԴՐԱՄԱՏԱՆ ՄԷՁ

1. Հարկահաւաք մը զրամատունն դրաւ առաջին շաբաթը 47.000 ֆր., իսկ երկրորդ շաբաթը 53.000 ֆր.: Բանի՝ հազար ֆր. դրաւ երկու շաբթուան մէջ:

2. Իրամատուներ վաճառականէ մը առաւ 14.000
ֆր., ուրիշ վաճառականէ մըն ալ 2000 ֆր. աւելի:
Քանի՞ հազար ֆր. առաւ դրամատուներ այդ երկու
վաճառականներէն:

3. Դրամատուն գրին 43.000 Ֆր., և յետոյ 29.000 Ֆր. եւս: Քանի՞ հազար Ֆր. գրին դրամատուն:

4. Դրամատան գանձապահը պնակի մը մէջ հաշուեց 80.000 ֆր., ուրիշ պնակի մը մէջ ալ դրաւ 3000 ֆր. աւելի, իսկ երրորդ պնակին մէջ դրաւ ա՛յնքան՝ որքան միւս երկու պնակներուն մէջ կար։ Ամբողջ քանի՞ հազար ֆր. հաշուեց գանձապահը։

5. Մկրտիչ 6 Գիր. աղ կը գնէ: Երբ տուն կը
տանի, հայրն իրեն կը հարցնէ. «Քանի՞ կրամ աղ
գնեցիր»: «6» կը պատասխանէ Մկրտիչ: Հայրիկը
լաւ մը կը ծիծաղի իր գիտնական Մկրտիչին վրայ:
Ինչո՞ւ . . .

6. Յաջորդ օրն հայրը զինքը գիւղ զրկեց գործի, պատուիրելով, որ նաև միա զնէ պողոտայի վրայ դրուած քարերուն. անոնց վրայ գրուած են թէ քանի՞ Բլմ. տեղ պիտի քալէ: Մկրտիչ գործը լմնցուց ու վերադարձաւ տուն: «4 Բլմ. տեղ քալեցի, հայրի՛կ» ըսաւ Մկրտիչ պարծենալով. «Բանի՛ մետը...» հարցուց հայրը. «չ՛րա, չո՛րա» ու հայրը դարձեալ ծիծաղեցաւ: Ինչո՞ւ... .

Գ.

Միլիոն միլիոն	Հարիւր հազարաւոր	Տար հազարաւոր	Հազարաւոր	Հարիւրաւոր	Տասնաւոր	Միւս
			2.	3	0	5
			5.	0	4	1
			4.	1	6	0
			7.	2	9	8
		1	6.	3	1	4
		2	2.	6	4	5
		4	4.	7	8	6
		6	7.	3	0	7
		9	0.	4	5	6
	3	1	7.	8	9	1
	4	8	6.	9	2	7
1,	5	6	7.	8	9	4

Հազար ցուցնող բուանեանները հարիւրաւորներէն կը գտնենք կէսով (.), իսկ միլիոն ցուցնողները ստորակէսով (,):

I

Ա. Կարգացէք այս բոլոր թիւերը:

Բ. Քանի՞ հազար կայ ասոնց մէջ:

- Համընթաց հարիւրաւորները 1.000 էն մինչև 2.000, 7.000—8.000, 9.700—10.500, 19.600—21.000:
- Համընթաց տասնաւորները 1.730 էն մինչև 1.850, 9.450—9.600, 30.960—40.120, 89.840—91.000:
- Համընթաց միւսները 2.780 էն մինչև 2.812, 5.921—5.700, 18.678—19.038, 68.945—68.999:
- Կարգացէք հետեւեալ թիւերը. 8.459, 10.985, 18.654, 74.355, 93.367, 64.607, 57.129:

5. Գրեցէք թուանշանով. եօթն հազար եօթն հարիւր եօթանասունեւեօթը, տասնեւիննը հազար վաթսունեւչորս, երեսունեւհինգ հազար չորս հարիւր վեց, եօթանասունեւերկու հազար վեց հարիւր քսան եւերեք, իննսունեւութ հազար ութ հարիւր մէկ:

6. Քանի՞ հազարաւոր կայ 10.384 ին, 20.601 ին, 40.400 ին, 77.666 ին, 81.064 ին, 99.101 ին մէջ:

7. Քանի՞ միւս, տասնաւոր, հարիւրաւոր, հազարաւոր եւլն. կայ հետեւեալ թիւերուն մէջ. վերջուծեցէ՛ք: Ա. 10.356 Բ. 6.102 Գ. 94.128

15.384	19.004	86.345
36.276	37.100	77.456

8. 4 հազարին վրայ աւելցուցէք 168

12	»	»	»	304
36	»	»	»	617
47	»	»	»	900
94	»	»	»	216

9. 184 ին քով դրէք 18 հազար և կարդացէք

306	»	»	»	29	»	»	»
460	»	»	»	41	»	»	»
217	»	»	»	56	»	»	»
694	»	»	»	90	»	»	»

10. Արամ 4.560 մ. քալեց: Քանի՞ Քմ. և քանի՞ մ. քալեց:

11. 5.376 Քկր. ածուխին մէջ քանի՞ Տկո. կայ:

12. Քանի՞ Քկր. և կր. կայ 12.500 կր. ին մէջ:

»	»	»	»	»	24.600	»	»
»	»	»	»	»	45.714	»	»
»	»	»	»	»	56.805	»	»

II

Կարգացէ՛ք այս թիւերը.

3.025 7.204 8.009 9.000 21.625 39.789:

1. Քանի՞ միաւոր, տասնաւոր, հարիւրաւոր եւն.
կայ այս թիւերուն մէջ. վերլուծեցէ՛ք այդ թիւերը:

2. 14 հազարին վրայ աւելցուցէ՛ք 84, 91, 19:
27 » » » 21, 44, 87:
53 » » » 34, 51, 76:

3. Կարպիս գրեց 93.407, 64.619, 41.000,
37.009, Նուրհան հազարաւորները ջնջեց, ի՞նչ մնաց:

4. 1.000 արծաթ ֆր. նոցը կը կշռէ 5 Քկր.,
2.000ը քանի՞ Քկր. պիտի կշռէ. 3.000ը, 4.000ը,
5.000ը քանի՞ Քկր., քանի՞ կր.:

5. Ամբարանոցի մը մէջ կար 62.005 Քկր. ա-
ծուխ: Քանի՞ Տկռ. և կանի՞ Քկր. ածուխ կար:

6. Քանի՞ հազար Քկր. կ'ընէ 20 Տկռ. ածուխը:

7. Գրեցէ՛ք կրամով 45 Քկր. և 15 կր. =
» » 64 » » 31 » =
» » 71 » » 30 » =

8. 15 Քմ. + 325 մ. = ... մ.

23 » + 457 » = ... »

42 » + 604 » = ... »

96 » + 26 » = ... »

98 » + 45 » = ... »

99 » + 7 » = ... »

77 » + 8 » = ... »

9. 11 Տկռ. ածուխ + 157 Քկր. = ... Քկր.

36 » » + 358 » = ... »

47 » » + 591 » = ... »

63 » » + 600 » = ... »

57 » » + 42 » = ... »

78 » » + 4 » = ... »

10. 4 Քկր. շաքար և 155 կր. = ... կր.

7 » » » 532 » = ... »

18 » » » 643 » = ... »

34 » » » 564 » = ... »

85 » » » 38 » = ... »

96 » » » 41 » = ... »

98 » » » 7 » = ... »

99 » » » 2 » = ... »

54 » » » 19 » = ... »

61 » » » 214 » = ... »

11. 6 մ. կերպաս և 5 մմ. = ... մմ.

12 » » » 8 » = ... »

16 » » » 4 » = ... »

19 » » » 12 » = ... »

24 » » » 6 » = ... »

33 » » » 19 » = ... »

45 » » » 23 » = ... »

57 » » » 4 » = ... »

98 » » » 16 » = ... »

74 » » » 3 » = ... »

12. 26 ֆրանք և 54 սանտիմ = ... ս. X

38 » » 20 » = ... »

109 » » 9 » = ... »

260 » » 26 » = ... »

341 » » 9 » = ... »

406 » » 28 » = ... »

38 » » 2 » = ... »

64 » » 16 » = ... »

190 » » 31 » = ... »

507 » » 78 » = ... »

ԹԻՒԵՐ ՄԻՆՁԵՒ ՄԻԼԻՈՆ

100.000 կը կարգացուի 100 հազար:

1. Խնչպէս պիտի կարգանք.

200.000, 300.000, 500.000, 800.000, 900.000:

2. Ստեփան գրեց.

100, 500, 700, 300, 900, 600, 800, 400, 200:
Նուպար այդ թիւերը հազարաւորներու, տասը հա-
զարաւորներու եւլն. վերածեց. Խնչպէս ըրաւ:

3. Նուպար գրեց 200.000: Ստեփան վերջին 3
զէրօներուն տեղ 125 դրաւ: Խնչպէս պիտի կարգայ
Նուպար այդ նոր թիւը:

4. 830 հազարին վրայ աւելցուցէք 124 =

970 » » » 306 =

702 » » » 456 =

674 » » » 789 =

906 » » » 101 =

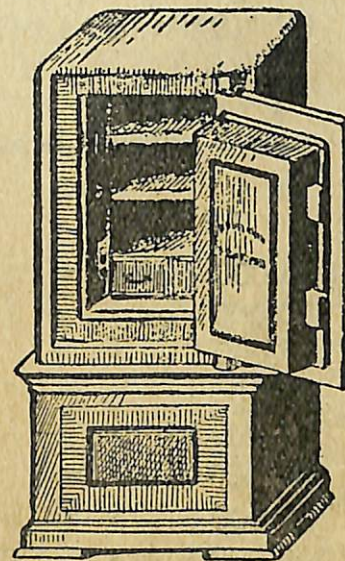
5. Գիրով գրեցէք թիւ 4ին պատասխանները:

6. Ըսէ՛ք, քանի՞ հազար կայ հետեւեալ թիւե-
րուն մէջ. Ա. 34.143 Բ. 302.640
 165.106 9.641
 247.368 18.307

7. Նաւ մը նաւահանգիստ պարպեց 30 Տկո.
երկաթ, 200 Տկո. աղ և 400 Տկո. ուրիշ ապրանք-
ներ: Քանի՞ Տկո., քանի՞ Քկր. բեռնցած է նաւը:

8. 21 վակոնէ բաղկացած բեռնատար գնացք
մը ճամբայ ելաւ ամիսահանքէն: 300.000 Քկր. ա-
ծուխ կը տանէր դէպի մայրաքաղաք: Քանի՞ Տկո.
ածուխ կը տանէր:

9. Քանի՞ վակոն պէտք է 600.000 Քկր. ա-
ծուխին համար:

Պարկ մը լի
1000 արծաթ ֆրով:

Այս դրամարկդին մէջ կարելի է դնել

1.000 հատ հազար արծաթ ֆր.

կամ 1 միլիոն ֆր.

1. Այս դրամարկդին մէջ կը դրուի 1000 պարկ
հազարական ֆրով լեցուն: Եթէ դնեմ 300 պարկ,
քանի՞ հազար ֆր. պիտի ունենանք դրամարկդին մէջ:
Դեռ քանի՞ հազարի պէտք պիտի ունենանք մէկ մի-
լիոն հասնելու համար:

2.	400 000	+	...	1	միլիոն
	500 000	+	...	1	»
	100 000	+	...	1	»
	700 000	+	...	1	»
	800 000	+	...	1	»
	300 000	+	...	1	»
	600 000	+	...	1	»
	200 000	+	...	1	»

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ՄԻՆՁԵՒ ՄԻԼԻՈՆ

I

ԲԵՐԱՆԱՅԻ ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ՀԱՋԱՐՆԵՐՈՎ

Ա.

1.	2.
100.000 + 100.000 =	300.000 + ... հզր. = 600.000
200.000 + 100.000 =	500.000 + ... » = 800.000
900.000 + 200.000 =	200.000 + ... » = 700.000
400.000 + 100.000 =	400.000 + ... » = 900.000
400.000 + 300.000 =	600.000 + ... » = 800.000
500.000 + 200.000 =	500.000 + ... » = 1,000.000
600.000 + 300.000 =	700.000 + ... » = 300.000
800.000 + 200.000 =	800.000 + ... » = 1,000.000
700.000 + 200.000 =	300.000 + ... » = 1,000.000
900.000 + 100.000 =	100.000 + ... » = 900.000

3. Մէկ Տկռ. ածուխը կը կշռէ 1000 Քկր., ո՞րքան պիտի կշռէ 200, 300, 500, 800, 1000 Տկռ.ը:

4. 100.000 էն սկսեալ գումարել 200.000 ախան, 300.000 ախան:

5. 100 Տկռ.	+	200 Տկռ.	=	... Քկր.
200 »	+	300 »	=	... »
300 »	+	400 »	=	... »
500 »	+	400 »	=	... »
600 »	+	300 »	=	... »
700 »	+	300 »	=	... »
200 »	+	... »	=	1,000.000
100 »	+	... »	=	1,000.000

ՇՈՓԵՆԱԻԸ

1. Շոգենաւ մը բեռցած էր 300 Տկռ. ցորեն, իսկ եգիպտացորեն 100 Տկռ. աւելի: Դեռ քանի՞ Քկր. ապրանք կրնայ առնուլ շոգենաւն, եթէ 1,000.000 Քկր. կրնայ վերցնել:

2. Վերադարձին շոգենաւն ունէր 500.000 Քկր. շաքար, 200.000 Քկր. երկաթ և 100.000 Քկր. բամբակ: Քանի՞ հազար Քկր. ապրանք առած է նաւը:

3. Շոգենաւը միայն երթի ժամանակ 400 Քմ. ճամբայ կտրեց: Քանի՞ Քմ. ճամբայ կտրեց երբ ու դարձին: Վերածեցէք քիլոմետրը մետրի:

4. Քանի մ'օր ետքը շոգենաւն առաւ 200 Տկռ. գարի և կրկնապատիկն ալ՝ վարսակ: Քանի՞ հազար Քկր. ապրանք առաւ շոգենաւը:

5. Շոգենաւն երեք ամբարանոցէ ածուխ առաւ: Առաջին ամբարանոցէն առաւ 300 Տկռ., երկրորդէն՝ 200 և երրորդէն՝ ա'յնքան՝ որքան միւս երկուքէն ի միասին: Քանի՞ Քկր. ածուխ առաւ երեք ամբարանոցէն:

6. Այդ ածուխը պարպելէն յետոյ՝ 400.000 Քկր. ցորեն, 200.000 Քկր. հաճար և 500.000 Քկր. ալ կապալ առաւ: Քանի՞ Տկռ. ապրանք առաւ շոգենաւը:

7. Ճամբան փոթորիկի բռնուելով ստիպուեցան ծով թափել 100 հազար Քկր. ցորեն, 100 Տկռ. հաճար և 200 Տկռ. կապար: Քանի՞ Քկր. ապրանք ծով թափեցին:

8. Շոգենաւին մեքենաներն և ամբողջ կահ կարասին կը կշռէ 300 Տկռ., իսկ երկաթապատ կմախքը 500 Տկռ.: 1000 Տկռ. ըլլալու համար դեռ ո՞րքան կ'ուզէ:

Բ.

1. 10.000 + 20.000 =	2. 60.000 + 50.000 =
20.000 + 30.000 =	70.000 + 50.000 =
50.000 + 40.000 =	80.000 + 30.000 =
60.000 + 20.000 =	90.000 + 60.000 =
70.000 + = 100.000	50.000 + 80.000 =
40.000 + = »	40.000 + 90.000 =
30.000 + = »	70.000 + 80.000 =
10.000 + = »	80.000 + 90.000 =
90.000 + = »	80.000 + 60.000 =

3. 150.000 + 20.000 =	880.000 + 90.000 =
370.000 + 30.000 =	570.000 + 50.000 =
480.000 + 70.000 =	680.000 + 40.000 =
590.000 + 80.000 =	590.000 + 70.000 =
840.000 + 70.000 =	230.000 + 60.000 =

4. 100.000 էն սկսեալ 30.000 ական աւելցնել մինչև 400.000, 200.000 էն սկսեալ 60.000 ական աւելցնել մինչև 500.000, 300.000 էն սկսեալ 80.000 ական աւելցնել մինչև 700.000:

5. Կառուղիէ մը ածուխ պարպեցին շոգենաւի մը վրայ: Կառուղին ունէր 22 վակոն և ամէն մէկ վակոն ունէր 20 Տկո. ածուխ: Քանի՞ հազար Քկր. ածուխ առաւ շոգենաւն, երբ առաջին, երկրորդ, երրորդ ... ու վերջին վակոնները պարպեցին հոն:

× 6. 70 Քկր. + 20 Քկր. = կր. ×
80 » + 20 » = »
60 » + 50 » = »
90 » + 30 » = »
60 » + 70 » = »
90 » + 60 » = »
70 » + 80 » = »
280 » + 40 » = »
470 » + 50 » = »

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

1. Քաղաքի մը մէջ ընկերութիւն մը կազմեցին: Առաջին տարին իրենց անդամավճարով յառաջ եկաւ 80 հազար Քր.ի գումար մը: Տարւոյն մէջ իրենց զուտ հասոյթն ալ եղաւ 90 հազար Քր.: Քանի՞ Քր. եղաւ իրենց գումարաւոր Ս. տարին:

2. Երկրորդ տարին անդամավճարներէն ստացան 40.000 Քր., իսկ իրենց հասոյթն ալ եղաւ 20.000 Քր.: Քանի՞ Քր.ի բարձրացաւ ընկերութեան դրամագլուխը:

3. Անգամ մը ապրանք ստանալու համար ընկերութիւնը ղրկեց 50.000 Քր., ուրիշ տեղ ղրկեց 20 հազար Քր. աւելի, իսկ երրորդ տեղն ալ 40.000 Քր.: Քանի՞ հազար Քր. ղրկեց ընկերութիւնը ապրանքի համար:

4. Ա. ամիսն ընկերութիւնը ծախուած ապրանքներէն ստացաւ 170.000 Քր., Բ. ամիսը 20.000 Քր. աւելի, իսկ երրորդ ամիսն ա՛յնքան՝ որքան Ա. և Բ. ամիսներուն առած էին: Քանի՞ հազար Քր.ի ապրանք ծախած է ընկերութիւնը 3 ամսուան մէջ:

5. Այս գումարներու մէջէն Ա. ամսուան զուտ շահն եղած է 20.000 Քր., Բ. ամսուան զուտ շահն եղած է 30.000 Քր., իսկ Գ. ամսուանը՝ հաւասար եղած է միւս երկու ամիսներուն: Ո՞րքան է իրենց զուտ շահը այդ եռամսեայ շրջանին:

6. Ո՞րքան պիտի ըլլար եռամսեայ շահը, եթէ իւրաքանչիւր ամիս 10.000 Քր. աւելի ունենային նախորդ ամիսէն: Ենթադրենք թէ Յունուարին շահ ունեցեր են 20.000, ո՞րքան պիտի ունենան Փետրուարին, ո՞րքան Մարտին:

Գ.

1. 2.000+3.000=	2. 23.000+ 4.000=
4.000+2.000=	42.000+ 7.000=
6.000+4.000=	54.000+ 6.000=
8.000+3.000=	65.000+ 8.000=
9.000+4.000=	74.000+ 9.900=
7.000+6.000=	27.000+13.000=
5.000+9.000=	56.000+14.000=
8.000+5.000=	62.000+18.000=
7.000+8.000=	56.000+27.000=
9.000+7.000=	49.000+38.000=

3. 10.000 էն սկսեալ 4 հազարական աւելցուցէք մինչև 50.000:

10.000 էն սկսեալ	6 հազարական	մինչև	96.000:
3.000 »	» 8	»	» 83.000:
5.000 »	» 11	»	» 93.000:

4. 5 ԲԲ. + 3 ԲԲ. = ... Բ.	18 ԲԲ. + 9 ԲԲ. = ... Բ.
7 » + 4 » = ... »	24 » + 25 » = ... »
9 » + 6 » = ... »	32 » + 53 » = ... »
7 » + 4 » = ... »	47 » + 18 » = ... »
12 » + 7 » = ... »	56 » + 39 » = ... »
24 » + 8 » = ... »	90 » + 10 » = ... »

ՅՈՐԵՆԱՎԱՃԱՌԸ

1. Յորենավաճառը գիւղացիի մը հետ պայմանաւորուեցաւ վախճան մը ցորենի համար և անմիջապէս վճարեց 32 հազար լէյ, իսկ ցորենն ստանալէն ետքն ալ 49 հազար լէյ եւս տուաւ: Քանի՞ հազար լէյ արժեց ցորենը:

2. Ամբարանոցին մէջ ունէր 27 հազար Քկր. համար, 9 հազար Քկր. գարի և 6 հազար Քկր. վարսակ: Քանի՞ հազար Քկր. արժտիք ունէր:

3. Յորենավաճառը Պր. Ա.ին ի Պուքրէշ վախճան մը ցորեն զրկեց 88.000 լէյի: Փոխադրութեան ծախքը — 3.000 լէյ — ի հաշիւ գնողին էր: Այդ ցորենը քանի՞ եկաւ Պր. Ա.ին:

4. Առաջին ամիսը ծախեց 400 հազար լէյի արժտիք, ուսկից զուտ շահ ունեցաւ 36 հազար լէյ: Երկրորդ ամսուան շահը 15 հազար լէյ աւելի եղաւ, իսկ ծախսուած արժտիքն ալ 170.000 լէյ աւելի էր: Քանի՞ լէյ շահ ունեցաւ երկու ամսուան մէջ: Քանի՞ լէյի ծախեց արժտիքները:

5. Յորենավաճառը գնեց երեք տեսակ ալիւր. Ա. տեսակէն 6 հազար Քկր., 72 հազար լէյի, Բ. տեսակէն 4 հազար Քկր., 44 հազար լէյի և Գ. տեսակէն 10 հազար Քկր., 90 հազար լէյի: Ամբողջ քանի՞ Քկր. ալիւր գնեց և քանի՞ լէյ տուաւ:

6. Յորենավաճառը ունէր երեք աղօրիք: Ա. էն կը ստանար 64 հազար լէյ ամսական, Բ. էն 46 հազար, իսկ Գ. էն առաջին երկուքին չափ: Ամսական ո՞րքան կը ստանար այդ աղօրիքներէն:

7. Իր ամսական ելքն հետեւեալն էր.

12 ծառաներուն	համար	28.000 լէյ
Նորոգութիւններու	»	5.000 »
Լոյսի և մաքրութեան	»	4.000 »
Պետական տուրքի	»	17.000 »
Փոխադրութիւններու և երթեւեկի »		22.000 »

Ո՞րքան է ամսական ելքը և ո՞րքան զուտ շահը:

II

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ՀԱՐԻՒՐԱՒՈՐՆԵՐՈՒ

Ա.

1. 500+600=	2. 600+300+400=
400+800=	500+400+600=
700+800=	700+200+500=
600+700=	500+200+800=
600+900=	700+400+300=
700+600=	600+100+800=
500+800=	800+400+700=
500+900=	700+500+900=
900+400=	900+800+400=
900+700=	700+600+800=

3. Համընթաց 400ական մինչև 9200. — 700ական մինչև 8400. — 900ական մինչև 7200:

4. Մեծ տակառի մը մէջ գինի լեցուցին՝ 6 ճլ. պարունակութիւն ունեցող տակառիկով: Քանի՞ լ. գինի կայ մեծ տակառին մէջ երկրորդ, երրորդ, չորրորդ... և այլն անգամ լեցնելէն յետոյ:

Բ.

1. 1.300+400=	2. 2.500+ 1.300=
1.100+300=	3.600+ 2.266=
4.200+500=	5.100+ 1.400=
1.700+300=	9.700+ 3.300=
1.500+700=	4.500+ 2.600=
3.900+600=	15.400+ 4.700=
5.700+900=	24.700+32.600=
7.600+800=	54.300+31.800=

3. 25 Քմ. 300 մ. + 15 Քմ. = ... մ.
 17 » 500 » + 15 » = ... »
 28 » 700 » + 22 » = ... »
 34 » 900 » + 16 » = ... »

- 4 Քմ. 500 մ. + 6 Քմ. 200 մ. = ... մ.
 5 » 600 » + 3 » 800 » = ... »
 1 » 700 » + 12 » 400 » = ... »
 22 » 400 » + 36 » 900 » = ... »

4. 15 Քկր. 400 կր. + 30 Քկր. 200 կր. = ... Քկր. ... կր.
 24 » 300 » + 22 » 500 » = ... » ... »
 32 » 500 » + 17 » 200 » = ... » ... »
 45 » 700 » + 15 » 600 » = ... » ... »
 36 » 200 » + 43 » 900 » = ... » ... »
 27 » 400 » + 61 » 600 » = ... » ... »
 29 » 700 » + 34 » 400 » = ... » ... »

ՏԱՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ

1. Քաղաքին մէջ մեծ տուն մը շինելու համար գնեցին 46.000 աղիւս և յետոյ ալ 5.700: Քանի՞ աղիւս գործածեցին տան համար:

2. Գործածեցին նաև 23.500 Քկր. կիր և 2.000 Քկր. ցիմէնտ: Քանի՞ Քկր. շաղախ գործածեցին:

3. Տախտակներուն համար տուին 35.400 Քր., իսկ գերաններուն և ձողերուն համար 22.800 Քր.: Քանի՞ Քր. ծախսեցին այս ամէնուն համար:

4. Երկաթալճառին հետ տան տէրը պայմանաւորուեցաւ տան բոլոր երկաթեղէններուն համար: Նախ 16.800 Քր. յետոյ ալ 3.700 Քր. ստացաւ երկաթալճառը: Քանի՞ Քր. արժեցին երկաթեղէնները տան տիրոջ:

5. Քարակով մը շինեց սանդուխի աստիճաններն 9.500 Քր.ի: Ուրիշ մը շինեց սալալայտակը 12.600 Քր.ի: Քանի՞ Քր. տուաւ այս ամէնուն:

6. Տան լմնալուն տէրը վճարեց որմնադրին 48.700 Քր., ատաղձագործին 35.400 Քր. և ներկարարին 9.300 Քր.: Քանի՞ Քր. տուաւ այդ ամէնուն:

ԳՐԱԽՈՐ ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ԱՄԲՈՂՋ ԹԻԻԵՐՈՒ

ա) ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ԹԻԻԵՐՈՒ ՄԻՆՁՆԻ 1000
(Քաղուածք)

1. $\begin{array}{r} +232 \\ 23 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} +375 \\ 325 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 458 \\ +64 \\ \hline 125 \end{array}$ $\begin{array}{r} 473 \\ +7 \\ \hline 55 \\ \hline 123 \end{array}$
2. $305 + 46 + 58 =$
3. $437 + 7 + 158 =$
4. $285 + 302 + 16 + 109 =$
5. $558 + 16 + 79 + 143 =$
6. $106 + 28 + 64 + 708 =$
7. $29 + 206 + 8 + 161 + 84 + 624 =$
8. $126 + 333 + 81 + 94 + 278 + 123 =$

Վ Ա Ճ Ա Ռ Ա Կ Ա Ն Ը

1. Շոգեկառքով վաճառականին հասաւ 2 սընտուկ ապրանք: Մէկը կը կշռէր 327 Գկր., իսկ միւսը 492 Գկր.: Քանի՞ Գկր. կը կշռեն երկուքն ի միասին:

2. Այդ վաճառականը ապրանք ղրկեց նպարավաճառի մը ուրիշ քաղաք: Ապրանքն արժեց 785 ֆր. 40 ս., իսկ ճանապարհածախսն էր 187 ֆր.: Քանի՞ ֆր. ի նստեցաւ նպարավաճառին այդ ապրանքը:

3. Մէկը վաճառականէն գնեց փոշի և բիւրեղ շաքար: Փոշի շաքարն արժեց 427 ֆր. 50 ս., իսկ բիւրեղը 38 ֆր. աւելի: Քանի՞ ֆր. վճարեց ամբողջին:

4. Երեկոյեան վաճառականը իր զրամարկդին մէջ գտաւ 865 ֆր. զրամատումս և 49 ֆր. 90 ս. մանրուկ: Ամբողջ քանի՞ ֆր. ունեցաւ վաճառականը:

բ) ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ 1000Է ՎԵՐ ԹԻԻԵՐՈՒ

1. $\begin{array}{r} 4324 \\ +753 \\ 7 \\ \hline 48 \\ \hline 5132 \end{array}$ $\begin{array}{r} 4130 \\ +560 \\ \hline 3302 \end{array}$ $\left. \begin{array}{l} 4324 \\ +753 \\ 7 \\ \hline 48 \\ \hline 5132 \end{array} \right\} \text{գումարելիք}$
2. $\begin{array}{r} 4130 \\ +560 \\ \hline 3302 \end{array}$
3. $\begin{array}{r} 4351 \\ 276 \\ \hline 42 \end{array}$ 4. $\begin{array}{r} 542 \\ 3735 \\ 2 \\ \hline 843 \end{array}$ 5. $\begin{array}{cccc} * & * & * & * \\ * & * & * & * \\ * & * & * & * \\ * & * & * & * \end{array}$
6. $5.743 + 385 =$
7. $8.496 + 8.368 + 142 =$
8. $7.354 + 837 + 9.454 + 702 =$
9. $74.356 + 204 + 70.001 + 12 =$
10. $102.453 + 17 + 4.035 + 2.004 =$

Ա Ն Խ Ա Ն Ք Ը

1. Գիշեր ցերեկ աշխատելու պայմանաւ առաջին շաբաթն աշխատեցան 1478 բանուոր, երկրորդ շաբաթը՝ 1368, երրորդ շաբաթը՝ 1423: Ամբողջ քանի՞ բանուոր աշխատեցան հոն:

2. Մէկ ցորեկուան մէջ նրբանցքներէն վեր հանեցին 3684 վակոնիկ ածուխ, իսկ գիշերը՝ 2478: Քանի՞ վակոնիկ ածուխ հանեցին գիշեր ցերեկ:

3. Հոկտեմբերին դէպի Ա. քաղաք գնաց 834 վակոն ածուխ, նոյեմբերին՝ 1024 վակոն, իսկ Դեկտեմբերին 1309: Քանի՞ վակոն ածուխ գացած է այս եռամսեայ շրջանին:

4. Հոկտեմբեր ամսոյն բանուորներուն վճարեցին 507.493 ֆր. 40 ս., իսկ պաշտօնեաներուն և ծառաներուն վճարեցին 42.383 ֆր. 50 ս.: Ամբողջ քանի՞ ֆր. վճարուեց եղաւ այդ ամսուան մէջ:

5. Մէկ օրուան մէջ զրամարկի մտաւ մասնաւորներու ծախուած անուիւն 148.579 ֆր., իսկ քաղաքային հիմնարկութիւններէ 103.262 ֆր.: Քանի՞ ֆր. եղաւ այդ օրուան մուտքը:

6. Հանքի համար աճուրդով առին փոքրիկ վահաններ 277.345 ֆր.-ի, մոթոռներ 225.506 ֆր.-ի և մեքենաներ 407.005 ֆր.-ի: Ո՞րքան վճարեցին այս ամէն գնումներուն համար:

7. Քարածուխի խաւերը փորելու համար գնեցին 4 հատ պեղիչ մեքենայ: Մէկ հատը փորեց հանեց մէկ ամսուան մէջ 2845 վահան քարածուխ, երկրորդը՝ 204 վահան աւելի, երրորդը՝ 3007 վահան, իսկ չորրորդը երրորդէն՝ 307 աւելի: Քանի՞ վահան քարածուխ հանեցին այդ մեքենաներով մէկ ամսուան մէջ:

8. Գիշերները հանքը կը լուսաւորեն 475 մեծ ելեքտրական կանթեղներով, պաշտօնեաներուն և սպասաւորներուն բնակարաններն 876 կանթեղով, իսկ գրասենեակներն ու հիւանդանոցներն ալ 364 կանթեղով: Ամբողջ քանի՞ կանթեղ կը գործածուի:

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՇԱՀ

1. Երեք վաճառական միաբանեցան ապրանք գնելու: Ա.ը տուաւ 90.745 ֆր., Բ.ը տուաւ Ա.էն 270 ֆր. աւելի: Գ.ը միւս երկուքին չափ: Քանի՞ ֆր. է ասոնց զրամագլուխը:

2. Յանձնարարութեան մը համաձայն աշնան գնեցին 5385 կոտ հաճար, 4543 կոտ գարի, 2354 կոտ վարսակ և 1575 կոտ եգիպտացորեն: Քանի՞ կոտ արմաթ գնեցին:

3. Գարնան այդ արմաթները ծախեցին: Հաճարէն առին 526.753 ֆր., գարիէն՝ 260.275 ֆր.,

վարսակէն 63.207 ֆր., իսկ եգիպտացորենէն 84.752 ֆր.: Քանի՞ ֆր. առին այս ամէնէն:

4. Ծախքերը հանելէն ետքը, տեսան որ հաճարէն շահեր են 22.930 ֆր., գարիէն՝ 13.872 ֆր., վարսակէն՝ 12.874 ֆր. և եգիպտացորենէն 327 ֆր. աւելի քան գարիէն: Քանի՞ ֆր. է իրենց ամբողջ շահը:

5. Այդ վաճառականներն ալիւր գնեցին: Գորդ տեսակէն առին 548 պարկ, Գ. տեսակէն 893 պարկ, Ե. տեսակէն 421 պարկ: Ամբողջ քանի՞ պարկ գնեցին:

6. Գնուած ալիւրէն մաս մը զրկեցին արտասահման: Ալիւրն արժեց 632.645 ֆր., ճանապարհածախ ունեցան 8784 ֆր., իսկ զուտ շահ 94.256 ֆր.: Քանի՞ ֆր. ծախեցին ալիւրը:

ՀԱՆԴԵՐՁՈՎԱԾԱՌ

1. Վաճառատան մէջ ունէր 235 ձեռք զգեստ այրերու, 372 կիներու և 1032 մանուկներու: Քանի՞ ձեռք զգեստ ունէր:

2. Մէկ տարուան մէջ զգեստներ կարել տալու համար վճարեց 72.374 ֆր. այրերու, 104.380 ֆր. կիներու և 67.002 ֆր. մանուկներու զգեստներուն համար: Քանի՞ ֆր. վճարեց այս ամէնուն համար:

3. Ա. ամիսն զգեստ ծախեց 209.760 ֆր.-ի, Բ. ամիսը 215.730 ֆր.-ի, իսկ Գ. ամիսն՝ առաջին ամիսէն 14.560 ֆր. աւելի: Քանի՞ ֆր. առաւ այդ զգեստներէն 3 ամսուան մէջ:

4. Հանդերձավաճառը հաշիւ ըրաւ և տեսաւ որ առաջին եռամսեային 32.743 ֆր., իսկ երկրորդ եռամսեային 503 ֆր. 70 ս. աւելի շահեր է: Քանի՞ ֆր. շահեր է կէս տարուան մէջ:

201 910
14 560
224 470

ՏԱՍՆՈՐԴԱԿԱՆ ԿՈՏՈՐԱԿ

Ա.

ՏԱՍՆՈՐԴԱԿԱՆ ԹԻՒՆԵՐ

ա) ՏԱՍՆՈՐԴ

Մեք (մ.) եւ ասանորդամեք (սմ.), (մ.ին ասանորդ մասը):

2 մ. եւ 3 սմ. ի միասին կը գրուին այսպէս = 2'3 մեք

3 մ. եւ 6 սմ. » » » = 3'6 »

միայն 6 սմ. կը գրուի մեքի նման » = 0'6 »

Մէկ մեքը ունի 10 տասնորդ: Լիքն ալ ունի իր տասնորդ մասը:

Ամեն ամբողջութիւն, ամեն միութիւն, ամեն առարկայ (հաց, օստիակ, խնձոր եւլն.) կրնամ ասը հաւասար մասերու — տասնորդներու — բաժնել: Այն ասանորդներ՝ երբ քիւով ներկայացնեմ, միութենէն կամ ամբողջէն կը բաժնուին կէսով մը, որ կը կոչուի տասնորդական կէս:

1. Եզուարդ երկու ճերմակ թուղթ առաւ: Մէկը բաժնեց տասը հաւասար մասերու (տասնորդներու), իսկ միւսը պահեց ամբողջ: Տաս մասերէն երեքը պատուեց նետեց, Յետոյ առաւ ամբողջ թերթն ու մնացած տասնորդներն եւ ըսաւ. «Ունիմ մէկ ամբողջ եւ 7 տասնորդ թերթ»:

2. Կարգացէք հետեւեալ թիւերը. 2'3, 5'8, 0'2:

3. ԹՈՒԱՆԾԱՆՈՎ գրեցէք. եօթն ամբողջ եւ երեք տասնորդ, զէրօ ամբողջ եւ ութ տասնորդ, 15 ամբողջ եւ հինգ տասնորդ, 27 ամբողջ եւ մէկ տասնորդ:

4. Գիժով գրեցէք. 5'1, 0'7, 8'9, 12'6, 24'2:

5. Տասնորդալիտը՝ Լիտրին տասնորդ մասն է: Լիտր եւ տասնորդալիտը կը գրեն միասին, ինչպէս

ամբողջ եւ ասանորդ: Ուստի Լիտր եւ տասնորդալիտը կը գրուի այսպէս 5'3 Լ., 8'7 Լ., 9'4 Լ., 12'6 Լ.: Քանի՞ Լիտր (Լ.) եւ քանի՞ տասնորդալիտը (տլ.) գրուած են:

6. Գրեցէ՛ք տասնորդական թիւերով.

7 մեք 5 տասնորդամեք =

9 » 4 » =

15 » 1 » =

9 » 6 » =

7. Հարիւրամետրը (Հմ.)՝ Հազարամետրին (Բմ.) տասնորդ մասն է. 5 Բմ. եւ 6 Հմ. ի միասին կը գրուին այսպէս. 5'6 Բմ.: 7 Բմ. եւ 4 Հմ. ի միասին = 7'4 Բմ.:

8. Գրեցէ՛ք տասնորդական թիւերով.

Ա. 5 Բմ. 3 Հմ. = Բ. 2 Հմ. եւ 4 Տմ. = 2'4 Հմ.

7 » 2 » = 6 » » 1 » =

9 » 1 » = 5 » » 7 » =

15 » 8 » = 0 » » 9 » =

0 » 4 » = 17 » » 8 » =

3 » 7 » = 4 » » 6 » =

Բ) ՀԱՐԻՒՐՈՐԴ

Մետր եւ հարիւրորդամետր (Հմ. կամ սմ.), մետրին հարիւրորդ մասը:

Ֆրանք եւ սանտիմ (ս.), ֆր.ին հարիւրորդ մասը:

Լեւա եւ սոտիինք (ստ.), Լե.ի » »

Տօլար եւ սէնտ (ս.), տօլարին » »

Շիլինգ եւ կոօշ (կո.), շիլինգին » »

Տրախմի եւ լեպտա (լպ.), տրախմիին » »

Լէյ եւ բանի (բնի.), Լէյին » »

Մառք եւ փֆեննինկ (փֆ.), մառքին » »

Լիրէտ եւ սանտիմ (ս.), Լիրէտին » »

Սսկի եւ զուբուշ (զրշ.), սսկին » »

6 մ. և 15 մ. ի միասին կը գրուին այսպէս	6'15 մ.
8 լև. և 45 ստ. »	8'45 լև.
10 ֆր. և 75 ս. »	10'75 ֆր.
15 տոլ. և 65 ս. »	15'61 տոլ. (\$)
24 ոսկի և 8 շրշ. »	24'08 ոսկի
51 ոսկի և 80 շրշ. »	51'80 ոսկի
69 ֆր. և 17 ս. »	69'17 ֆր.
83 ֆր. և 6 ս. »	83'06 ֆր.

Ուրեմն կը հետեւի, որ միշտ ամբողջ միութեան անունը կը տրուի:

1. Տասնորդական կէտէն քանի՞ կարգ ետքը կը գրուի հարիւրորդը, իսկ տասնորդը:

2. Կարգացէք հետեւեալները. 5'75 մ., 8'25 մ., 14'03 մ., 0'25 մ., 4'83 մ., 6'47, 0'89:

3. ԹՈՒԱՆՇԱՆՈՒՂ գրեցէք. ութ ամբողջ տասնեւհինգ հարիւրորդ, տասնեւչորս ամբողջ քսանեւութ հարիւրորդ, զէրօ ամբողջ 75 հարիւրորդամետր:

4. Դիմում գրեցէք. 9'23, 15'05, 2'14, 0'32:

5. Տասնորդական թիւով գրեցէք.

5 ֆր. 45 ս., — 3 ֆր. 78 ս., — 9 ֆր. 2 ս.,
— 20 ս., — 14 ս., — 3 ս., — 1 ս., — 2 մ. 15 սմ.,
— 4 մ. 3 ս., — 20 մ. 9 ս., — 13 ս., — 7 սմ.:

6. Դարձեալ տասնորդական թիւով գրեցէք.

Ա. 5 չլ. 3 լ. =	Բ. 3 ֆնթ. 4 ֆկր. = 3'04 ֆնթ.
9 » 15 » =	8 » 15 » =
7 » 9 » =	23 » 37 » =
28 » 27 » =	104 » 25 » =
0 » 15 » =	9 » 2 » =
10 » 24 » =	34 » 30 » =

Բ.

ՏԱՍՆՈՐԴԱՆ ՀԱՐԻՒՐՈՐԴԱՆ ՎԵՐԱՓԵՆԼ

Տասնորդամետր կրնանք հարիւրորդամետրի (սմ.) վերածել:
3 սմ. հաւասար է 30 հմ.ի:

Տասնորդալիտր կրնանք հարիւրորդալիտրի վերածել:
7 շլ. = 70 հլ.ի:

Այս կերպով տասնորդը կ'ընենք հարիւրորդ
0'4 = 0'40

Եւ կամ երբ տասնորդին ետեւը կ'աւելցնենք «0» մը:

1. 5 մ. 3 տմ. և 2 հմ. կը գրուի այսպէս = 5'32 մ.:

7 » 0 » » 4 » = 7'04 մ.

9 » 8 » » 3 » =

6 » 0 » » 5 » =

12 » 3 » » 9 » =

27 » 6 » » 1 » =

2. 5 լիտր 4 տլ. 3 սլ. = 5'43 լիտր

3 » 2 » 5 » =

8 » 1 » 4 » =

11 » 6 » 1 » =

23 » 5 » 8 » =

41 » 2 » 7 » =

3. Քկր.ը քէնթալին քաներո՞րդ մասն է:

4. 5 ֆնթ. 3 ֆկր. կը գրուի այսպէս 5'03 ֆնթ.

8 » 24 » = ֆնթ.

3 » 37 » = »

5 » 54 » = »

12 » 46 » = »

23 » 16 » = »

5. Հմ. ֆմ.ին քաներո՞րդ մասն է:

15 ֆմ. + 3 Հմ. = 15'3 ֆմ.

18 » + 4 » =

13 » + 7 » =

19 » + 1 » =

25 » + 3 » =

**ՄՏՔՈՎ, ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ
ՏԱՍՆՈՐԳԱԿԱՆ ԿՈՏՈՐԱԿՆԵՐՈՒ**

$$1. 2 \cdot 3 + 2 = 4 \cdot 3 \qquad 2. 3 + 5 \cdot 3 = 8 \cdot 3$$

$$6 \cdot 3 + 3 = \quad 8 + 5 \cdot 7 =$$

$$6\cdot5 \div 5 = \quad 9 \div 3\cdot7 =$$

$$7.5 + 5 = \quad 12 + 5.8 =$$

$$2.45 + 3 = \quad 3 + 4.25 =$$

$$5 \cdot 38 + 4 = \quad \quad \quad 5 + 3 \cdot 75 =$$

3. $2.2 + 0.4 = 2.6$ 4. $5.64 + 3.36 = 9.00$

$$0.5 + 0.3 = \quad \quad \quad 12.84 + 9.26 =$$

$$5.4 + 4.6 = \quad 24.91 + 7.08 =$$

$7.8 + 4.7 =$ $39.61 + 0.07 =$

$3.25 + 3.25 =$ $87.40 + 3.41 =$

$4 \cdot 45 + 3 \cdot 16 =$ $19 \cdot 19 + 2 \cdot 17 =$

Ա. Կարդացէ՛ք առաջ ին սխնակը ֆր.ով .

» Երկրորդ » լիտրով :

» Երրորդ » Մեարով :

» Հորհորդ » կրամով :

ԻՆՉՊԷՍ ՍՈՐՎԵՅԱԻ ԱՂՔԱՏ ՄՏԵՓԱՆԸ

1. Ա. տարին Ստեփանն ծախսեց գրքերու համար 21'25 ֆր., իսկ երկրորդ տարին ծախսեց 26'60 ֆր.: Քանի՞ ֆր. ծախսեց երկու տարուան մէջ:

2. Երբ աւարտեց չորրորդ կարգը՝ Ստեփան գնաց հովիւ եղաւ: Գարնան առաւ 1440'20 ֆր., իսկ ձմեռն այ 940 ֆր.: Բանի՞ ֆր. առաւ ամբողջ տարին:

3. Յաջորդ տարին մտաւ առաջին դասարան: Դպրոցին մէջ իրեն տրուած գրքերն արժեցին 40`50 ֆր., մայրն ալ 23`70 ֆր.ի գիրք զնեց նորէն: Բա- նի՞ ֆր. ծախսեց միայն գրքերուն համար:

4. Արձակուրդին Ստեփան մուս կազմարարի մը քով գործի: Առաջին ամիսն ստացաւ 356.50 ֆր., իսկ երկրորդ ամիսը 27 ֆր. աւելի: Քանի՞ ֆր. առաւ երկու ամսուան մէջ:

ԳՐԱԽՈՐ ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

Կը շարենք տասնորդական թիւերն մէկը միւսին տակ
այսպէս՝

ամբողջը ամբողջին տակ

սասնորդր սասնորդին տակ

հարիւրորդն հարիւրորդին տակ

1. 3.04 2. 8.15 3. 9.45 4. 5.2

$$+0.4 \quad +0.31 \quad +2.2 \quad 7.37$$

4.57 9.01 0.47 +4.00

8.01 0.1

5. $3.75 + 4.2 + 5 =$

$$6. \quad 8.01 + 2.78 + 0.94 =$$

7. $7.354 + 0.2 + 4.397 + 8.41 =$

$$8. 9.01 + 5.375 + 8.004 + 0.503 =$$

ԿԱԶՄԱՐԱՐԻ ՄԸ ՈՒՆԵՅԱԾ ԵԼՔՆ ՈՒ ՄՈՒՏՔԸ

1. Կազմարար մը կազմած գրքերուն համար ստացաւ մէկ օրուան մէջ 345'45 ֆր., յաջորդ օրն 24 ֆր. աւելի, Գանձի ֆր. առաւ երկու օրուան մէջ:

2. Խաւաքարտներուն վճարեց 650.70 ֆր., կաշիններուն 139.15 ֆր. և լաթերուն ալ 137.40 ֆր.: Քանի՞ ֆր. ծախսեց այս ամէնուն համար:

3. Ընթերցարան մը իրեն գրքեր յանձնեց կազմելու: Կաշեկազմ գրքերն արժեցին 365.80 ֆր., իսկ լաթակազմերը՝ 214 ֆր.: Քանի՞ ֆր. վճարեց ընթերցարանը այդ կազմերուն համար:

4. Կազմարարը թուղթ կտրելու մեքենայ մը գնեց 4378'50 ֆր.ի և ուրիշ պիտանի իրեր 3293 ֆր.ի: Փոխադրութեան ալ տուաւ 394'80 ֆր.: Քանի՞ ֆր. արժեցին այս ամէնք:

5. Օրական աշխատանքներուն կը վճարէր միջին հաշուով 345.30 ֆր., ուրիշ ծախքերու համար ալ 276'80 ֆր.: Քանի՞ ֆր. էր իր օրական ելքը:

6. Գրքեր կազմելով մէկ օրուան մէջ առաւ 426'30 ֆր., իսկ տետրակներէն և ուրիշ մանր մունր բաներէն ստացաւ 387'60 ֆր.: Ո՞րքան է իր օրական մուտքը:

ԿԱՅԱՐԱՆԻ ՄԷՋ

1. Ա. քաղաքէն մինչև Բ. քաղաք եղած հեռաւորութիւնն է 192'1 ֆմ., իսկ Բ. քաղաքէն մինչև Գ. 115'5 ֆմ.: Քանի՞ ֆմ. է Ա.էն մինչև Գ.:

2. Առտու մը Ա. կայարանին մէջ տոմս ծախեցին Գ. կարգէն 71.345 ֆր.ի, Բ. կարգէն 4.342 ֆր.ի և Ա. կարգէն 2.285 ֆր.ի: Քանի՞ ֆր. առին տոմսերէն:

3. Ա. կայարանէն Գ. կայարանի համար 485'50 ֆկր. գոյք բեռնուցին: Բ. կայարանի մէջ 139.6 ֆկր. եւս առին: Բեռնատար վակոնը քանի՞ ֆկր. բեռ ունի:

4. Ապրանքատար արագընթաց կառուղին օրական 17.675'90 ֆր.ի փոխադրութիւն կ'ընէ, իսկ սովորական գնացքը՝ 4.375'30 ֆր.ի: Քանի՞ ֆր. կ'առնու կայարանի վարչութիւնը այդ գնացքներէն:

5. Յունուարին կայարանը տուգանքներէն ստացաւ 7.385'50 ֆր., Փետրուարին 716'80 ֆր. աւելի, Մարտին ալ 437'90 ֆր. աւելի Փետրուարէն: Քանի՞ ֆր. գանձեց կայարանի վարչութիւնն այս եռամսեայ տուգանքներով:

6. Կայարանի պաշտօնեաներն ամսական կ'առնուն 24.685'60 ֆր., ծառաներն ու բեռնակիրները կ'առնուն 18.460'40 ֆր., իսկ լուսաւորութեան և ուրիշ ծախքերու ալ 15.600 ֆր. կ'երթայ: Ո՞րքան է ամսական ելքը:

ԳԱՂԱՔԻՆ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹԸ

1. Հարկահաւաքը Մարտին գանձեց 293.965 ֆր. դրամատոմս և 47'95 ֆր. մանրուկ: Քանի՞ ֆր. հաւաքեց այդ ամսուան մէջ:

2. Տարւոյն վերջը հաշուեց տեսաւ, որ համայնք մը դեռ ունէր տալիք 121.302'02 ֆր., ուրիշ համայնք մը 7.040 ֆր. աւելի, իսկ երրորդ մը միւս երկուքին չափ: Ո՞րքան է գանձելիքը:

3. 1936 տարւոյն երկրորդ եռամսեային հարկահաւաքը 4 անգամ հաւաքելու ելաւ: Ա. անգամ հաւաքեց 263.512'45 ֆր., յետոյ 186.402 ֆր., ապա 248.006'80 ֆր. և չորրորդ անգամուն ալ 197.095'20 ֆր.: Ամբողջ այդ քառամսեայ շրջանին քանի՞ ֆր. ժողովեց հարկահաւաքը:

4. Հարկահաւաքի մը օրատետրը

Թ Ո Ւ Ա Կ Ա Ն	Գ Ա Ն Ձ Ո Ւ Ա Ն	Գ Ո Ւ Մ Ա Ր	
		Ֆր.	Ս.
1 Դեկտ. 1936	Հարկ Կ. Մկրտչեանէ	773	—
» » »	Պ. Սայեանէ	673	75
» » »	Բաժագին Վ. Մաւեանէ	73	09
» » »	Համայնքէն	901	04
	Գումար 1 / XII		..
2 Դեկտ. 1936	Ստ. Խաննեանէ	413	65
» » »	Գր. Գասպարեանէ	915	—
» » »	Տ. Մեծիկեանէ	271	15
» » »	Կ. Դաւիթեանէ	4394	74
	Գումար 2 / XII		..
	Գումար երկու օրուան		..

ՀԱՆՈՒՄ

1. ՀԱՆՈՒՄ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԹԻՒՆԵՐՈՒ ՄԻՆՁԵՒ 1000
(Քաղուածք)

Ա.

1. 300—100=	250—100=	420—30=
500—400=	870—300=	530—40=
900—700=	930—500=	860—60=
200—30=	270—40=	360—90=

2. Կիլիկիոյ գաւառին երկայնութիւնն է 400 Քմ., իսկ լայնութիւնը 120 Քմ.: երկայնութիւնը լայնութիւնէն ո՞րքան աւելի է:

3. Արաքս գետին երկայնութիւնն է 700 Քմ., իսկ Մառիցա գետին երկայնութիւնն է 300 Քմ.: Քանի՞ Քմ. աւելի է Արաքս Մառիցայէն:

4. Սեւանայ լճին շրջապատն է 220 Քմ., մինչ ժրնեւի լճին շրջապատը 90 Քմ. է: Քանի՞ Քմ. աւելի է Սեւանի շրջապատը:

Բ.

1. 500—4=	400—28=	700—33=
800—6=	700—57=	230—15=
900—1=	300—42=	470—65=
100—12=	800—47=	1000—48=

Ա.ՊԱԿԵՎԱՃԱՌԸ

2. Խանութին մէջ ունէր 500 մեծ և 900 փոքր կանթեղ: Մեծերէն ծախեց 38 հատ, իսկ փոքրերէն 64 հատ: Քանի՞ մեծ և քանի՞ փոքր կանթեղ մնաց:

3. Ունէր նաև 450 գաւաթ զարեջրոյ, Ասոնցմէ 180 հատ ծախեց զարեջրատան մը: Քանի՞ հատ մնաց:

4. 360 ջրոյ գաւաթ պակաս 16 գաւաթ =	
540 գինւոյ » » 105 » =	
180 ջրոյ շիշ » 26 շիշ =	

Դեռ ի՞նչ կայ ապակեվաճառին քով:

2. ՄՏԱԻՈՐ ՀԱՆՈՒՄ ՀԱՋԱՐԱԻՈՐՆԵՐՈՒ

Ա.

1. 200.000—100.000=	2. 300.000—...=100.000
300.000—200.000=	400.000—...=300.000
500.000—100.000=	600.000—...=100.000
400.000—200.000=	800.000—...=300.000
600.000—300.000=	900.000—...=400.000
700.000—300.000=	700.000—...=200.000
800.000—500.000=	800.000—...=600.000
900.000—200.000=	1,000.000—...=100.000
1,000.000—300.000=	900.000—...=200.000
900.000—700.000=	1,000.000—...=700.000

3. 1,000.000 էն հանեցէք միշտ 200.000 աղան
1,000.000 » » » 300.000 աղան

4. 500.000 Քկր. — 200 Տկռ. = ... Քկր.	
800.000 » — 300 » = ... »	
900.000 » — 500 » = ... »	
800.000 » — 100 » = ... »	
500 Տկռ. — 300.000 Քկր. =	
1.000 » — 400.000 » =	
900 » — 700.000 » =	
700 » — 200.000 » =	

5. 300 Քմ. — ... մ. = 100.000 մ.	
500 » — ... » = 200.000 »	
800 » — ... » = 300.000 »	
1.000 » — ... » = 400.000 »	
500.000 մ. — 200 Քմ. =	
800.000 » — 300 » =	
900.000 » — 100 » =	
1,000.000 » — 400 » =	

ԾԽԱԽՈՑԻ ԱՄԲԱՐԱՆՈՅԸ

1. Ամբարանոցին մէջ կար շուրջ 500.000 Քկր. ծխախոտ, որոնք երեք տեսակի բաժնուած էին: Առաջին և երկրորդ տեսակէն 100.000 Քկր. կար: Քանի՞ Քկր. կար երրորդ տեսակէն:

2. Ծխախոտ 100 Տկռ. ծխախոտ, յետոյ 200 Տկռ. եւս: Քանի՞ Քկր. ծխախոտ մնաց ամբարանոցը:

3. Աշնան գնեցին անդամ մը 300.000 Քկր. ծխախոտ և յետոյ նոյնքան եւս: Քանի՞ Քկր. ծխախոտ ամբարանոցին:

4. Նոր չէնք մը վարձեցին իբրև ամբարանոց, և առաջին տարին ծախսեցին 500.000 Փր., իսկ երկրորդ տարին 100.000 Փր. աւելի քիչ: Քանի՞ Փր. ծախսեցին նոր չէնքին համար:

Բ.

1. 30.000—10.000=	2. 130.000—40.000=
60.000—20.000=	110.000—50.000=
50.000—30.000=	120.000—70.000=
60.000—40.000=	150.000—60.000=
50.000—20.000=	160.000—70.000=
70.000—10.000=	... —40.000=70.000
90.000—40.000=	... —60.000=50.000
100.000—20.000=	... —30.000=90.000
80.000—30.000=	... —50.000=80.000
40.000—30.000=	... —70.000=90.000

3. 100 հազարէն հանեցէք միշտ 20 հազարական:
150	»	»	»	30	»
600	»	»	»	60	»

4. 30 Քկր. — 10.000 կր. = ... կր.
50	»	— 30.000	»	= ... »
80	»	— 40.000	»	= ... »
100	»	— 30.000	»	= ... »

... Քկր.	—	30.000 կր.	=	30 հազար կր.
... »	—	80.000 »	=	40 » »
... »	—	60.000 »	=	70 » »
... »	—	90.000 »	=	50 » »

ԱՂԻ ԱՄԲԱՐԱՆՈՅԸ

1. Ամբարանոցին մէջ կար 90 Տկռ. քարաղ, իսկ մանրուած աղէն կար 20.000 Քկր. աւելի քիչ: Քանի՞ Քկր. աղ կար ամբարանոցին մէջ:

2. Քաղաքէ մը այդ ամբարանոցին ապսպրանքը ըրին մէկ վակոն (20.000 Քկր.) քարաղ և մէկ վակոն ծովու աղ: Քանի՞ Քկր. աղ մնաց իւրաքանչիւր տեսակէն ամբարանոցին մէջ:

3. Վաճառական մը 130.000 Փր.ի աղ գնեց, և 70.000 Փր.ը վճարեց անմիջապէս: Քանի՞ Փր. պարտական մնաց:

4. Մէկ ամսուան մէջ ամբարանոցը ծախեց աղ 170 հազար Փր.ի, որուն 20.000 Փր.ը զուտ շահ էր: Քանի՞ Փր.ի գնած էր ամբարանոցն այդ աղը:

Գ.

1. 5.000—2.000=	2. 22.000—4.000=
8.000—4.000=	31.000—6.000=
9.000—3.000=	45.000—9.000=
10.000—7.000=	62.000—12.000=
12.000—3.000=	34.000—16.000=
16.000—6.000=	27.000—18.000=
13.000—7.000=	72.000—45.000=
15.000—6.000=	84.000—57.000=
14.000—8.000=	93.000—68.000=
13.000—6.000=	94.000—70.000=

3. 64.000 էն հանեցէք միշտ 8.000 տկան:
96.000	»	»	»	12.000 տկան:
102.000	»	»	»	17.000 տկան:

4. 15 Քմ. — 7.000 մ. = ... մ.
 18 » — 12.000 » = ... »
 27 » — 13.000 » = ... »
 45 » — 17.000 » = ... »
 5. 15.000 մ. — 12 Քմ. = ... »
 24.000 » — 17 » = ... »
 36.000 » — 14 » = ... »
 42.000 » — 26 » = ... »

ԵՐԿԱԹԱՎԱՃԱՌՈՒՆ ԽԱՆՈՒԹԸ

1. Վաճառանոց հասաւ 82.000 Քկր. ձոյլ երկաթ և պողպատ: Պողպատը կը կշռէր 16.000 Քկր.: Քանի՞ Քկր. կը կշռէր երկաթը:

2. Վաճառանոցին մէջ կար 18.000 Քկր. անագապղինձ, ուսկից անգամ մը ծախեց 5 Տկռ. և յետոյ ալ 8 Տկռ.: Քանի՞ Քկր. անագապղինձ մնաց:

3. Ստացուած ապրանքները վճարելու համար 73.000 Քր. պէտք եղաւ, մինչդեռ գրամարկըին մէջ 18 հազար միայն կար: Տակաւին ո՞րքան պէտք է վճարելու համար:

4. Մէկ ամսուան մէջ երկաթավաճառը ծախեց 185.000 Քր.ի ապրանք, յաջորդ ամսոյն 12 հազար աւելի քիչ, իսկ երրորդ ամսոյն ա՛յնքան՝ որքան միւս երկու ամիսն ի միասին պակաս 24.000: Քանի՞ Քր.ի ապրանք ծախեց երեք ամսուան մէջ:

5. Վաճառատան տարեկան տուրքն էր 27.000 Քր.: Անգամ մը տէրը հարկահաւաքին տուաւ 8 հազար Քր. և յետոյ 3.000 Քր. աւելի քիչ: Տակաւին ո՞րքան տալիք ունի հարկահաւաքին:

ՀԱՆՈՒՄ ՀԱՐԻՐԱԴԱՐՆԵՐՈՒ

1. 400—200—	2. 4.300— 400—
800—300—	5.100— 600—
1.000—400—	7.400— 800—
1.200—500—	12.500— 900—
1.400—600—	24.200—1.300—
1.100—700—	37.400—4.600—
1.200—800—	43.300—5.700—
1.300—700—	56.500—7.800—
1.400—900—	74.300—8.900—
1.500—700—	93.200—7.500—
3. 10.000 էն հանեցէք միշտ 400 աւան:
 24.000 » » » 700 աւան:
 30.000 » » » 600 աւան:

ԿԻՐ ՎԱՃԱՌՈՂԸ

1. Քարքարուտ բլուրի մը վրայ շինեցին փուռ կիրի համար: Առաջին անգամ 32.500 Քկր. հանեցին, որուն 15 Տկռ.ը ծախեցին: Քանի՞ Քկր. կիր մնաց:

2. 15 Տկռ. կշռող վակոն մը ածուխ եկաւ կիր վաճառողին: Կառապանները մէկ օրուան մէջ 9.700 Քկր. ածուխ կրեցին կայարանէն դէպ ի բլուր: Տակաւին քանի՞ Քկր. ածուխ կայ կրելիք:

3. Շէնքի մը համար պէտք եղաւ 85.000 Քկր. կիր: 15.000 Քկր.ը ղրկեցին, յետոյ ալ 20.000 Քկր.: Տակաւին քանի՞ Քկր. կիր պէտք է ղրկուի:

4. 15.000 Քկր. կիրը շաղկելու համար 45.000 Քկր. ջուր պէտք է: Առաջին օրը 18.000 Քկր. գործածեցին: Դեռ քանի՞ Քկր. ջուր պէտք է:

5. Ամառը ծախուած կիրէն ստացաւ 198.400 Քր.: Ածուխի, աշխատութեան, ճամբու և այլնի համար ծախեց շուրջ 138.000 Քր.: Ո՞րքան շահեցաւ:

ԿԶՄԻՆՏՐԻ ԳՈՐԾԱՑՈՒՆԸ

1. Մէկ ամսուան ընթացքին գործատան մէջ շինեցին 120.000 աղիւս: Ասոնցմէ 68.400ը թրծեցին: Ո՞րքան մնաց թրծուելիք:

2. Ամառը 38.700 կղմինտը շինեցին, որուն 32.300ը ծախեցին անմիջապէս: Ո՞րքան մնաց:

3. Պարզ կղմինտներէն ունէին 69.200 հատ, որոնք երկու կոյտ կը կազմէին, առաջին կոյտին մէջ կար 34.000 կղմինտը, իսկ միւսին մէջ ալ մնացածը: Ո՞րքան կար երկրորդին մէջ:

4. Գործատան համար գնեցին 45 Տկո. ածուխ: Երկու ամսուան մէջ մնաց 8.500 Բկր: Ո՞րքան գործածեցին:

5. Ամառը 960.000 աղիւս շինեցին: Գործատան մէջ մնաց 270.000 հատ: Ի՞նչ եղան միւսները և ո՞րքան:

6. Շէնքի մը համար 42.000 աղիւս սակարկեցին: Առաջին շաբաթը 8.400 հատ առին, երկրորդ շաբաթը 10.200, իսկ երրորդ շաբաթն ալ մնացածը: Ո՞րքան առին երրորդ շաբաթը:

7. Այդ ամբողջէն 1.700 հատ կոտորեցան: Քանի՞ հատ առանց կոտորուելու մնացին:

8. Շէնքը լմնցուցին 53.000 աղիւսով: Տակաւին քանի՞ աղիւս առեր էին:

9. Գործատան եռամսեայ ընդհանուր մուտքն եղաւ 289.300 ֆր., իսկ ընդհանուր ելքը 224.200 ֆր.: Քանի՞ ֆր. եղաւ զուտ շահը:

ԳՐԱԽՈՐ ՀԱՆՈՒՄ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԹԻԵՐՈՒ

ՄԻՆՁԵՒ 1000

(Քաղուածք)

1.	456	726	836	940	981	999
	—234	— 54	—128	—386	—709	—819
2.	454—145=					
	280—157=					
	807—369=					
	406—212=					
	509—401=					
	616—319=					
	764—363=					
	894—226=					
	912—604=					
	924—724=					
	810—666=					
	628—445=					
3.	568—349=					
	925—609=					
	701—484=					
	200—104=					
	309—210=					
	610—214=					
	645—321=					
	708—414=					
	811—605=					
	624—416=					
	617—489=					
	826—357=					

ԿԱՆԻՍԻԿ ԵՒ ԱՊԱՌԻԿ (Վարկ)

1. Խանութպանը 845 ֆր.ի ապրանք գնեց: Այդ գումարին 367 ֆր.ը կանխիկ վճարեց: Դեռ ո՞րքան է իր պարտքը:

2. Յունիս 17 ին 244 ֆր. ղրկեց, իսկ մնացածն ալ մէկ շաբաթ ետքը: Ո՞րքան ղրկեց ամէնէն վերջը:

3. Խանութպանը ուրիշ ապրանք ալ գնեց 657 ֆր.ի. փոխադրութեան ծախքն եղաւ 72 ֆր.: Ամբողջ ապրանքը ծախեց 911 ֆր.ի: Քանի՞ ֆր. շահեցաւ:

4. 398 ֆր.ի փոխանակագիր մը վճարեց: Քանի՞ ֆր. մնաց քովը, գիտնալով որ 567 ֆր. ունէր:

ԳՐԱՆՈՐ ՀԱՆՈՒՄ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԹԻԻՆԵՐՈՒ
1000ԷՆ ՎԵՐ

ՕՐԻՆԱԿ			
1375	➡	հաճելի կամ մեծ քիւ	➡ 5167
372	➡	. . . պակաս . . .	➡ 3498
1003	➡	նուազելի կամ փոքր քիւ	➡ 1669
	➡	. . . տարբերութիւն . . .	➡

1. 5684 4497 8725 6524 9876
—2321 —3562 —3431 —3857 —9761
2. 7.032—1.384— 2. 10.125— 5.497—
9.062—4.705— 15.658— 4.843—
5.500—1.285— 136.524— 57.386—
4.576—2.897— 867.304— 79.605—
6.920—1.079— 403.571—124.265—

ԹԵՐԹԻ ՄԸ ԽՄԲԱԳՐԱՑՈՒՆԸ

1. Մանկական երկշաբաթաթերթ մը ունէր 8354 բաժանորդ: Յաջորդ տարին 367 բաժանորդ հեռացան: Քանի՞ բաժանորդ կար երկրորդ տարին:

2. Երրորդ տարին թերթն ունեցաւ 10.020 բաժանորդ: Ո՞րքան աւելցան:

3. Ուրիշ թերթ մը ունէր 4865 բաժանորդ: Վճարող բաժանորդներն էին 3287 հոգի: Քանի՞ հոգի էին չվճարողները:

4. Թերթին խմբագրութիւնը տարեկան 94.283 ֆր. ապագրութեան կու տար, իսկ միւս ծախքերն 456 ֆր. աւելի պակաս էին: Խմբագրութեան ամբողջ տարեկան ելքն ի՞նչ էր:

5. Խմբագրութիւնն ունէր ընդհանուր մուտք 209.620 ֆր., որուն 756 ֆր.ը տակաւին աւանդէր է: ա. Քանի՞ ֆր. եկած է խմբագրութեան: Բ. Քանի՞ ֆր. է խմբագրութեան զուտ շահը:

ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1. Կարապետեան Եղբարք ընկերութիւն մը հիմնեցին: Իրաւական գործառնութեանց համար պէտք եղաւ 74.930 ֆր., որուն 45.865 ֆր.ը իսկոյն վճարեցին: Տակաւին ո՞րքան ունին վճարելիք:

2. Ընկերութիւնը զանազան ապրանքներ գնեց, որոնց համար վճարեց 32.742 ֆր., իսկ փոխադրութեանց համար 1374 ֆր.: Այդ ապրանքները ծախելով ստացաւ 30.673 ֆր.: Ո՞րքան շահեցաւ:

3. Ընկերութեան եկաւ մէկ վաճառք բանջարեղէն: Ծախելով ստացան 14.893 ֆր.: Բանջարեղէնին համար վճարած էին 12.785 ֆր., գնումի համար ծախսած էին 486 ֆր., իսկ փոխադրութեան համար ալ 879 ֆր.: Շահ ըրին թէ քան, և ո՞րքան:

4. Աղօրեպան մը 80 պարկ ալիւր զրկեց ընկերութեան: Ալիւրէն առաւ 48.741 ֆր.: Ընկերութիւնն այդ գումարին 2842 ֆր. վար դրաւ, որովհետեւ ալիւրի փոխադրութեան ծախքը, որ 826 ֆր. էր, չէր վճարած: Քանի՞ ֆր. զրկեցին աղօրեպանին:

5. Ընկերութիւնը պանիր գնեց երկու գիւղացիէ: Մէկ գիւղացիէն առաւ պրուտո 384 ֆկր., տարա 56 ֆկր.: Իսկ միւսէն պրուտո 573 ֆկր., տարա 74 ֆկր.: Քանի՞ ֆկր. պանիր գնեց (նէստո):

6. Այդ գիւղացիներէն մէկուն պանիրը կ'արժէր 6324 ֆր., որուն փոխարէն տուաւ ընկերութիւնը 4592 ֆր., իսկ մնացածին համար ալ փոխանակադիր մը տուաւ: Միւս գիւղացիին պանիրը կ'արժէր 9723 ֆր., իսկ ընկերութիւնը տուաւ 4865 ֆր. և մնացածին փոխարէնն ալ ապրանք տուաւ: Կը հարցուի. ա. քանի՞ ֆր. կը ներկայացնէ փոխանակադիրը, Բ. քանի՞ ֆր.ի ապրանք տուաւ Բ. գիւղացին:

7. Ընկերութիւնը երեք ամսուան մէջ ծախած ապրանքներէն ստացաւ 484.003 ֆր., որուն 15.932 ֆր.ը ծախքերուն գործածեց, իսկ իր զուտ շահն ալ եղաւ 37.928 ֆր.: Քանի՞ նստեր է ընկերութեան այդ ապրանքները:

8. Կարապետեանները գնեցին 1345 ֆր.ի ապրանք: Այդ գումարը վճարեցին տալով 500 ֆր.նոց դրամատոմս մը, 3 հատ 50նոց, իսկ մնացածն ալ 5 ֆր.նոց: Քանի՞ հատ 5 ֆր.նոց դրամատոմս տուին:

ԲԱՐՁՐ ԳԱԳԱԹՆԵՐ

1. Օննիկ գիտէ որ մեծ Արարատ 5211 մ. բարձր է ծովի մակերեսէն, իսկ փոքր Արարատ 4095 մ.: Քանի՞ մ. աւելի բարձր է մեծ Արարատը փոքրէն:

2. Արագած լեռը 4058 մ. բարձրութիւն ունի, իսկ Վարագ լեռը 3091 մ.:

ա. քանի՞ մ. է երկու գագաթներուն տարբերութիւնը:

բ. քանի՞ մ. աւելի ցած են մեծ Արարատէն:

3. Կովկասի լեռնաշղթաներուն ամենաբարձր գագաթն՝ Էլբրուս 5642 մ. բարձրութիւն ունի, իսկ Քազպէք 5043 մ.:

ա. ո՞րքան բարձր է Էլբրուս մեծ Արարատէն, փոքր Արարատէն, Արագածէն, Վարագէն:

բ. ո՞րքան ցած է Սիփան (4176 մ.) Քազպէքէն, և Քազպէք Էլբրուսէն:

4. Պուլկարիոյ ամէնէն բարձր գագաթն է Մուսալա, 2923 մ.: Ո՞րքան վար կը մնայ Սիփանէն:

5. Մոնպլան, Եւրոպայի ամէնէն բարձր գագաթը 4810 մ. է: Ո՞րքան վար կը մնայ մեծ Արարատէն, իսկ ո՞րքան բարձր է Մուսալայէն:

ԳԱՌՆՈՒԿԻ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

1. Վաճառական մը Այրարատեան դաշտերու վրայ ընդարձակ արօտավայրեր ունէր, ուր կը պահէր 1350 գառնուկ: Ասոնք բաժնուած էին 3 խումբի, Ա. խումբն ունէր 425 գառնուկ, Բ. խումբը՝ 469, իսկ մնացածն ալ Գ. խումբին մէջ էր: Քանի՞ գառնուկ կար Գ. խումբին մէջ:

2. 8 հովիւ կը պահպանէին այդ գառնուկները: Գարնան իբրեւ վարձք ստացան 41.321 ռուպլի: Վաճառականն անգամ մը իրենց տուաւ 7620 ռ., և յետոյ ալ 9392 ռ.: Դեռ քանի՞ ռ. պիտի ստանան հովիւները:

3. Գառնուկներուն իբրեւ կեր նշանակուած էր մէկ շաբթուան համար 1765 ֆկր. թեփ: Հովիւները տուին 1247 ֆկր.: Տակաւին քանի՞ ֆկր. պէտք է:

4. Երեք ամիս ետքը վաճառականը 473 գառնուկ ծախեց, յետոյ ալ 518 գառնուկ: Քանի՞ հատ մնաց իրեն:

5. Ծախած գառնուկներէն վաճառականն առաւ 656.892 ռ., և ծախսեց.

Գառնուկ գնելու 417.325 ռ.

Հովիւներուն վճարելու 41.321 »

Կեր գառնուկներու 84.306 »

Ուրիշ ծախքերու 41.874 »

Վաճառականը շահեցա՞ւ թէ կորսնցուց և քանի՞ ռ.:

6. Ստացած դրամներէն 45.560 ռ. զրաւ ազգային դրամատուն, իսկ մնացած գումարն ապրանք գնելու գործածեց: Ո՞րքան գումար տրամադրեց այդ գործին:

ԹՈՒՂԹԻ ԱՄԲԱՐԱՆՈՅԸ

1. Ամբարանոցին մէջ կար 2.365 ծրար ճերմակ թուղթ: Երեք ամսուան մէջ ծախեցին 1720 ծրար: Քանի՞ ծրար թուղթ մնաց ամբարանոցին մէջ:

2. Գծաւոր թուղթ կար 2402 ծրար: Նոյն եււամսեային ստացան 825 ծրար եւս, իսկ ծախեցին 1695 ծրար: Քանի՞ ծրար գծաւոր թուղթ մնաց:

3. Ամբարանոցին մէջ կար 23.900 տետր: Մէկ ամսուան մէջ ծախեցին 5693 տետր, յաջորդ ամսուն 12.594 հատ, երրորդ ամսուն ալ 2621 հատ: Ո՞րքան մնաց ամբարանոցին մէջ:

4. Գերմանիայէն հասան տեսակ տեսակ թերթեր ու խաւարարտներ 314.506 մառքի: Նոյն օրն 156.840 մառք. կանխիկ վճարեց, 74.237 մառք. վճարեց մէկ շաբաթ ետքը, իսկ մնացածն ալ ամիս մը ետքը: Քանի՞ մառք. էր վերջին վճարումները:

5. Ամբարանոցին մէջ կար 43.450 տետրակ: Ծախեցին 24.893 հատ: Մնաց . . . տետրակ:

6. Մէկ ամսուան մէջ մուտք ունեցան 78.467 ֆր., իսկ ելք 26.689 ֆր. աւելի պակաս ունեցան: Ո՞րքան եղաւ իրենց ելքը:

7. Թուղթերու գիներն սկսան իջնալ, այս կերպով ամբարանոցն ալ սկսաւ ամէն շաբաթ քիչ մուտք ունենալ և ի վերջոյ փաստով ելլել:

Ա. շաբաթուան մուտքն էր 25.400 ֆր.

Բ. » » » 16.650 »

Գ. » » » 6.104 »

Դ. » » » 2.897 »

Ո՞րքան կորուստ ունեցաւ Բ. Գ. Դ. շաբաթներուն մէջ:

ՀԱՆՈՒՄ ՏԱՍՆՈՐԴԱԿԱՆ ԹԻԻԵՐՈՒ

1. ՄՏԱՒՈՐ ՀԱՆՈՒՄ

1. Մէկ ամբողջն ունի 10 տասնորդ: Իսկ հարիւրորդ քանի՞ հատ ունի: 4 տասնորդը քանի՞ հարիւրորդ ունի: 9 տասնորդը քանի՞:

2. Հետեւեալները լիտրի միութեան վերածել.

3 լ. 5 սլ. 6 սլ. =	18 լ. 0 սլ. 4 սլ. =
4 » 7 » 3 » =	23 » 6 » 7 » =
8 » 9 » 4 » =	42 » 0 » 9 » =
10 » 8 » 3 » =	53 » 1 » 2 » =
12 » 5 » 5 » =	71 » 9 » 1 » =

3. Ի նշպէս կրնանք տասնորդներ, հարիւրորդներ ունենալ . . . թիւ մը ի՞նչ կերպով տասնորդի, հարիւրորդի կրնամ վերածել:

4. 2՝3 լ. — 1 լ. =	5. 1 ֆր. — 0՝30 ֆր. =
4՝5 » — 3 » =	2 » — 0՝70 » =
8՝2 » — 4 » =	1 » — 0՝90 » =
12՝5 » — 7 » =	2 » — 0՝25 » =
23՝6 » — 8 » =	1 » — 0՝42 » =
40՝3 » — 10 » =	2 » — 0՝65 » =
52՝7 » — 6 » =	1 » — 0՝86 » =
64՝1 » — 4 » =	2 » — 0՝37 » =

6. 4—2՝2=	9—0՝8=	3—0՝45=
8—3՝1=	10—4՝3=	7—5՝75=
5—0՝6=	18—6՝4=	8—4՝32=
7—4՝5=	3—1՝15=	9—6՝54=
8—5՝3=	5—2՝25=	10—4՝18=

ՄԱՆՐԱՎԱՃԱՌԸ

1. Օննիկ գիրք մը գնեց 7՝40 ֆր.ի, և գրավաճառին տուաւ 10 ֆր.նոց դրամատու մը: Այս երկուքէն ո՞րը դրամ կ'ուղէ և ո՞րքան:

2. Ուրիշ օր մը գնեց տետրակ, մատիտ և ու-

տին: Այս ամէնը արժեցին 9'60 ֆր., իսկ Օննիկ ունէր միայն 8 ֆր.: Ո՞րքան է Օննիկին պարտքը:

3. Օննիկ մասվաճառէն 36'70 ֆր.ի միս գնեց և 50 ֆր.նոց գրամատումս մը տուաւ: Քանի՞ ֆր. ետ պիտի ստանայ:

4. Օննիկի քոյրը խանութէն գնեց 8'50 ֆր.ի դերձան և 4'70 ֆր.ի ասեղ: Այս ամէնուն համար տուաւ 10 ֆր.նոց և 5 ֆր.նոց մէկ մէկ գրամատումս: Ո՞րքան ետ պիտի ստանայ:

5. Օննիկի մայրը 0'5 Քկր. շաքար գնեց 14'50 ֆր.ի և սուրճ 9 ֆր.ի: Իր տուած 100 ֆր.նոց զրամատումսին փոխարէն ետ ստացաւ 50 ֆր.նոց գրամատումս մը և մնացածն ալ մանրուկ: Քանի՞ մանրուկ ֆր. ստացաւ:

6. Օննիկ իրեն համար գնեց գլխարկ 37'50 ֆր.ի և կապիչ 4'20 ֆր.ի: Քանի՞ ֆր. մնաց քովն իր 50 ֆր.նոց գրամատումսէն:

2. ԳՐԱԽԱՆՈՐ ՀԱՆՈՒՄ

Կը գրենք՝ ամբողջը ամբողջին, ասանորդը ասանորդին եւ հարիւրորդը հարիւրորդին տակ:

Այսպէս՝	78'45	34'65	200'00
	—36'24	—15'18	— 34'56
	42'21	19'47	165'44

1. Նայեցէք այս գործողութիւններուն և ըսէ՛ք թէ սխալ կա՞յ:

2. Բացատրեցէք թէ ի՞նչպէս շինուած են:

3.	38'65	58'94	126'76	309'06
	—23'34	—26'93	—104'35	—218'17

4.	36'57	73'84	96'89	263'38
	—18'24	—56'42	—37'47	—141'73

5.	43'27	56'37	74'15	263'38
	—22'32	—14'62	—32'53	—124'63

6.	85'12	123'15	503'36	882'05
	—17'54	—47'36	48'79	198'38

7.	37'2	52'3	53'5	142'2
	—14'25	—43'28	—19'86	59'46

8.	100	300	500	1000
	—35'45	—175'66	—236'86	—269'09

9.

10.

11.

45'36—12'54=	93'1—14'56=	361—183'92=
48'02—15'73=	72'3—19'84=	731—471'67=
85'91—36'45=	57'4—28'79=	350—171'53=
53'7—24'56=	356'3—183'25=	400—296'87=
81'1—37'42=	532'4—274'65=	1200—606'03=

ՍԻՍԱԿ ԵՒ ԻՐ ՀԱՅՐԸ

1. Սիսակին հայրը գինով է: Մէկ տարուան մէջ գինեառներուն մէջ ապառիկ խմեց 1.520'75 ֆր.ի գինի և ողի: Այդ գումարը վճարելու համար իր կովը ծախեց 2.843 ֆր.ի: Քանի՞ ֆր. մնաց իր քով պարտքը վճարելէ յետոյ:

2. Քիչ ետքը Սիսակին հայրը հիւանդացաւ: Բժշկի համար գործածեցին 246 ֆր., որուն 27 ֆր.ը պարտք առած էին: Ո՞րքան էր իր ունեցած զրամը:

3. Բժիշկն ըսաւ, որ հիւանդութիւնն անբուժելի է և յառաջ կու գայ խմելէն: Գրեց դեղագիր մը, որուն պատրաստութիւնը արժեց 35'80 ֆր., մինչդեռ Սիսակի մայրն իրեն 50 ֆր.նոց գրամատումս մը տուեր էր: Քանի՞ ֆր. ետ բերաւ Սիսակ:

4. 3—4 շաբաթէն Սիսակին հայրը մեռաւ: Սիսակ ճաշարանի մը մէջ սպասաւոր եղաւ ամսական 307

Ֆր.ով: Առաջին ամիսը ծախսեց 127'30 Ֆր.: Քանի՞ Ֆր. խնայեց այդ ամիս:

5. Տասը տարի ետքը Սիսակ հայրենի գիւղը վերադարձաւ: Պատմեց ուրախութեամբ և ըսաւ որ 41.967 Ֆր. շահեր է: Քոյն ունէր 8.257'20 Ֆր., իսկ մնացածն ընկերութեան քով խնայողական դրամարկդին մէջ էր: Քանի՞ Ֆր. ունի այդ դրամարկդին մէջ:

6. Սիսակ գիւղին մէջ նպարավաճառի կրպակ բացաւ: Առաջին տարին 212.432'15 Ֆր.ի ապրանք գնեց և ծախեց 210.845'70 Ֆր.ի ապրանք: Կրպակին մէջ ալ ունէր տակաւին 54.345'60 Ֆր.ի ապրանք: Այդ առաջին տարին ո՞րքան խնայեց Սիսակ:

7. Երկրորդ տարին խնայեց 23.705'04 Ֆր.: Ո՞րքան խնայեց երկու տարուան մէջ:

8. Քանի մը տարի ետքը Սիսակ շատ հարուստ մէկն եղաւ: Յորդորեց գիւղացիները, որ դպրոց մը շինեն: Պէտք եղաւ 510.458'20 Ֆր.ի գումար մը: Սիսակ 32.084 Ֆր. տուաւ, իսկ գիւղապետութիւնը 382.530 Ֆր.: Քանի՞ Ֆր. տուին միւս գիւղացիները:

ԴԵՂԱԳՈՐԾԸ

1. Դեղադործն ունէր 1'02 Քկր. քինին: Ամսոյն վերջն իր քով մնաց 0.43 Քկր.: Քանի՞ Քկր. ծախած էր:

2. Դեղադործը կը ծախէր դեղեր, օճառներ, ոգի, փոշի ևւն: Այդ բոլոր ծախածները կը դրէր տետրակի մը մէջ, որ կը կոչուէր orwstsr: Յունուար ամսոյն հաշիւ ըրաւ ու տեսաւ որ մոսfն եղած է 93.945'70 Ֆր., իսկ ելքը 66.087'30 Ֆր.: Քանի՞ Ֆր. շահած է այդ ամիս:

3. Այդ շահը նուազեցաւ հետեւեալ ծախքերուն պատճառաւ. ծառաներուն, լուսաւորութեան,

ջերմութեան, վարձքի ևւն.ի համար գնաց 6.193 Ֆր.: Քանի՞ Ֆր. է իր այդ ամսուան զուտ շահը:

4. Փետրուարին 123'10 Ֆր. աւելի քիչ վատակ ունեցաւ նախորդ ամիսէն: Քանի՞ Ֆր. է իր երկրորդ ամսուան շահը:

5. Երկու ամսուան մէջ ո՞րքան շահեցաւ:

ԹԱՂԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵԼԵԻՄՈՒՏԲԸ

1. Ա. գիւղին թաղապետ. խորհուրդը 1934 ին 484.545'15 Ֆր.ի մուտք մ'ունեցաւ: 28.354 Ֆր.ը ծախսեց ճամբաներու նորոգութեան: Ո՞րքան մնաց միւս ծախքերուն համար:

2. Կամուրջի մը շինութեան համար պէտք եղաւ 224.397'90 Ֆր.: Նահանգային վարչութիւնը տրամադրեց 54.500 Ֆր.: Տակաւին քանի՞ Ֆր. պիտի տայ գիւղապետութիւնը:

3. Հարթելու համար բլուրի մը ճամբան, գիւղապետը 30.000 Ֆր. կանխատեսեց և ինքը տուաւ 11.845'70 Ֆր.: Դեռ քանի՞ Ֆր. պէտք է:

4. Փողոցի լուսաւորութեան համար առաջին վեցամսեակին գնաց 7325 Ֆր., երկրորդ վեցամսեակին 9456 Ֆր.: Այդ տարին գիւղապետութեան դրամադուխն էր 18.495 Ֆր.: Քանի՞ Ֆր. մնաց գանձանակին մէջ:

5. Դիւղի մը թաղ. խորհուրդը 150.000 Ֆր.ի յաւելուածական ծախք մը քուէարկեց: Այս գումարին 108.245'25 Ֆր.ը տրուեցաւ պաշտօնեաներուն և սպասաւորներուն իբրեւ թոշակ, իսկ 5302 Ֆր. ալ բաժնեցին աղքատներուն: Դեռ ո՞րքան մնաց ծախսուելիք:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒԹԻՒՆ

1. ՄՏԱՒՈՐ ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒԹԻՒՆ

ՄԻՆՁՆԻ 1000 ԹԻԵՐՈՒ

(Քաղուածք)

1. $2 \times 100 =$	2. $2 \times 120 =$	3. $2 \times 55 =$
$2 \times 200 =$	$2 \times 230 =$	$2 \times 62 =$
$2 \times 400 =$	$3 \times 110 =$	$2 \times 74 =$
$2 \times 500 =$	$4 \times 110 =$	$4 \times 62 =$
$2 \times 60 =$	$4 \times 120 =$	$2 \times 125 =$
$3 \times 60 =$	$2 \times 150 =$	$2 \times 225 =$

ԳԵՂՉՈՒԿԸ՝ «ԱՌԵՒԻՍՏՈՒՐ» ԿՐԵՆԷ

1. Գեղջուկ մը շուկայ տարաւ 3 սալլ փայտ
և ամէն մէկ սալլ ծախեց 280 ֆր.ի: Ո՞րքան առաւ
փայտերուն համար:

2. Ուրիշ անդամ մը քաղաք բերաւ 6 ֆիր. իւղ,
ու ծախեց ֆիր.ը 62 ֆր.էն, 8 ֆիր. պանիր՝ 28 ֆր.էն
և 20 ֆիր. բակլայ՝ 6 ֆր.էն: Քանի՞ ֆր. առաւ այս
ամէնուն փոխարէն:

3. Շուկայէն գնեց.

26 ֆիր. ալ	2 ֆր.էն =
4 զոյգ տրեխ	26 » =
5 լիար քարիւղ	6 » =
2 գլխանոց	18 » =
4 ֆիր. բամբակ	280 ֆր.ի =

Այս ամէնուն համար առաւ 1000 ֆր.նոց զրա-
մատմա մը: Ո՞րքան ետ ստացաւ:

4. Ժամանակ մը ետքը ծախելու տարաւ.

6 խոճկոր	68 ֆր.էն =	ֆր.
4 հնդկահաւ	56 » =	»
3 սագ	62 » =	»
և ստացաւ ամբողջ		»

2. ՄՏԱՒՈՐ ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒԹԻՒՆ 1000ԷՆ ՎԵՐ ԹԻԵՐՈՒ

1. $2 \times 1000 =$	2. $3 \times 500 =$	3. $6 \times 1300 =$
$4 \times 2000 =$	$6 \times 800 =$	$4 \times 5200 =$
$5 \times 3000 =$	$7 \times 300 =$	$8 \times 4600 =$
$8 \times 4000 =$	$9 \times 100 =$	$5 \times 7400 =$
$9 \times 7000 =$	$7 \times 400 =$	$9 \times 3700 =$

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ

1. Երկաթէ զրամարդի մը մէջ կար 9 պարկ
իւրաքանչիւրը 2000 աւան արծաթ ֆր.նոց և 8 պարկ
ալ 1000 աւան ֆր.նոց: Քանի՞ ֆր. կար բոլոր պար-
կերուն մէջ:

2. Երեք վաճառական ընկերութիւն մը կազմե-
ցին և զրամատունէն իւրաքանչիւրն ստացաւ 7600
ֆր.: Քանի՞ ֆր. առին երեքն ի միասին:

3. Ուրիշ երկու հոգի զրամատուն զրին իւրա-
քանչիւրն 9700 ֆր.: Քանի՞ ֆր. զրին զրամատուն:

4. 50 հաշարնոց զրամատուս տրցակէ մը գան-
ձապահը հանեց հետեւեալները. 6 հատ 1000 ֆր.նոց,
5 հատ 500նոց, յետոյ դարձաւ 8 հատ 500նոց և
6 հատ 100 ֆր.նոց: Ո՞րքան մնաց այդ տրցակին մէջ:

5. Միջին հաշուով ամէն ամիս զրամատուն կը
մտնէ 148.200 ոսկի դրոշմակներէ և 34.700 ոսկի
ալ տոմսակներէ: Քանի՞ ոսկի զրամատուն կը մտնէ
երեք ամսուան մէջ:

6. Տոմսակներէն միջին հաշուով զրամատուն կը
մտնէ ամսական 9900 ոսկի, իսկ շահաբաժիններէ և
ուրիշ տոկոսներէ 3400 ոսկի: Ո՞րքան կը մտնէ մէկ
վեցամսեակի մէջ:

7. Մէկ շաբթուան մէջ միջին հաշուով քաղա-
քային տուրքերէն զրամատուն մտաւ 234.200 ոսկի:
Ո՞րքան պիտէ մտնէ մէկ ամսուան մէջ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆ 10 ՈՎ, 100 ՈՎ, ԵՒ 1000 ՈՎ

Տեֆանես (Տմ.)	Հեկտոնես (Հմ.)	Քիլոնես (Քմ.)
(10 մ.)	(100 մ.)	(1000 մ.)
7 Տմ. = 70 մ.	7 Հմ. = 700 մ.	7 Քմ. = 7000 մ.
կամ	կամ	կամ
$7 \times 10 = 70$	$7 \times 100 = 700$	$7 \times 1000 = 7000$

Այս կերպով կարելի է վերածել Տլ. եւ Հլ. լիսրի, կենսինար եւ Տկո.՝ ֆիլոկրամի:

1. 5 Տմ. = ... մ.	2. 6 Հմ. = ... մ.	3. 4 Քմ. = ... մ.
8 » =	8 » =	6 » =
12 » =	13 » =	8 » =
38 » =	24 » =	17 » =
67 » =	39 » =	45 » =
95 » =	63 » =	172 » =

4. 10 ով, 100 ով եւ 1000 ով բազմապատկեցէք հետեւեալ թիւերը. 5, 16, 32, 57, 65, 83, 94, 98:

ԱՊՐԱՆՔ ԵՒ ԿԱՐԱՍԻ ԳՆԵՆ

1. Վաճառական մը խանութէն ապրանք գնեց, ու տուաւ 14 հատ 1000 ֆր.նոց, 8 հատ 100 ֆր.նոց եւ 7 հատ 10 ֆր.նոց: Քանի՞ ֆր.ի ապրանք գնեց:

2. Գիւղացի մը սերմանացան մեքենայ մը գնեց 48.700 ֆր.ի: Տուաւ 17 հատ 1000 ֆր.նոց, 8 հատ 100 ֆր.նոց եւ 6 հատ 10 ֆր.նոց: Մնացածն ալ քանի մ'օր ետքը տուաւ: ա. Ո՞րքան տուաւ բ. ո՞րքան պիտի տայ:

3. Գէորգ Դաւիթեան մայրաքաղաքին մէջ տուն մը գնեց 230.300 ֆր.ի: 87 հատ 1000 ֆր.նոց, 42 հատ 100 նոց եւ 23 հատ 10 նոց կանխիկ վճարեց, իսկ մնացածը վճարեց նոտարի առջև գաշնադրութիւնը ստորագրուելէն յետոյ: Քանի՞ ֆր. վճարեց երկրորդ անգամուն:

4. Մտավաճառ մը կով գնեց եւ տուաւ 357 հատ 10 ֆր.նոց դրամատոմս: Ո՞րքան վճարեց:

5. Ընկերութիւն մը ալիւր գնեց ու վճարեց 45 հատ 100 ֆր.նոց, 18 հատ 1000 ֆր.նոց, 66 հատ 10 ֆր.նոց եւ ուրիշ բաներ 24.300 ֆր.ի: Քանի՞ ֆր. արժեց գնած ալիւրը:

6. Թղթավաճառը 100 կրոսա (12 երկոտանեակ) գրչածայր գնեց, Քանի՞ ծայր գնեց, գիտնալով որ մէկ կրոսային մէջ 144 ծայր կայ:

7. Թորոս գնեց 57 կենտ. աղ, 24 կենտ. շաքար եւ 18 կենտ. բրինձ: ա. քանիական ֆիլր. գնեց այդ ապրանքներէն, բ. քանի՞ ֆիլր. էր ամբողջ ապրանքը:

ՄԱԿԵՐԵՍԻ ԶԱՓԵՐ

ԳԱՌԱՆՈՒՄԻ ՄԵՏՐ

Մէկ փառակուսի մետրն (մ.մ.) ունի 100 ֆռ. սմ. կամ 10.000 (ֆռ.) սմ.:

Հարիւր փառակուսի մետրին կ'ըսեն առ

Տասը առք կ'ընեն մէկ Տեֆառ (Տֆռ.)

Հարիւր առք կ'ընեն մէկ Հեֆառ (Հֆռ.)

1. 2, 5, 7, 9 առք քանի՞ քում. կ'ընէ:

2. 3 Տքռ. + 5 առ = քում.

5 » + 3 » =

8 » + 4 » =

7 » + 1 » =

9 » + 5 » =

3. 2 Հքռ. 3 Տքռ. + 4 առ = առ

7 » 1 » + 3 » =

8 » 4 » + 2 » =

3 » 7 » + 6 » =

9 » 8 » + 2 » =

ԳՐԱԻՈՐ ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒԹԻՒՆ

1. ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒԹԻՒՆ ՄԻՆՉՆԻ 1000 ԹԻՒՆԵՐՈՒ

I

1. $\begin{array}{r} 42 \\ \times 4 \\ \hline 168 \end{array}$ բազմապատկելի } արտադրյալներ $\begin{array}{r} 242 \\ \times 3 \\ \hline 726 \end{array}$
 $\times 4$ բազմապատկող }
 168 արդիւնք կամ արտադրեալ
2. $\begin{array}{r} 38 \\ \times 6 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 64 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 89 \\ \times 6 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 143 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 247 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 63 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 223 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 203 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$
3. $325 \times 3 =$ $107 \times 8 =$ $3 \times 288 =$ $6 \times 126 =$
 $486 \times 2 =$ $168 \times 5 =$ $4 \times 186 =$ $8 \times 109 =$

ԳՐԱՏՈՒՆԸ

1. Տան մը գետնաշարկը վարձեցին գրատան մը համար, ամսական 326 ֆր. վարձքով: Ի՞նչ պիտի ըլլայ եռամսեայ վարձքը:

2. Գրավաճառը մէկ օրուան մէջ ծախեց 40 գիրք հատը 6 ֆր. էն, 34 գիրք՝ 7 ֆր. էն, 17 գիրք՝ 9 ֆր. էն և 107 գիրք՝ 3 ֆր. էն: Բոլոր գիրքերուն վրայ ըրած զեղջը 47 ֆր. է: Քանի՞ ֆր. առաւ:

3. Գրավաճառը գիւղացի խանութպանի մը ծախեց ա. 54 գծադրութեան տետրակներ 2 ֆր. էն =

բ. 42 արցակ թուղթ 4 » =

գ. 54 տուփ ներկ 3 » =

դ. 75 քարէզրիչ 2 » =

Ո՞րքան կ'արժեն այս ամէներ:

4. Գրավաճառի սպասաւորը շաբաթական 97 ֆր. կ'առնու. 8 շաբաթ ծառայեց: Ո՞րքան առաւ իր այդ ծառայութեան համար:

5. Գրավաճառն ստացաւ 5 սնտուկ գիրք: Երկու սնտուկի մէջ կար 150ական գիրք, միւս սնտուկներու մէջ ալ 185ական գիրք կար: Ո՞րքան գիրք ստացաւ:

II

$$\begin{array}{r} 67 \text{ կամ } 67 \times 12 \\ \times 12 \\ \hline 134 \\ + 67 \\ \hline 804 \end{array} \quad \begin{array}{r} 45 \text{ կամ } 45 \times 21 \\ \times 21 \\ \hline 45 \\ + 90 \\ \hline 945 \end{array}$$

1. Նշի՛ն ձեռով ընել հետեւեալները. — 48×15 , 37×14 , 56×13 , 43×18 , 29×19 , 64×12 , 78×16 :

2. Նոյն կերպով բազմապատկել.

$$\begin{array}{r} 47 \times 21 \\ 29 \times 13 \\ 56 \times 14 \end{array} \quad \begin{array}{r} 42 \times 36 \\ 38 \times 27 \\ 24 \times 38 \end{array} \quad \begin{array}{r} 65 \times 49 \\ 46 \times 31 \\ 38 \times 53 \end{array} \quad \begin{array}{r} 88 \times 84 \\ 55 \times 46 \\ 64 \times 27 \end{array} \quad \begin{array}{r} 71 \times 63 \\ 64 \times 59 \\ 81 \times 68 \end{array} \quad \begin{array}{r} 94 \times 54 \\ 73 \times 63 \\ 88 \times 71 \end{array}$$

ՏՈՒՆ ՇԻՆՈՂ ԳՈՐԾԱՌՈՐՆԵՐԸ

1. Տուն մը շինելու համար կ'աշխատին 12 գործաւոր, այսպէս. 4 գործաւոր կ'աշխատին 42 օր, 3 գործաւոր 56 օր, իսկ մնացածները 84 օր: Այս տուելով շինելու համար քանի՞ օրավարձը գնաց:

2. 3 հիւան շինեցին դռները, պատահանները, սանդուխները, առաստաղները, և այլն: Ամէն մէկն աշխատեցաւ 74 օր: Երեքն իմիտին քանի՞ օրական պիտի ընդունին:

3. Թիթեղագործները շինեցին 27 մ. ջուրի խողովակներ 22 ֆր. էն և 12 քմ. թիթեղէ ծածկոյցներ տանիքներու համար 33 ֆր. էն: Քանի՞ ֆր. առին թիթեղագործները:

4. Ներկաւորները ներկեցին դռները, պատահաններն ու սենեակները: 13 օրուան համար սակարկեցին օրական 36 ֆր.ով: Ամբողջ քանի՞ ֆր. ստացան:

5. Երկաթագործները ի՞նչ ըրին. անոնց համար ալ դուք շինեցէք խնդիր մը:

2. ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒԹԻՒՆ 1000, ԷՆ ՎԵՐ ԹԻՒՆԵՐՈՒ

1. ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒԹԻՒՆ ԱՄԲՈՂՋՆԵՐՈՒ ՄԻԱԻՈՐՆԵՐՈՎ

ՕՐԻՆՈՎ	
արտադրիչներ	1374 բազմապատկելի
$\times 7$	բազմապատկող
	12.403
	$\times 9$
9618 արդիւնք կամ արտադրեալ	111.627

$$1. \quad \begin{array}{r} 435 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 843 \\ \times 3 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 1904 \\ \times 5 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 9613 \\ \times 7 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 12.307 \\ \times 8 \\ \hline \end{array}$$

$$2. \quad \begin{array}{l} 994 \times 5 = \\ 1.246 \times 3 = \\ 4.856 \times 6 = \end{array} \quad \begin{array}{l} 9.327 \times 4 = \\ 8.538 \times 4 = \\ 15.304 \times 5 = \end{array} \quad \begin{array}{l} 40.502 \times 5 = \\ 93.486 \times 7 = \\ 137.430 \times 6 = \end{array}$$

ՎԱՐՈՒ ՀՈՎԻՏԸ

1. Պետրոս 7 Տէքառ վարդապետն գնեց, Տքռ.ը 4378 ֆր.էն: Ո՞րքան արժեց վարդապետնը:

2. Գարնան հաւաքեց 406 ֆկր. վարդ ամէն մէկ Տէքառէն: Ամբողջ քանի՞ ֆկր. վարդ հաւաքեց:

3. Պետրոս գնեց նորէն 6 կենտ. սև վարդ 695 ֆր.էն: Քանի՞ ֆր. վճարեց գնած տունկերուն համար:

4. Սկսաւ վարդերը խնամել: Ունէր 47 կենտ. վարդ, իւրաքանչիւր կենտ. 9 մսխալ վարդի իւղ տուաւ: Ո՞րքան առաւ ամբողջէն:

5. Մէկ մսխալը կը կշռէ 5 կրամ: Քանի՞ կր. վարդի իւղ հանեց, քանի՞ ֆկր.:

6. Վաճառականի մը ծախեց 215 մսխալ 90 ֆր.էն: Ո՞րքան արժեց ծախած իւղը:

7. Վաճառականը օտար պետութեան մը ծախեց 4 ֆկր. զուտ վարդի իւղ 24.334 ֆր.էն և 8 ֆկր. ալ խառնուած ուրիշ իւղերով, ֆկր.ը 9.235 ֆր.էն: Ամբողջ քանի՞ ֆր.ի իւղ ծախեց:

2. ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒԹԻՒՆ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԹԻՒՆԵՐՈՒ

Զեռօ վերջացող Տ.ով, Հր.ով, Հգ.ով

ՕՐԻՆՈՎ			
124	537	830	960
$\times 40$	$\times 400$	$\times 700$	$\times 5000$
4.960	214.800	581.000	4.800.000

ՄԵԼԵՆՈՒԹԻՒՆ.— Առանց նկատողութեան առնելու գէրօն (կամ գերօններ) կը բազմապատկեմ նախ ամբողջ քիւով եւ յետոյ արդիւնքին վրայ կ'աւելցնեմ մէկ կամ աւելի գէրօ (արտադրիչներուն գերօններ):

$$1. \quad \begin{array}{r} 384 \\ \times 30 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 436 \\ \times 500 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 904 \\ \times 600 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 716 \\ \times 700 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 850 \\ \times 400 \\ \hline \end{array}$$

$$2. \quad \begin{array}{l} 346 \times 30 = \\ 843 \times 60 = \\ 843 \times 80 = \end{array} \quad \begin{array}{l} 367 \times 80 = \\ 677 \times 70 = \\ 304 \times 60 = \end{array} \quad \begin{array}{l} 437 \times 900 = \\ 304 \times 700 = \\ 391 \times 300 = \end{array} \quad \begin{array}{l} 406 \times 400 = \\ 978 \times 300 = \\ 431 \times 600 = \end{array}$$

ԶԱՆԱԶԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

1. Ծրար մը թուղթ ունի 40 թերթ. 13 ծրարը քանի՞ թերթ պիտի ունենայ, իսկ 167 ծրարը որքա՞ն:

2. 14 ժամը քանի՞ վայրկեան, քանի երկվայրկեան կ'ընէ:

3. 386 դրամատոմս 20 ֆր.էն քանի՞ ֆր. կ'ընէ:

4. 643 կոտ ցորենը քանի՞ լիտր կ'ընէ:

5. 317 սնտուկ շաքար 60 ֆկր.էն քանի՞ ֆկր. կ'ընէ:

6. 38 դրամատոմս 500 ֆր.նոց քանի՞ ֆր. կ'ընէ:

7. Քաղաք եկաւ 37 վալիոն քարածուխ, Ամէն մէկ վալիոն բերաւ $\frac{1}{2}$ Տկռ.: Քանի՞ ֆկր. քարածուխ եկաւ:

8. Քանի՞ հատ ձմերուկ պէտք է 30 երկոտասնեակի ըլլալու համար. 70 երկոտասնեակի համար որքա՞ն:

3. ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒԹԻՒՆ ՏԱՍՆԱԿՈՐՆԵՐՈՎ ԵՒ ՄԻԱԿՈՐՆԵՐՈՎ

ՕՐԻՆՈՎ

ա.	36	կամ	36	նաև	36×23	կամ	36×23
	$\times 23$		$\times 23$		108		72
	72		108		+72		+108
	+108		+72		828		828
	828		828				
բ.	84	կամ	84	նաև	84×36	կամ	84×36
	$\times 36$		$\times 36$		252		504
	252		504		+504		+252
	+504		+252		3024		3024
	3024		3024				

ՄԵԿԵՆՈՒԹԻՒՆ.— Բազմապատկելի $\times$ բազմապատկող: Եր սկսինք գործողություններ բազմապատկողին նախ միաւորով (տասնաւորով) բազմապատկելով միաւորը, տասնաւորը, հարիւրաւորը եւ այլն, յետոյ բազմապատկողին տասնաւորով (միաւորով) կը բազմապատկենք բազմապատկելիին միաւորը, տասնաւորը, հարիւրաւորը եւ այլն եւ այս արդիւնքն ալ կը դնենք առաջին արդիւնքին տակ միաւորը՝ միաւորին, տասնաւորը՝ տասնաւորին տակ եւ գումարելով կ'ունենանք ընդամանը արտադրեալը:

1.	123	354	566	704	819	956
	$\times 42$	$\times 54$	$\times 32$	$\times 45$	$\times 54$	$\times 78$
2.	$370 \times 35 =$	$370 \times 35 =$	$837 \times 45 =$	$837 \times 45 =$	$9.035 \times 25 =$	$9.035 \times 25 =$
	$903 \times 47 =$	$903 \times 47 =$	$848 \times 67 =$	$848 \times 67 =$	$4.002 \times 23 =$	$4.002 \times 23 =$
	$372 \times 82 =$	$372 \times 82 =$	$5.405 \times 23 =$	$5.405 \times 23 =$	$11.320 \times 72 =$	$11.320 \times 72 =$
	$405 \times 93 =$	$405 \times 93 =$	$7.004 \times 48 =$	$7.004 \times 48 =$	$12.348 \times 34 =$	$12.348 \times 34 =$

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՈՐԻՆՈՎ

1. Հայագործը գնեց 47 պարկ ալիւր Գ. տեսակէն եւ 67 պարկ Դ. տեսակէն: Երրորդ տեսակին պարկը արժեց 641 ֆր., իսկ չորրորդինը 619 ֆր.: Քանի՞ ֆր. արժեց ամբողջ գնած ալիւրը:

2. Հայագործն ամէն օր կ'եփէ 364 հաց եւ 145 նկանակ: Փետրուարին քանի՞ հաց եւ նկանակ եփեց:

3. Մարտ ամսոյն քանի՞ հաց եւ նկանակ եփեց:

4. Իբրեւ փութի վարձք ամէն ամիս 854 ֆր. կը վճարէ, ծառաներուն կուտայ 858 ֆր., իսկ ուրիշ ծախքերու համար ալ կը գործածէ 418 ֆր.: Ո՞րքան է մէկ տարուան ծախքը:

5. Ամիսը կը շահի 2132 ֆր.: Ո՞րքան կը շահի տարին:

ՊԱՆՏՈՆԱՏՈՐԻ ՄԸ ԵԼԵԻՄՈՒՏՔԸ

1. Պաշտօնատարի մը ամսավճարն էր 1480 ֆր.: Իբրեւ հանգստեան թոշակ կը ստանար նաև 72 ֆր.: Տարեկան ո՞րքան կ'առնուէր այս պաշտօնատարն: Իսկ հանգստեան թոշակ ո՞րքան:

2. Ամսավճարէն զատ ամէն ամիս միջին հաշուով 424 ֆր. յաւելուածական վարձք մը կը ստանար: Եր ո՞րքան էր իր ամսական ամբողջ առած զրամբ: Եր ո՞րքան կը ստանար $1\frac{1}{2}$ տարուան, 1 տարուան մէջ:

3. Սղութեան պատճառաւ պաշտօնեան ծախսեց իր առած ամբողջ զրամբ եւ տակաւին ամէն ամիս ալ ստիպուեցաւ 362 ֆր. պարտք առնուլ:

Քանի՞ ֆր. պարտք առաւ մէկ տարուան մէջ:

4. Պաշտօնեան գործը ձգեց եւ սկսաւ վաճառականութեան. մտաւ իր մէկ ազգականին քով իբրեւ օգնական: Հոն սկսաւ լաւ վաճառակ ընել: Մէկ ամսուան մէջ առաւ 4325 ֆր.: Ո՞րքան պիտի առնուէր $1\frac{1}{2}$ տարուան մէջ:

5. Քանի մը տարի ետքը առն մը գնեց, որուն գինը երեք հաւասար վճարմունքով տուաւ: Մէկ անգամուան տուածն էր 23.794 ֆր.: Ո՞րքան արժեց ամբողջ տունը:

ԿՂՄԻՆՏՐԻ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ

1. Գործատան մէջ օրական 12.400 կղմինտր կը շինեն: Ո՞րքան կը շինեն 1 շաբթուան, 1 ամսուան մէջ:
2. Առաջին եռամսեային 24 օր հանգիստ ունեցան: Փանի՞ կղմինտր շինեցին այդ եռամսեային:
3. Շէնքի մը համար 48.000 աղիւս ապսպրուեցաւ հաշարը 938 ֆր.էն: Ո՞րքան արժեցին աղիւսները:
4. Ա. քաղաքին համար 17 վակոն աղիւս ապսպրեցին: 8 վակոնի մէջ կար 2500 աւան աղիւս, իսկ մնացածներու մէջ 3700 աւան: Ո՞րքան աղիւս եկաւ քաղաքը:
5. Կառապանը 220 աղիւս մէկ անգամէն կ'առնուէ: 14 անգամէն քանի՞ աղիւս կրնայ վերցնել գործատունէն:

ԱՐՄՏԻՔԻ ՇՈՒԿԱՆ

1. Յորենավաճառը գնեց 724 կոտ ցորեն, 278 կոտ գարի և 693 կոտ վարսակ: Իւրաքանչիւր տեսակէն քանի՞ Քկր. գնեց, գիտնալով որ կոտ մը ցորեն կը կշռէ մօտաւորապէս 16 Քկր., գարին՝ 13 Քկր. ու վարսակը 9 Քկր.:
2. Յորենին քիւն գնեց 6 ֆր. 15 ս.ի և ծախեց 6 ֆր. 60 ս.ի. գարին քիւն գնեց 4 ֆր. 10 ս.ի և ծախեց 4 ֆր. 50 ս.ի, իսկ վարսակին քիւն գնեց 3 ֆր. 30 ս.ի և ծախեց քիւն վրայ 20 ս. շահով: ա. Փանի՞ ֆր. առաւ գնած ցորենին, Բ. քանի՞ ֆր. առաւ ծախելով, Գ. ո՞րքան շահեցաւ:
3. Գրիգորեանները ծախեցին՝
 397 Քկր. ցորեն Քիւնկրամը 7 ֆր. 25 ս. =
 386 » եգիպտացորեն » 3 » 30 » =
 408 » վարսակ » 4 » 05 » =
 Այս ամէնէն ստացան ֆր. ս.

ԲԱԶՄԱՊԱՏԵՈՒԹԻՒՆ ԵՌԱՆԴԱՄ ԹԻՒՈՎ

ՕՐԻՆԱԿ			
452	կամ	452	կամ
$\times 324$		$\times 324$	
1808		1356	
+904		+904	
1356		1356	
146448		146448	
Աւակերտները մտադրութեամբ հետեւին օրինակներուն եւ աշխատին մեկնել:			

Միեւնոյն կերպով շինել.

1. $423 \times 126 =$ 2. $392 \times 217 =$ 3. $674 \times 311 =$
 $506 \times 134 =$ $458 \times 318 =$ $573 \times 431 =$
 $674 \times 145 =$ $564 \times 419 =$ $452 \times 541 =$
 $762 \times 156 =$ $671 \times 512 =$ $341 \times 651 =$
 $819 \times 167 =$ $724 \times 613 =$ $239 \times 761 =$
 $937 \times 178 =$ $839 \times 714 =$ $789 \times 871 =$
 $2448 \times 189 =$ $4908 \times 815 =$ $6892 \times 981 =$
 $3562 \times 198 =$ $5773 \times 916 =$ $7903 \times 291 =$
4. $464 \times 373 =$ $545 \times 264 =$ $632 \times 273 =$ $704 \times 465 =$ $882 \times 706 =$ $928 \times 606 =$ $378 \times 805 =$

ՊՈՂՈՏԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ

1. Ճամբաներ շինող ընկերութիւն մը որոշեց 28 Քմ. երկաշն պողոտայ մը շինել Քմ.ը 25.400 ֆր.ով: Ո՞րքան պիտի արժէ այդ պողոտան:
2. Ընկերութիւնը՝ ամէն մէկ Քմ.ին վրայ շահեցաւ 737 ֆր.: Ո՞րքան եղաւ իր ամբողջական շահը:
3. Մարդ մը ընկերութեան գիմնեց երկյարկանի տան մը համար, որ 112 մ. տարածութիւն պիտի

ունենար: Եթէ Քմ.ը 3307 ֆր.ի շինէ ընկերութիւնը, ո՞րքան պիտի արժէ ամբողջ տունը:

4. Այն հողն, ուր տունը շինեցին, 383 $\square$ մ. տարածութիւն ունէր: Քմ.ը. գնեցին 235 ֆր.ի: Քանի՞ ֆր. արժեց այդ հողը:

5. Քանի՞ ֆր. արժեցին տուն և հող ի միասին:

6. Կայարանէն մինչև մօտակայ քաղաքը, որուն հեռավորութիւնը 12 Քմ. էր, շինեցին երկաթուղիի գիծ մը: Երկաթներուն, կայարաններուն. հեռագրի թելերուն ևն.ի համար իւրաքանչիւր Քմ.ի վրայ ծախսեցին 78.354 ֆր.: Քանի՞ նստաւ այդ նոր գիծը:

7. 78 $\square$ մ. տարածութեամբ շտեմարան մը շինեցին: Ո՞րքան արժեց այդ շտեմարանը, գիտնալով որ իւրաքանչիւր Քմ. 971 ֆր.ի նստեր է իրենց:

ԿԱԹՆԱՏՆՏԵՍԱՐԱՆԻՆ ՄԷՁ

1. 1907 ին Մահմուդլեան կովանոցին մէջ կար 26 կով: Ամէն մէկ կով միջին հաշուով տարեկան 3268 լիտր կաթ կուտար: Քանի՞ լ. կաթ տուած են բոլոր կովերը:

2. 1908 ին ունէին 28 կով: Իւրաքանչիւր կով 3047 լ. կաթ կուտար: Քանի՞ լ. կաթ առին բոլոր կովերէն:

3. Երկու տարուան մէջ քանի՞ լ. կաթ առին:

4. 1909 ին ունէին 25 կով: Չմեռը 6 ամսուան մէջ օրական 8 Քկր. յարդ և 3 Քկր. գարի տուին աւմէն մէկ կովին: Քանի՞ Քկր. յարդ, քանի՞ Քկր. գարի տուեր են կովերուն ամբողջ ձմեռ:

5. Մէկ կովը կ'արժէ 240 ֆր.: Ո՞րքան կ'արժեն 25 կով:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒԹԻՒՆ ՏԱՄՆՈՐԴԱԿԱՆ ԹԻՒՆԵՐՈՒ

1. ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒԹԻՒՆ ՏԱՄՆՈՐԴԱԿԱՆ ԹԻՒՆԵՐՈՒ ՊԱՐԶ ՄԻԱՒՈՐՈՎ

ՕՐԻՆՈՎ	15'4	43'75	0'372
	$\times 7$	$\times 5$	$\times 3$
	107'8	218'75	1'116

Մեկն.— Ասկից կը հետեւի որ արդիւնքին մէջ — աջ կողմանէ սկսելով — ա՛յնքան *սասնորդական* *տեղի* պիտի զատենք ամբողջէն, որքան որ *ս. տեղի* կայ արտադրչներուն մէջ: Հոս 15'4 ին մէջ կայ «մեկ» *ս. տեղի*, ուրեմն արդիւնքին մէջ ալ «մեկ» հատ պիտի զատն: Երկրորդն ունի «երկու», ուրեմն «երկու» հատ պիտի զատն եւ այլն:

Միեւնոյն ձեւով շինել

$$\begin{array}{l}
 1. \quad \begin{array}{cccccc} 4'32 & 0'72 & 7'2 & 8'42 & 9'084 & 3'267 \\ \times 7 & \times 8 & \times 5 & \times 6 & \times 7 & \times 8 \end{array} \\
 2. \quad \begin{array}{l} 8'3 \times 6 = 8'06 \times 4 = 6'261 \times 4 = 123'4 \times 6 = \\ 7'4 \times 5 = 9'17 \times 8 = 8'706 \times 5 = 5643'26 \times 7 = \\ 7'6 \times 9 = 4'58 \times 9 = 4'321 \times 7 = 4812'096 \times 3 = \\ 4'1 \times 9 = 5'67 \times 5 = 3'624 \times 8 = 543'127 \times 4 = \end{array}
 \end{array}$$

ԳՆԱՅՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆԸ

1. Շողեկառ.ք մը մէկ ժամուան մէջ 39'32 Քմ. տեղ կը կտրէ: Քանի՞ Քմ. ճամբայ պիտի ընէ 3 ժամուան մէջ:

2. Ուրիշ շողեկառ.քի մը արագութիւնը 42'5 Քմ. է: Քանի՞ Քմ. տեղ կը կտրէ 5 ժամէն:

3. Այս երկու շողեկառ.քներէն ո՞րն աւելի արագ է և ո՞րքան:

4. Եթէ այդ երկու շոգեկառքներն ալ միեւնոյն ժամանակ ճանաչ ելլեն, 9 ժամէն կըսորմէն ո՛րքան հետո՞ւ պիտի ըլլան:

5. Երկու շոգեկառք տարբեր բաղադրներէ ճանաչ կ'ելլեն, և կու գան կըսորու գէտ: Առաջին շոգեկառքներն աբաղորթներն 32.7 ֆտ., իսկ երկրորդը 2.85 ֆտ. աւելի տեղ կը կտրէ: 6 ժամ ետքը կաշարանքի մը մէջ գէտը զիմաց կու գան: Իւրաքանչիւրը քանի ֆտ. ճամբայ կ'որոշէ:

6. Ո՞րքան հետո՞ւ կը գտնուի այդ կաշարանքը միւս երկու բաղադրներէն:

Փ Ո Ս Ո Ս Ն Ա Կ Ո Ւ Փ Ի Ն

1. Գիւղացի մը ծախեց.
43 ֆկր. պանիր 16.45 ֆր. էն =
18 » իւղ. 21.95 » =
ախրղը ստացաւ ֆր.

2. Առնելուն պէս խանութ մը գնաց ու գնեց.
22 ֆկր. աղ 2.78 ֆր. էն =
2 » շաքար 17.00 » =
3 » բրինձ 8.50 » =
տոտաւ ֆր.

3. Գիւղացին տնկատ մը գնեց 3 գոյդ իւստեակ 44.75 ֆր. էն, և ուրիշ բաներու համար ալ ծախեց 118.10 ֆր.: Աւելցնելով ծախքը բոլորը.

4. Յոյնական ճաշար գիւղացիներն գնեց.
315 ֆկր. ցորեն 6.75 ֆր. էն
343 » գարի 4.82 »
634 » եղնիկապարներ 3.75 »
Ո՞րքան լի ճաշեց այդ արմատիքներուն համար:

2. ԲԱՅԱՄԱՍՏԿՈՒԹԻՒՆ ՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՓԻԻՆՈՒՆ
10 ՈՒ, 100 ՈՒ, 1000 ՈՒ

ՕՐԻՆԱԿ	
Տաճարական կիսը <i>սկի</i> կարգ դիպի աջ կը տան:	$14.75 \times 10 = 147.5$
Տաճարական կիսը <i>սկի</i> կարգ դիպի աջ կը տան:	$0.17 \times 10 = 1.7$
Տաճարական կիսը <i>սկի</i> կարգ դիպի աջ կը տան:	$17.07 \times 100 = 1707$
Տաճարական կիսը <i>սկի</i> կարգ դիպի աջ կը տան:	$0.029 \times 100 = 2.9$
Տաճարական կիսը <i>սկի</i> կարգ դիպի աջ կը տան:	$24.38 \times 1000 = 24380$
Տաճարական կիսը <i>սկի</i> կարգ դիպի աջ կը տան:	$3.4 \times 1000 = 3400$

1. Միեւնոյն կերպով շինել.

1. $14.5 \times 10 = 5.36 \times 100 = 4.37 \times 1000 =$
 $0.73 \times 10 = 8.4 \times 100 = 0.42 \times 1000 =$
 $18.14 \times 10 = 12.4 \times 100 = 134.71 \times 1000 =$
 $0.34 \times 10 = 153.2 \times 100 = 2.06 \times 1000 =$

2. Նախկատապէս պաշտօնեայ մը հետեւեալ նախկադրողներն ստացաւ ծախելու.

1000 Նախկադրող 0.05 ֆր. էն = ֆր.
100 » 0.25 » = »
1000 » 1.00 » = »

3. 43 ֆկր. քանի կըստի կ'ընէ (կ'երածել) = ֆր.
7.14 ֆտ. » միտ »
9.05 » միտ »
1.3 » միտ »
4. Հոգադրողը ծախեց.
1000 ֆկր. խոտ 1.65 ֆր. էն = ֆր.
1000 » 0.85 » = »
Ստացաւ ֆր.

3. ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒԹԻՒՆ ՏԱՍՆՈՐԴԱԿԱՆ ԹԻԵՐՈՒ
ԱՄԲՈՂԱՆԵՐՈՎ

ՕՐԻՆՍԿ		
3'25	4'37	14'04
$\times 45$	$\times 124$	$\times 1004$
1625	1748	5616
$+1300$	$+874$	$+1404$
146'25	437	14096'16
	541'88	

1. $4'35 \times 16 =$ 2. $0'37 \times 125 =$
 $8'09 \times 24 =$ $5'39 \times 325 =$
 $7'49 \times 32 =$ $85'75 \times 496 =$
 $16'6 \times 48 =$ $0'7 \times 531 =$
 $143'37 \times 74 =$ $145'74 \times 1624 =$

ՅԻՄԵՆՏԻ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ

1. Գործատան մէջ կ'աշխատին 107 գործաւոր օրական 63'40 ֆր.ով: Մէկ օրուան մէջ քանի՞ ֆր. կը վճարէ գործարանատէրը:

2. Մերձակայ տեղերէ օդային գծով մինչև կէսօր գործատուն բերին 327 վակոնիկ քար, կէսօրէն յետոյ 34 վակոնիկ աւելի քիչ: Քանի՞ վակոնիկ քար բերին այդ օր, քանի՞ պիտի բերեն մէկ շաբթուան, մէկ ամսուան մէջ:

3. Մեքենայ մը այս քարերը կոտրտեց ու փրշրեց: Այդ փոշին յետոյ ջուրով խառնելով թանձր հեղուկ մը կը շինեն: Մեքենան օրական միջին հաշուով 184 Տկո. քար կ'աղայ: Քանի՞ Տկո. պիտի աղայ մէկ ամսուան մէջ, գիտնալով որ 24 օր միայն կ'աշխատին: Քանի՞ Տկո. մէկ տարուան մէջ:

4. Թանձր հեղուկը կաւով կը խառնեն և յետոյ բարձր հնոցներու մէջ կ'եփեն: Այդ հնոցներուն համար օրական կը գործածուի 140 Տկո. քարածուխ Գ. տեսակէն, Տկո.ը 350 ֆր.էն: Եթէ իւրաքանչիւր Տկո.ին վրայ 24'5 ֆր. աւելի ծախսէ գործարանատէրը, օրական քանի ֆր. ծախք ունի ածուխին վրայ:

5. Պատրաստուած խմորը հնոցին մէջ փոքրիկ հատիկներու կը վերածուի: Այս հատիկները կ'աղացուին երկրորդ մեքենայի մը մէջ: Օրական 190 էն 200 Տկո. ցիմենտ կ'աղայ մեքենան: Յիմենտին Քկր.ը կը ծախեն 1'60 ֆր.ի: Ո՞րքան կ'արժէ մէկ օրուան ցիմենտը:

6. Գործաւոր մը ասկից կը պատրաստէ հիմնաքարեր: Այս քարերը կը շինուին 3 մաս հողէ և 1 մաս ցիմենտէ, և ուրիշ տեսակ մըն ալ կարմրահողէ և ցիմենտէ: Ա. տեսակը կը ծախուի հատը 13—15 ֆր.էն, իսկ Բ. տեսակը 10—12 ֆր.էն: Քարահանքին մէջ կար 2456 քար Ա. տեսակէն, իսկ ուրիշ քարահանքի մը մէջ կար 3607 հատ Բ. տեսակէն: Քանի՞ ֆր. կ'արժեն այդ բոլոր քարերը:

7. Գործատունը զանազան մեքենաներ ապսպրեց արտասահմանէն 937.450 ֆր.ի: Ի հաշիւ անգամ մը ղրկեցին 435.780 ֆր. և յետոյ ալ 237.425 ֆր.: Մնացածն ալ ղրկեցին մեքենաները ստանալէն յետոյ: Քանի՞ ֆր. ղրկեցին երրորդ անգամ:

8. Շէնքի մը համար պէտք եղաւ 20 վակոն ցիմենտ՝ Քկր.ը 1'52 ֆր.էն: 9 վակոն 20 Տկո. բեռցած էին, 4 վակոն 19 Տկո. և մնացածն ալ 15 Տկո.: Ճանապարհածախսի համար Տկո.ին վրայ տուին 43'80 ֆր.: Քանի՞ ֆր.ի եկաւ բոլոր ցիմենտը:

Ա. ՊՐԱՆՔՆԵՐ

Բարիդ, 16 Սեպտ. 1936 թ.

Հաշուեցուցակ առ Պր. Յ. Պալեան

ՎԻԵՆՆԱ

Քանակ	Ապրանք	Գին		Գումար	
		ժր.	ս.	ժր.	ս.
16 սնունկ	շաքար խորանարդ	1306	75		..
24 » փոքր	» »	634	10		..
32 »	ֆարիդ (ռուսական)	312	45		..
42 պարկ	աղ (ռուսական)	313	80		..
24 ֆկր.	ծխախոտ (գլանիկ) Գ. Տեսակ	187	75		..
12 »	» » Բ. »	228	30		..
25 երկվեց.	լուցկի	18	25		..
	Գումար				..
	Վճարուած			52140	—
	Կը մնայ				..

Սոֆիա, 18 Դեկտ. 1936 թ.

Հաշուեցուցակ առ Պր. Ա. Ադամեան

Քանակ	Ապրանք	Գին		Գումար	
		ժր.	ս.	ժր.	ս.
12 ծրար	բամբակ ք. 14	714			..
15 »	» ք. 16	724			..
8 »	» ք. 18	745			..
18 »	թափե	990			..
24 »	կեղպաս	607			..
	Գումար				..
	Վճարուած			41400	—
	Կը մնայ				..

Ա. ՂԱԲԻԻՐԸ

1. Աղբիւրէ մը կը վազէր մէկ վայրկեանի մէջ 5'3" 1 խոր ջուր: Քանի՞ Լ. պիտի վազէ 15 վայրկեանի մէջ:

2. Նոյն աղբիւրէն տակառի մը մէջ ջուր վազեցին 53'5" վայրկեան: Քանի՞ Լ. ջուր մտաւ տակառը:

3. Գտէք թէ քանի՞ Լ. պիտի վազէ մէկ շաբաթուան մէջ: — Մէկ տարուան մէջ ո՞րքան:

4. Խնչպէս պիտի խմանանք թէ ուրիշ աղբիւր մը քանի՞ Լ. ջուր կու տայ մէկ վայրկեանի մէջ:

Ա. ՊՐԱՆՔՆԵՐ

1. Յակոբ 3 սակառ խաղող գնեց Բիւրք 10 ֆր.էն: Սակառ և խաղող (պրուսո) կշռեցին 175'7 Բիւրք: Միայն սակառները (սարա) կշռեցին 26'9 Բիւրք: Քանի՞ Բիւրք էր միայն խաղողը (նէսո), քանի՞ ֆր. արժեց ամբողջ խաղողը:

2. Մետուկ մը ապրանքով ի միասին կը կշռէ 235 Բիւրք: Միայն սնտուկին ծանրութիւնն է 32'7 Բիւրք: Քանի՞ Բիւրք է միայն ապրանքը:

3. Թիթեղ մը քարիւղ կը կշռէ 14'750 Բիւրք: 12 թիթեղ քարիւղ ո՞րքան պիտի կշռեն:

4. Տակառ մը պանիր կը կշռէ պրուստո 142'3 Բիւրք, տարան 17'5 Բիւրք: Է ո՞րքան է միայն պանիրը (նէսո): Ո՞րքան կ'արժէ ամբողջ պանիրը, եթէ Բիւրքը 23'70 ֆր.ի գնենք:

5. Թիթեղ մը իւղ կու տան Բիւրքը 52'25 ֆր.ի: Պրուստո՝ 17'2 Բիւրք, տարա՝ 0'9 Բիւրք: Ո՞րքան կ'արժէ ամբողջ իւղը:

6. Տակառ մը գինի ունինք 16'2 ֆր.էն: Պրուստո՝ 64'4 Բիւրք, տարա՝ 12'6 Բիւրք: Քանի՞ Բիւրք կ'արժէ ամբողջ գինին:

ԲԱԺԱՆՈՒՄ

ԲԱԺԱՆՈՒՄ ԱՄԲՈՂՋ ԹԻԻՆԵՐՈՒ ՄԻՆՁՆԻ 1000

(Քաղաք)

1. 2ը 400ին մէջ	2. $300:4=$	3. 400ին $\frac{1}{8}$ ը =
3 » 900 » »	$450:5=$	720 » $\frac{1}{9}$ » =
8 » 160 » »	$630:7=$	820 » $\frac{1}{5}$ » =
9 » 280 » »	$810:9=$	490 » $\frac{1}{7}$ » =
6 » 540 » »	$270:5=$	639 » $\frac{1}{9}$ » =
4 » 128 » »	$453:6=$	486 » $\frac{1}{6}$ » =
5 » 156 » »	$830:7=$	730 » $\frac{1}{9}$ » =
9 » 272 » »	$926:6=$	874 » $\frac{1}{7}$ » =
7 » 465 » »	$694:8=$	1000 » $\frac{1}{4}$ » =

ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԸ

1. Պարտիզպանը չորս գիւղացիի 300 կաղամբ տուաւ հաւասար քանակութեամբ: Ամէն մէկը ո՞րքան առաւ:

2. Ածուի մը մէջ ունէր 225 գլուխ սոխ: Պարտիզպանը 9 տրցակի մէջ կապեց ամբողջը: Մէկ տրցակի մէջ քանի՞ սոխ կապեց:

3. Ամրան՝ 546 Քկր. պղպեղ ժողվեց, որոնց $\frac{1}{7}$ ը չկրցաւ ծախել: Քանի՞ Քկր. պղպեղ ծախեց:

4. Շուկայ տարաւ 880 գլուխ կաղամբ 4 անգամէն: Քանի՞ կաղամբ տարաւ մէկ անգամէն:

5. Մէկ ամսուան մէջ շահեցաւ 980 Ֆր.: Քանի՞ Ֆր. է մէկ շաբթուան շահը:

6. Մէկ տարուան ծախքը 3600 Ֆր. էր, ո՞րքան էր $\frac{1}{2}$ տարուանը, իսկ մէկ ամսուանը: — Ո՞րքան աւելի է ամսական ծախքը շաբթական շահէն:

ԲԱԺԱՆՈՒՄ ԱՄԲՈՂՋ ԹԻԻՆԵՐՈՒ 1000 ԷՆ ՎԵՐ

ՕՐԻՆԱԿ	ա. $420:3=140$	բ. $\frac{4500}{9}$
	$\frac{3}{12}$	$\frac{45}{500}$
		$=$

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ.— 3 ամբողջ 4 հարիւրաւորին մէջ կ'երթայ 1 անգամ: Մնացած 1 հարիւրաւորին բոլ կը բերեմ 2 ասանաւոր: Այս 12 ասանաւորին մէջ 3 ամբողջը կայ 4 ասանաւոր անգամ առանց մնացորդի. ուրեմն 14 ասանաւոր = 140 միաւոր:

Նոյնպէս Բ.բ, որովհետեւ 4ը 9ով բաժանական չէ օգնութեան կ'առնում 5ը եւ այսպէս կ'ունենամ 45 հարիւրաւոր, որուն մէջ 9ը կայ 5 հարիւրաւոր անգամ = 500:

Նոյն կերպով շինել.

1. $4.000:2=$	2. $1.200:2=$	3. $1.000:5=$
$8.000:4=$	$3.600:3=$	$2.000:4=$
$10.000:5=$	$4.400:4=$	$4.000:8=$
$12.000:2=$	$5.500:5=$	$3.000:6=$

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԲԱՇԽՈՒՄ

1. 90.000 Քկր. աղ եկաւ 6 վակոնով: Քանի՞ Քկր. աղ կար մէկ վակոնին մէջ:

2. 10 սայլ կայարանէն դէպի քաղաք փոխադրեցին մէկ վակոն աղ: Իւրաքանչիւր սայլ քանի՞ Քկր. աղ փոխադրեց:

3. 6 վակոնի աղերը վերցնելու համար քանի՞ սայլ հարկաւոր է:

4. Գնացքով 2.400 Քկր. բրինձ հասաւ, ու բաժնուեցաւ 3 նպարավաճառի մէջ: Իւրաքանչիւրը քանի՞ Քկր. բրինձ առաւ:

5. 5.400 Քկր. բրինձ եկաւ 6 անգամով: Քանի՞ Քկր. եկաւ ամէն մէկ անգամուն:

6. 7 սնտուկի մէջ 63.000 լուցկիի տուփ դրին: Ամէն մէկ սնտուկին մէջ քանի՞ հատ կար:

ԲԱԺԱՆՈՒՄ ԹԻՒՆԵՐՈՒ 10 ՈՎ, 100 ՈՎ, ԵՒ 1000 ՈՎ

ՕՐԻՆԱԿ

$$\text{ա. } 450: 10=45 \quad 26.000: 10=2.600$$

$$400: 100=4 \quad 26.000: 100=260$$

$$14.000: 1000=14 \quad 26.000: 1000=26$$

Թիւ մը 10 ով, 100 ով, 1000 ով կը բաժնուի երբ իր ետեւի զերոներէն 1, 2 կամ 3 հաս կը շնչենք:

$$\text{բ. } 2.764: 10=276.4 \quad 350: 10=35$$

$$2.764: 100=27.64 \quad 350: 100=3.5$$

$$2.764: 1000=2.764 \quad 350: 1000=0.35$$

Թիւ մը 10 ով, 100 ով, 1000 ով կը բաժնուի երբ ետեւի թիւերէն 1, 2 կամ 3 կարգ կը զատենք տասնորդական կէտով:

Միեւնոյն կերպով շինել.

$$1. \quad 4.500: 100=45 \quad 2. \quad 38.560: 10=3856$$

$$10.300: 100=$$

$$42.540: 10=$$

$$32.000: 1000=$$

$$54.320: 10=$$

$$85.000: 100=$$

$$405.300: 100=$$

$$450.000: 100=$$

$$3. \quad 65: 10=$$

$$656: 100=$$

$$704: 100=$$

$$2615: 1000=$$

$$6524: 10=$$

$$507: 100=$$

$$28: 100=$$

$$621: 1000=$$

$$4. \quad 892: 10=$$

$$892: 1000=$$

$$892: 100=$$

$$4124: 10=$$

$$4124: 100=$$

$$7965: 1000=$$

$$562: 100=$$

$$6459: 10=$$

$$5. \quad 75.000 \text{ մ. քանի՞ Գմ. կընէ } =$$

$$93.000 \text{ » » » » } =$$

$$144.000 \text{ » » » » } =$$

$$6. \quad 1.800 \text{ սանտիմը քանի՞ ֆր. կ'ընէ } =$$

$$43.300 \text{ » » » » } =$$

$$264.600 \text{ » » » » } =$$

$$506.200 \text{ » » » » } =$$

$$7. \quad 13.000 \text{ կըմմը քանի՞ Գկը. կ'ընէ } =$$

$$29.000 \text{ » » » » } =$$

$$110.000 \text{ » » » » } =$$

$$348.000 \text{ » » » » } =$$

$$8. \quad 74.000 \text{ Գկը. քանի՞ Տկու. կ'ընէ } =$$

$$130.000 \text{ » » » » } =$$

$$840.000 \text{ » » » » } =$$

$$900.000 \text{ » » » » } =$$

$$380.000 \text{ » » » » } =$$

$$452.000 \text{ » » » » } =$$

$$562.000 \text{ » » » » } =$$

$$843.000 \text{ » » » » } =$$

$$9. \quad 500 \text{ լիտրը քանի՞ Հեքտոլիտր կ'ընէ } =$$

$$5.600 \text{ » » » » } =$$

$$14.100 \text{ » » » » } =$$

$$9.000 \text{ » » » » } =$$

$$1.000 \text{ » » » » } =$$

10. Գրավաճառ մը ստացաւ 4.700 գիրք 100 ծրարով: Մէկ ծրարի մէջ քանի՞ գիրք կար:

11. 43.000 տուփ լուցիկն 10 ական ծրար եթէ ընեմ քանի՞ ծրար լուցիկի պիտի ունենամ:

12. 100 քիլոնոց պարկերու մէջ 1.000.000 Գկը. աղ լեցուցին: Քանի՞ պարկի պէտք եղաւ:

13. Թուղթ գլուխ 100 ական զրոյմակ փակցնելով՝ 325.000 զրոյմակին համար քանի՞ թուղթ պէտք պիտի ըլլայ:

ԳՐԱԻՈՐ ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՄԻՆՁԵՒ 1000

I

ՕՐԻՆԱԿ	ա.	փորձ
բաժանելի 376:4=94	բանորդ 94	
—36	բաժանարար $\times 4$	
16	բաժանելի 376	
—16		
==		
	բ.	փորձ
բաժանելի 496	5 բաժանարար 5	
—45	99 բանորդ $\times 99$	
46		495
—45	մնացորդ +1	
մնացորդ 1	բաժանելի 496	

Միեւնոյն կերպով շինել և փորձերը կատարել.

- $324:2=$ $367:2=$ $408:3=$
 $336:3=$ $568:3=$ $507:4=$
 $408:4=$ $693:4=$ $800:3=$
 $642:3=$ $797:6=$ $706:4=$
 $738:6=$ $845:4=$ $840:5=$
 $656:4=$ $932:3=$ $523:4=$
 $836:6=$ $598:4=$ $858:5=$
 $955:5=$ $697:5=$ $842:6=$
- 2 Գէնթալ և 50 Գիր. : $4 = \dots$ Գիր.
 6 » » 25 » : $3 = \dots$ »
 8 » » 57 » : $5 = \dots$ »
 1 Տկռ. » 38 » : $6 = \dots$ »
 2 » » 34 » : $3 = \dots$ »
 6 » » 12 » : $9 = \dots$ »

- 135 Գիր. և 570 Կր. : $5 = \dots$ Գիր. Կր.
 328 » » 480 » : $4 = \dots$ » »
 144 » » 324 » : $3 = \dots$ » »
 612 » » 908 » : $9 = \dots$ » »
 723 » » 648 » : $6 = \dots$ » »
- 306 Լիար և 132 Տլ. : $6 = \dots$ Լիար Տլ.
 488 » » 168 » : $8 = \dots$ » »
 624 » » 426 » : $3 = \dots$ » »
 981 » » 369 » : $9 = \dots$ » »
 415 » » 140 » : $5 = \dots$ » »

ՀԱՅԱԳՈՐԾԻՆ ԵԼՔՆ ՈՒ ՄՈՒՏՔԸ

1. Հացագործը գնեց 3 պարկ ալիւր, որոնք կշռեցին 225 Գիր.: Քանի՞ Գէնթալ ալիւր գնեց: Մէկ պարկը քանի՞ Գիր. կշռեց:

2. Զրադացէն եկաւ 8 պարկ Դորդ տեսակէն և 5 պարկ Դորդ տեսակէն: Քանի՞ Գիր. ալիւր եկաւ: Տակաւին քանի՞ Գիր. պէտք է 1 Տկռ. ըլլալու համար:

3. Հացագործը 4 օրուան մէջ ծախեց 435 սև հաց և 394 ճերմակ հաց: Օրական քանի՞ հաց ծախեց:

4. 6 օրուան մէջ 308 Գիր. ճերմակ և 457 Գիր սև ալիւր շաղուեց: Օրական քանի՞ Գիր. գործածեց:

5. Տօնական օր մը 2 սակառ լեցուն 568 փոքրիկ խմորեղէններ ծախեց: Մէկ սակառին մէջ քանի՞ հատ կար:

6. Խանութին համար տուած ամսավճարն է 972 ֆր.: Քանի՞ ֆր. կ'իյնայ մէկ շաբթուան համար:

7. Հացագործին օրական մուտքն է 985 ֆր.: Իսկ եւքը 846 ֆր.: Քանի՞ ֆր. է օրական, ամսական և տարեկան շահը:

II

1. 245:7=	2. 237:7=	3. 152	} :7=
362:8=	632:8=	242	
488:8=	543:9=	521	
630:9=	385:7=	645	
567:7=	936:8=		
621:9=	936:9=	4. 495	} :8=
840:8=	584:7=	603	
963:9=	637:8=	804	
918:6=	712:9=	961	

ՓՈՔՐԻԿ ԳՈՐԾԱՆՈՐՆԵՐԸ

1. Օննիկ և Պետիկ բանուորներ են: Տան մը համար կը մինտր կը կրեն: Ամէն մէկը 500 կը մինտր պիտի կրէ: Օննիկ մէկ անգամէն 7 հատ կը տանի, իսկ Պետիկ 8 հատ: Քանի՞ անգամէն լմնցուց Օննիկ, քանի՞ անգամէն Պետիկ:

2. Օննիկ ամառը շահեցաւ 745 ֆր., իսկ Պետիկ 25 ֆր. աւելի: Իրենց շահած դրամը տուն բերին 5 ֆր.նոց դրամատոմսերով: Քանի՞ դրամատոմս բերաւ Օննիկ, և քանի՞ Պետիկ:

3. Յաջորդ տարին Օննիկ երկաթուղիով երեւան գնաց: 9 ժամուան մէջ 365 ԲՄ. տեղ կտրեց: Ժամը քանի՞ ԲՄ. արագութեամբ գացած է չոգեկառքը:

4. Իսկ Պետիկ մնաց իր ծննդավայրը. պատուաւոր և աշխատասէր գործաւոր մը եղաւ: 9 տարուան մէջ կրցաւ 819 ֆր. խնայել: Տարեկան որքան կը խնայէր:

III

1. 400 ին մէջ 20 ը =	2. 400:30=	3. 300:80=
600 » » 30 » =	700:70=	570:50=
250 » » 40 » =	360:40=	800:70=
360 » » 40 » =	360:60=	250:90=
720 » » 60 » =	540:60=	310:40=
640 » » 80 » =	910:70=	430:20=
540 » » 90 » =	640:80=	570:60=
960 » » 80 » =	1000:20=	610:70=

ՏՊԱՐԱՆԸ

1. Տպարանի մը մէջ 800 թերթով դպրոցական ձեռատետրներ շինեցին: Իւրաքանչիւրին մէջ կար 20 թուղթ: Քանի՞ ձեռատետր շինեցին:

2. Պատրաստեցին նաև 700 թուղթ 70 տետրակի համար: Քանի՞ թուղթ կար ամէն մէկ տետրակին մէջ:

3. Թուրքանութեան համար պատրաստեցին 920 թուղթ: Ամէն մէկ տետրակի մէջ կար 20 թուղթ: Քանի՞ տետրակ հանեցին:

4. Տպարանի մեքենան $\frac{1}{2}$ ժամուան մէջ 630 տող շարեց: Քանի՞ տող պիտի շարէ մէկ վայրկենի մէջ:

5. Գրքի մը մէկ էջը 40 տողի մէջ ունէր 920 գիր: Միջին հաշուով մէկ տողը քանի՞ գիր ունէր:

6. 10 տուփի մէջ 1000 տոմս դրուած էր: Ո՞րքան կար մէկ տուփին մէջ:

7. Թաղապետութիւնը տպարանին ապսպրեց 850 տոմս: Տպեցին և 50 ական տրցակ ըրին: Քանի՞ տրցակ տոմս ընդունեցաւ թաղապետութիւնը:

IV

ՕՐԻՆԱԿ	փորձ		փորձ
452:12=37	37×12	700 24	24
—36	37	—48 29	×29
—92	74	220	216
—84	444	—216	48
„ 8 մնացորդ	+8	„ 4 մնացորդ	696
	452		+ 4
			700

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ.— 12 (24) Մ.ը նախ կը նայիմ քե քանի՞ անգամ կը մտնէ 45 (70) Տ.ին մէջ: Կը տեսնեմ որ 1 (2) անգամ կայ եւ կ'աւելնայ 9 (22) Տ., որուն քով կը բերեմ 2 (0) Մ. եւ կ'ունենամ 92 (220) Մ.: Այս նոր քիւին մէջ 12ը (24)ը կը մտնէ 2 (9) անգամ եւ կուտայ 8 (4) մնացորդ: Այս վերջին մնացորդը փորձի ժամանակ արդիւնքին վրայ կը գումարեմ, որպէս զի նիւզ բաժանելին տայ:

Նոյն կերպով շինել և փորձերը կատարել.

1. 245:15=	2. 586:25=	3. 704:12=	4. 900:47=
362:12=	493:32=	507:16=	907:64=
538:16=	684:30=	803:24=	687:64=
842:23=	857:43=	700:26=	1000:35=
694:21=	937:45=	850:32=	1000:62=

ԿԱՀԱՐԱՐՄԻ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆԵՐ

1. Կ. Կարապետեան $1\frac{1}{2}$ երկոտանեակ աթոռ գնեց 846 ֆր.ի: Տուն փոխադրութեան համար ալ տուաւ 45 ֆր.: Մէկ աթոռն իրեն քանի՞ նստեցաւ:

2. Կալարանէն մթերանոց հասան ապրանքներ: 8 կառքով բերին և Պ. Կարապետեան բոլորին համար վճարեց 562 ֆր.: Ո՞րքան առաւ մէկ կառքապանը:

3. Պանդոկի մը համար գնեցին 12 վարդգոյր, 954 ֆր.ի: Քանի՞ արժեց մէկ վարդգոյրը:

4. Մթերանոցի սպասաւորին ամսականն էր 864 ֆր.: Ո՞րքան կ'առնու շաբաթական, ո՞րքան օրական:

5. 6 հայելի ծախեցին 975 ֆր.ի, որուն 186 ֆր.ը զուտ շահ էր: ա. մէկ հայելին քանի՞ գնած էին և բ. քանի՞ ծախեցին:

6. Մէկ տարուան ընթացքին մթերանոցը գոց մնաց 72 օր: Ամսական միջին հաշուով քանի՞ օր բաց մնացած է:

7. Մէկ երկոտանեակ զգեստակալ կ'արժէ 675 ֆր.: Քանի՞ ֆր. կ'արժէ հատը:

ՀՈՂԱԳՈՐԾԸ

1. Հողագործ մը օրական 8 Տէքաւ կը փորէ աւորով: Ո՞րքան ժամանակէն կ'ընայ փորել 156 Տէքաւը:

2. Մէկ շաբթուան մէջ քաղեց 915 խուրձ ձմեռուռ համար և 675 խուրձ գարնան համար: Քանի՞ զէզ ըրաւ այդ ամէն խուրձերը, զիտնալով որ ամէն մէկ զէզին մէջ 16ական խուրձ կայ:

3. Արտի մը մէջ ունէր 14 զէզ և 4 խուրձ ցուրեն, ուրիշ արտի մը մէջ ալ 18 զէզ և 8 խուրձ գարի: Սալ մը ցորենէն 32ական խուրձ կ'ընայ առնուլ, իսկ գարիէն 35ական խուրձ: Քանի՞ սալ ցորեն, քանի՞ սալ գարի առաւ հողագործը:

4. Կալն սկսաւ: Մէկ կալին վրայ կայ 865 խուրձ: Իւրաքանչիւր կալ լմնցնելու համար կ'ուզէ 7 օր: Քանի՞ խուրձ կ'առնու եւ օրական:

5. Հողագործը 23 Տլ. ցորեն ծախեց 810 ֆր.ի: Քանի՞ ֆր.ի ծախեց Հլ.ը:

6. Զրաղաց տարաւ 685 Քկր. ցորեն: Զաղացպանը 22 ժամուան մէջ աղաց այդ ամէնը: Քանի՞ Քկր. ցորեն աղաց մէկ ժամուան մէջ:

2. ԳՐԱԽՈՐ ԲԱԺԱՆՈՒՄ 1000 Է ՎԵՐ ԹԻՒՆԵՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿ

$1745:5=349$	$7548:7=1078$
$\begin{array}{r} -15 \\ \hline 24 \\ \hline 20 \\ \hline 45 \\ \hline 45 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} -7 \\ \hline 54 \\ \hline 49 \\ \hline 58 \\ \hline 56 \\ \hline \end{array}$
$\times 5$	$\times 7$
1745	7546
	+2
	7548
“”	2 մնացորդ

Միեւնոյն կերպով շինել և փորձերը կատարել.

1. $3.693:3=$ $15.384:5=$ $87.854:8=$
 $5.855:5=$ $39.773:7=$ $96.623:4=$
 $7.616:6=$ $68.453:6=$ $108.837:9=$

ՄԻԱԲԱՆՈՒՄԵՐ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ

1. Հարուստ մ'ունէր 4 որդի. Իր մեռնելէն ետքը՝ որդիքը գանձանակին մէջ գտան 288.648 ֆր.: Առին և իրենց մէջ հաւասար չափով բաժնեցին. ո՞րքան ընդունեցաւ ամէն մէկը:

2. Հայրը 216.830 ֆր.ի պարտամուրհակ մ'ունէր. 4 եղբայրներն ասոնք ալ հաւաքեցին: Ամէն մէկուն ո՞րքան բաժին ինկաւ:

3. Եղբայրները միաբանեցան ու շինեցին շոգեշարժ աղօրիք մը, որ մէկ շաբթուան մէջ 46.304 ֆկր. արժուիք կ'աղար: Ո՞րքան կ'աղար օրական:

4. Աղօրիքին մէջ կ'աշխատէին 6 գործաւոր, որոնց հաւասար վճարմունք կ'ըլլար: $\frac{1}{2}$ տարուան մէջ անոնց վճարուեցաւ 54.032 ֆր.: Ո՞րքան ստացաւ իւրաքանչիւր գործաւոր մէկ տարուան մէջ:

5. Աղօրիքին քով շինեցին տնակ մը, որուն հաւմար 12 գործաւոր 18 օր աշխատեցան: 5 գործաւոր քանի՞ օրէն պիտի կարենան լմնցնել այդ տնակը:

II

ԲԱԺԱՆՈՒՄ ԶԷՐՈ ՈՒՆԵՑՈՂ ԹԻՒՆԵՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿ

$6480:30=$	$9200:400=$
$648:3=216$	$92:4=23$
$\begin{array}{r} 6 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 8 \\ \hline \end{array}$
$\begin{array}{r} 4 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 12 \\ \hline \end{array}$
$\begin{array}{r} 3 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 12 \\ \hline \end{array}$
$\begin{array}{r} 18 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} \text{“”} \\ \hline \end{array}$
$\begin{array}{r} 18 \\ \hline \end{array}$	
“”	

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ.— Նախ երկու արտաքիչներու մէջ գտնուած զեռները կը ջնջեմ հաւասար չափով եւ յետոյ սովորականից պէս կը սկսիմ բաժնել:

Միեւնոյն կերպով կատարել հետեւեալները.

1. $5.430:30=$ 2. $125.350:50=$ 3. $5.800:200=$
 $3.680:80=$ $72.700:700=$ $9.300:300=$
 $12.400:80=$ $103.040:20=$ $49.500:500=$
 $17.220:70=$ $308.000:60=$ $84.400:400=$
 $48.000:80=$ $81.900:900=$ $116.400:400=$

ՄԱՏԱՂԱՏՈՒՆԿ ԾԱՌԵՐ

1. Ծառաստանի մը մէջ կար 30.600 սալորենի, որոնք 60 ական տնկուած էին կարգ կարգ: Քանի՞ կարգ սալորենի կար:

2. Տանձենի կար 8440 հատ: Ասոնք 40 ական շարուած էին, քանի՞ կարգի վրայ էին:

3. Խնձորենիները շարուած էին 70 ական տունկերով: 16.100 խնձորենի կար. քանի՞ կարգի վրայ էին:

4. Աշնան 3420 մատաղատունկ ծառերու ապսպրանք մ'եղաւ: 20 ական հատ միասին կապուած զըրկեցին: Քանի՞ տրցակ ծառ զըրկուեցաւ:

III

ԱՍՏՆԱՆՈՒՄ ՀԱՋԱՐԱՌՈՐՆԵՐՈՒ՝
ՏԱՍՆԱՌՈՐՈՎ ԵՒ ՄԻԱՌՈՐՈՎ

8602:23=374 բաժանելի	8938 46 բաժանարար
—69	—46 194 քանորդ
170	433
—161	—414
92	198
—92	—184
””	14 մնացորդ

փորձ	փորձ
374	46 × 194
× 23	46
1122	414
+ 748	184
8602	8924 + 14 = 8938

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՏԵՍ ՎԵՐԵ ԷՅ 82 համար IV.:

Միեւնոյն կերպով շինել և փորձերը կատարել.

1. 1.342:11=	2. 11.315:31=	3. 9.373:26=
3.240:15=	6.720:54=	18.425:67=
5.640:20=	3.564:26=	23.452:73=
2.052:31=	5.837:45=	153.437:84=

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԻՆ ԱՄՍՈՒՈՒԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

1. Երկրագործ մը աշնան հնձեց 4860 խուրձ ցորեն, իսկ գարնան 3175 խուրձ: 16 ակն խուրձերով գէղեր շինեց: Քանի՞ գէղ եղաւ աշնանացանքը, և քանի՞ գարնանացանքը:

2. Աշնանացանքը 12 օրուան մէջ կամեց, իսկ գարնանացանքը 5 օրուան մէջ: Օրական քանի՞ խուրձ կամեց աշնանացանքէն, և քանի՞ խուրձ գարնանացանքէն:

3. Երկրագործը վաճառ մը ցորեն ծախեց Քկր. 6 Փր. 24 սէն: Վաճառն առաւ 10.000 Քկր.: Քանի՞ Փր. ստացաւ ծախած ցորենէն:

4. Ծախեց նաեւ 4300 Քկր. վարսակ Քկր. 3 Փր. 13 սէն: Քանի՞ Փր. զանձեց:

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԻՆ ՁՄԵՌՈՒՄՆ ՇԱՀԸ

1. Երկրագործը բուրդ գլելու սանար մը գնեց 26.325 Փր. 8840 Փր. կանխիկ վճարեց, իսկ մնացածն ալ ամէն ամիս պիտի տայ: Մէկ տարուան մէջ այդ մեքենային ունեցած պարտքը վճարեց: Ամսական քանի՞ Փր. տուաւ:

2. Մէկ օրուան մէջ մեքենան աշխատեցաւ 14 ժամ ու գլեց 243 Քկր. բուրդ: Քանի՞ Քկր. գլած է մէկ ժամուան մէջ:

3. Տարին 186 օր աշխատեցաւ այդ մեքենան: Միջին հաշուով ամսական քանի՞ օր աշխատած է:

4. Տարին 8580 Քկր. բուրդ գլեց մեքենան: Ամսական ո՞րքան գլեց:

5. Մեքենային համար տարեկան ելին եղած է 8445 Փր., իսկ մոտքը 32.890 Փր.: Քանի՞ Փր. է մեքենայէն ունեցած իր զուտ շահը:

6. Մեքենային վրայ աշխատող գործաւորին 5 ամսուան համար վճարեց 6655 Փր.: Ո՞րքան պիտի վճարէ տարին:

7. Ուրիշ 15 ծառաներ մէկ ամսուան մէջ 7200 պարկ կտրեցին: Քանի՞ պարկ կտրեց մէկ հոգին մէկ օրուան մէջ:

IV

ԲԱՅԱՆՈՒՄ ՀԱՅԱՐԱՆՈՐ ԹԻՒՆԵՐՈՒՄ

ՀԱՐԽԻՐԱՆՈՐՆԵՐՈՎ

ՕՐԻՆԱԿ

$$\begin{array}{r}
 4325 \overline{) 147} \\
 -294 \quad 29 \\
 \hline
 1385 \\
 -1323 \\
 \hline
 62
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 14.567 : 206 = 70 \\
 14 \quad 42 \\
 \hline
 147 \\
 206 \times 70 = 14.420 \\
 +147 \text{ մնացորդ} \\
 \hline
 14.567
 \end{array}$$

Միեւնոյն կերպով շինել և փորձերը կատարել.

$$\begin{array}{lll}
 1. \quad 5.493 : 143 = & 23.005 : 267 = & 158.040 : 385 = \\
 8.532 : 245 = & 48.507 : 284 = & 432.540 : 463 = \\
 12.030 : 356 = & 34.325 : 288 = & 600.000 : 459 = \\
 14.000 : 232 = & 50.000 : 324 = & 902.000 : 632 =
 \end{array}$$

ՀՈՂԻ ԳՆՈՒՄ ԵՒ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ

1. Պր. Արիա 19.540 ֆր.ի հող զնեց քաղաքին մէջ: Հողին տարածութիւնն էր 145 $\square$ մ.: Ո՞րքան արժեց քում.ը:

2. 104 քում.ի վրայ երկյարկանի տուն մը շինեց 323.485 ֆր.ի: Իւրաքանչիւր քում. ինչ արժեց:

3. Չեռնարկուն այդ շէնքին վրայ շահեցաւ 21.252 ֆր.: Ո՞րքան է քում.ի վրայ ունեցած շահը:

4. 257 քում. հողը փոքրիկ տնակով ի միասին ծախուեցաւ 84.375 ֆր.ի: Քանի՞ ֆր. արժեց քում.ը:

ԹԻՒՆԵՐ ՄԻՆՉԵՒ ՄԻԼԻՈՆ

Գէորգ մէկ վայրկենի մէջ մինչև 60 հաշուեց: Ո՞րքան ժամանակէն պիտի կարենայ մինչև 5000 համրել, իսկ մինչև 50 հազա՞ր: Առանց քննաւորման մինչև 1,000.000 պիտի կարենայ համրել:

ԱՐՁԳՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՃԱՄԱՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

1. Ծիծեռնակը մէկ ժամուան մէջ 180 Գմ: արագութիւն ունի: Ո՞րքան ժամանակուան մէջ պիտի կարէ անցնի մինչև հարաւային տաք երկիրները, երբ գիտենք որ անոնց հեռաւորութիւնը 2.800 Գմ. է:

2. Սոխակը կը թռչի 80 Գմ. արագութեամբ: Ո՞րքան ժամանակուան մէջ պիտի հասնի հոն: Կրնա՞յ առանց հանգչելու երթալ, իսկ գիշերնե՞րը:

3. Շողեկաւքին արագութիւնն է 60 Գմ., իսկ ինքնաշարժինը 70 Գմ.: 40.070 Գմ. տարածութիւն ունեցող երկրի մը շուրջը դառնալու համար ո՞րքան ժամանակի կը կարօտինք շողեկաւքով, իսկ ինքնաշարժով . . . :

4. Մարդ մը մէկ ժամուան մէջ հետիտան 5 Գմ. կ'երթայ: Ո՞րքան ժամանակէն պիտի կարենայ առանց քննաւոր և հանգչելու այդ երկրին շուրջը դառնալ: Իսկ եթէ 8 ժամ քննաւոր:

5. Ո՞րքան ժամանակէն ուղեւոր մը պիտի կարենայ երթալ դէպի լուսին, (եթէ ճամբայ ըլլար), նկատելով որ երկրէն մինչև լուսին հեռաւորութիւնը 400.000 Գմ. է: — Իսկ ո՞րքան ժամանակէն պիտի հասնի ծիծեռնակը, ինքնաշարժը . . . :

6. Չայնը մէկ երկվայրկենի մէջ 330 մ: տեղ կը կտրէ: Ո՞րքան ժամանակէն մինչև լուսին կրնայ հասնիլ:

7. Գահիրէէն մինչև Աղեքսանդրիա 240 Գմ. է: Քանի՞ վայրկեանէն կը հասնի շողեկաւքը, իսկ ինքնաշարժը . . . :

8. Ելեկտրականութիւնը հեռագրի թելերու միջոցաւ երկրիս շուրջը կը դառնայ 4 վայրկեանէն: Քանի՞ Գլմ. տեղ կը կտրէ մէկ վայրկեանէն, նկատելով որ հասարակածին վրայ երկրիս շրջապատն է 40.070 Գլմ.:

ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՏԱՍՆՈՐԴԱԿԱՆ ԹԻԻԵՐՈՒ

1. ՄՆԱՑՈՐԴԸ ՏԱՍՆՈՐԴԻ ԵՒ ՀԱՐԻԵՐՈՐԴԻ ՎԵՐԱՅԵԼ

ՕՐԻՆՈՒ

$$\begin{array}{r} 143:4=35\cdot75 \\ 12 \quad \times 4 \\ \hline 23 \quad \cdot \cdot \cdot \cdot \\ 20 \\ \hline 30 \\ 28 \\ \hline 20 \\ 20 \end{array}$$

» »

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ.— Մնացորդ միա-

ւորը կը վերածեմ սասնորդի՝ աւելցնելով զեռօ մը մնացորդին վրայ, քանորդին քովն ալ սասնորդական կէտը դնելով գործողութիւնը կը շարունակեմ: Մնացորդ սասնորդն ալ կը վերածեմ հարիւրորդի:

$$\begin{array}{l} 1. \quad 59:5= \quad 403:8= \quad 153:12= \quad 5.432:124= \\ \quad 83:3= \quad 745:6= \quad 258:25= \quad 10.302:253= \\ \quad 106:5= \quad 840:9= \quad 873:42= \quad 50.604:309= \end{array}$$

ՎԱՍՏԱԿ ՓՈՔՐԻԿ ԲԱՆԵՐՈՎ

1. Տիրատուրին հայրը շատ կը ծխէ: Բժիշկը իրեն ըսաւ որ չծխէ, որպէս զի ստէպ չհիւանդանայ. սակայն միա չգրաւ: Երկու ամսուան մէջ ծխախոտի համար ծախսեց 187 ֆր.: Ամսական որքա՞ն ծախսեց: Տարին որքա՞ն:

2. Տիրատուրին հայրը 28 տարի ծխեց: Քանի՞ ֆր. ծախսեց ծխախոտի համար:

3. Արտաշին հայրն ալ օղին շատ կը սիրէ: Յունուարին 342 ֆր. ծախսեց օղին համար, փետրուարին 34 ֆր. աւելի, իսկ Մարտին 439 ֆր.: Երեք ամսուան մէջ քանի՞ ֆր. տուաւ խմելու:

4. Օրական քանի՞ ֆր. օղի խմեր է:

2. ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՏԱՍՆՈՐԴԱԿԱՆ ԹԻԻԵՐՈՒ ԱՄԲՈՂՋՆԵՐՈՎ

ՕՐԻՆՈՒ

$$\begin{array}{r} 43\cdot42:12=3\cdot61 \\ 36 \\ \hline 74 \\ 72 \\ \hline 22 \\ 12 \\ \hline 10\cdot\cdot\cdot \end{array}$$

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ.— 12 ամբողջը 74 սասնորդին մէջ կը մտնէ 6 սասնորդ անգամ, ուրեմն սասնորդական կէտը դնել իր կարգին մէջ:

Հոս բաժանումը կը կատարեմ մինչեւ հարիւրորդ:

ՄԻԷՆՈՅՆ ԿԵՐԱՎՈՎ շինել հետեւեալ գործողութիւնները և փորձերը կատարել:

$$\begin{array}{lll} 1. \quad 38\cdot72:4= & 148\cdot06:5= & 1\cdot172\cdot32:30= \\ & 42\cdot06:7= & 0\cdot45:4= & 132\cdot24:43= \\ & 83\cdot3:8= & 596\cdot7:15= & 18\cdot506\cdot02:50= \\ & 49\cdot75:9= & 1\cdot423\cdot25:24= & 0\cdot35:13= \end{array}$$

ԿՕՇԿԱԿԱՐԸ

1. Խանութին համար գնեց երեք տեսակ կաշի: Ա. տեսակէն գնեց 75 ֆկր. 9428՝40 ֆր.ի, Բ. տեսակէն 50 ֆկր. 4792 ֆր.ի, Գ. տեսակէն 150 ֆկր. 10.485 ֆր.ի: Քանի՞ ֆր. արժեց իւրաքանչիւրին ֆկր.ը:

2. Կաշիները ծախելով Ա. տեսակէն շահեցաւ 1067 ֆր., Բ. տեսակէն 845 ֆր., իսկ Գ. տեսակէն ալ 1643 ֆր.: Ամէն մէկ ֆկր.ին վրայ որքան շահեցաւ:

3. Ծննդեան ծախսեց 47 զոյգ կօշիկ 13.604՝52 ֆր.ի: Զոյգը քանի՞ տուաւ:

4. 40 զոյգ արանց կրկնակօշիկ ծախսեց 9420 ֆր.ի: Քանի՞ ֆր. արժեց զոյգը:

5. 50 զոյգ կանանց կրկնակօշիկ ծախսեց 10.328 ֆր.ի: Քանի՞ ֆր. արժեց զոյգը:

3. ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՏԱՍՆՈՐԴԱԿԱՆ ԹԻՒՆՐՈՒ
10 ՈՎ, 100 ՈՎ, 1000 ՈՎ

ՕՐԻՆԱԿ

$$4'35 : 10 = 0'435$$

Տասնորդական կեսը մեկ կարգ դեպ ի ձախ կը սանիմ եւ ամբողջին տեղ զերօ մը կը դնեմ: Տասնորդական կեսին ետքն ունիմ հիմա 4 *սասնորդ*, 3 *հարիւրորդ*, 5 *հազարորդ*:

$$75'25 : 100 = 0'7525$$

Տասնորդական կեսը երկու կարգ դեպ ի ձախ կը սանիմ, եւ կ'ունենամ. 7 *սասնորդ*, 5 *հարիւրորդ*, 2 *հազարորդ* եւ 5 *սասնորդ* հազարորդ:

$$12'45 : 1000 = 0'01245$$

Տասնորդական կեսը երեք կարգ դեպ ի ձախ կը սանիմ, եւ որովհետեւ այնքան բուանեան չկայ՝ կը լրացնեմ պակաս կարգերը զերօներով, կ'ունենամ, 0 *սասնորդ*, 1 *հարիւրորդ*, 2 *հազարորդ*, 4 *սասնորդ* հազարորդ եւ 5 *հարիւր հազարորդ*:

Միեւնոյն կերպով կատարել հետեւեալ գործողութիւնները:

1.	2.	3.
5'3 : 10 =	54'7 : 100 =	17'5 : 1000 =
7'4 : 10 =	87'8 : 100 =	154'25 : 1000 =
8'52 : 10 =	157'6 : 100 =	743'5 : 1000 =
22'34 : 10 =	684'25 : 100 =	34854'20 : 1000 =
152'35 : 10 =	1237'40 : 100 =	154396'10 : 1000 =
386'54 : 10 =	3'7 : 100 =	674117'90 : 1000 =
1157'62 : 10 =	5'4 : 100 =	974203'05 : 1000 =
10254'20 : 10 =	2'1 : 100 =	869439'65 : 1000 =

4. Քանի՞ ֆր. կ'ընէ 5.373, 10.524, 25.374, 52.003, 106.324, 269.009, 610.000 *սանախիմ*:

(Օրինակ՝ 6.152 ս. = 61'52 ֆր.)

5. Միութիւնը Բլմ. առնելով, հետեւեալները տասնորդական կոտորակի վերածել.

(Օրինակ՝ 4.607 մ. = 4'607 Բմ.)

3.545 մ. 5.732 մ. 18.241 մ. 36.542 մ.
 106.324 » 219.406 » 318.444 » 906.706 »

6. Միութիւնը Տկռ. առնելով, հետեւեալները տասնորդական կոտորակի վերածել.

1.532 Քկր. 5.742 Քկր. 12.040 Քկր. 25.606 Քկր.
 100.000 » 240.636 » 806.679 » 869.786 »

7. Նոյնները Բէնթալի վերածել:

8. 354 (Բռմ.) □ մ. = քանի՞ առ (տանդ. կոտոր.)

1'574 » = » »
 4.325 » = » »
 17.254 » = » »
 39.643 » = » »
 404.567 » = » »

9. Նոյնները Տքառ.ի վերածել:

10. Նոյնները Հքառ.ի վերածել:

11. 10 Քկր. աղը կ'արժէ 47 ֆր.,
 1 Քկր. աղ = ֆր.
 10 մատիտ կ'արժէ 22 ֆր.,
 1 մատիտ = ֆր.
 100 տետրակ կ'արժէ 154 ֆր.,
 1 տետր = ֆր.
 100 տրցակ աղառքեղ կ'արժէ 30 ֆր.,
 1 տրցակ = ֆր.
 100 կաղամբ կ'արժէ 245 ֆր.,
 1 կաղամբ = ֆր.
 100 Քկր. գետնախնձոր կ'արժէ 325 ֆր.,
 1 Քկր. գետ. = ֆր.

ՔԱՂՈՒԱԾՔԻ ՀԱՄԱՐ

ԽԱՌՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

1. Ուղեւոր մը Ա. քաղաքէն Գ. քաղաք եկաւ շողեկաւքով: Ա. էն մինչեւ Բ. հեռաւորութիւնն է 102 Քլմ., իսկ Բ. էն մինչեւ Գ. 541.13 Քլմ.: Քա- նի՞ Քլմ. տեղ կարեց ճամբորդը:

2. Ա. էն գնացքը մեկնեցաւ ժ.ը 5.46ին, և Բ. հասաւ ժ.ը 9.24ին: Ո՞րքան տեւեր է մինչեւ Բ.

3. Բ. էն մեկնեցաւ յաջորդ առտուն ժ.ը 7.30ին և իրիկուն ժ.ը 8.57ին Գ. հասաւ: Քանի՞ ժամ տե-ւեց ճամբորդութիւնը:

4. Գնացքի Գ. կարգի տոմսը Ա. էն մինչեւ Բ. արժեց 82 Փր., Բ. էն մինչեւ Գ. 433. Փր.: Քանի՞ նստեցաւ իր ճամբորդութիւնը մինչեւ Գ. քաղաք:

5. 1928ին Գ. քաղաքի նաւահանգիստը մտան ու ելան 1922 շողեկաւ, իսկ Գ. քաղաքի նաւահանգիս-տը 1362: Քանի՞ շողեկաւ այցելած են այդ երկու նաւահանգիստները:

6. Գ. նաւահանգիստը մտնող նաւերը բերած են 833.707 Տկո. ապրանք: Իւրաքանչիւր շողեկաւ մի-ջին հաշուով քանի Տկո. ապրանք բերած է:

7. Նաւահանգիստն արժած է այդ շողեկաւե-րով 150.709 Տկո. ապրանք, իսկ ներածք է 149.726 Տկո.: Ամբողջ ի միասին քանի՞ Տկո. առ և տուր եղած է:

8. Միեւնոյն տարին Գ. նաւահանգիստը մտան 47.322 ուղեւոր, իսկ Գ. նաւահանգիստը 26.908: Քանի՞ ուղեւոր աւելի այցելած են Գ. նաւահանգիստը:

ՀՈՂԱԳՈՐԾ

1. Հողագործ մը գնեց արօր 1.739.50 Փր.ի, հնձան 2.756 Փր.ի և կամիւշ 3.475 Փր.ի: Ո՞րքան տուաւ այս մեքենաներուն:

2. Աշնան հերկեց 203.5 Տէքառ հող, դարնան 102 Տքո., իսկ 59.7 Տքո. ալ հերկուած ունէր ար-դէն: Քանի՞ Տքո. արա ունէր:

3. Մարգագետին ունէր 87.3 Տքո. աւելի քիչ: Քանի՞ Տքո. մարգագետին ունէր:

4. Ունեցած անտառն ալ 3 անգամ փոքր էր արտերու և մարգագետիններու տարածութենէն: Քանի՞ Տքո. անտառ ունէր:

5. Ամբողջ քանի՞ Տքո. երկիր ունէր:

6. Արտերուն համար տուրք կը վճարէր 373 Փր., մարգերուն համար 16.50 Փր. պակաս, իսկ անտառ-ներուն համար 362.70 Փր.: Քանի՞ Փր. տուրք կը վճարէր հողագործն իր երկիրներուն համար:

7. Աշնան ծախեց 396 Քէնթալ ցորեն, Քէնթ.ը 419.60 Փր.էն, նաեւ 4397 Փր.ի ալ խոտ ծախեց: Քանի՞ Փր. առաւ այդ երկուքէն:

8. Ծախեց դարձեալ.

Ոչխար և գառնուկ 3.207 Փր.ի

Իւղ և պանիր 2.885 »

Զիւ և արջառ 18.308 »

Իսկ ուրիշ բաներէ մուտք ունեցաւ 14.207 »

Ամբողջ մուտքն եղաւ . . . Փր.

9. Գիւղացիին եւրն եղաւ մուտքէն 125.75 Փր. պակաս: Ո՞րքան էր եւրը:

1980
396
2376

1188
396
1584

396
396

ԳՐԱՎԱՃԱՌ

1. Դրավաճառ մը 43.735 ֆր. դրամագլխով գործի մտաւ: 3 տարի ետքը հաշուեկշիռն ըրաւ ու տեսաւ, որ դրամ և գիրք ունի 76.384.30 ֆր.ի, ու նէր նաև գանձելիք դրամ 4.376.60 ֆր.: Ո՞րքան շահ ըրեր է այդ երեք տարուան մէջ:

2. Դրավաճառը Պր. Ա. էն գիրք գնեց 8.843 ֆր.ի. իրեն զեղչ տրուեցաւ 3.311.30 ֆր.: Ո՞րքան պիտի վճարէ գրքերուն համար:

3. Առաջին տարին 57.457.30 ֆր.ի դասողիրը ծախեց. ուրիշ գրքերէ և առարկաներէ ալ ստացաւ 73.753.80 ֆր.: Քանի՞ ֆր. գանձեց:

4. Դրավաճառը Պր. Արեւեանին ծախեց հետեւեալները:

40 «Իմ գիրքս»	Բ. կարգի	36.60 ֆր.էն = ֆր.
35 »	Գ. »	40.80 » = »
18 »	Դ. »	45.50 » = »
40 Թուաբանութիւն Բ.	»	28.40 » = »
37 »	Գ. »	30.30 » = »
18 »	Դ. »	34.60 » = »
3 Քկր. Թանաք		31.60 » = »
3 Ծրար տետրակ		154.30 » = »
Ամբողջ		 ֆր.
Զեղչ ըրաւ		184.50 »

Քանի՞ ֆր. պիտի ստանայ դրավաճառը:

5. Դրավաճառն ունէր ծառայ մը, որուն ամսական 634 ֆր. կու տար: Ո՞րքան պիտի տայ տարեկան:

Շինեցէք անձամբ նման խնդիրներ:

ՇՈՒԿԱՆ

1. Դիւղացի մը ծախեց 2384 ֆր.ի կով մը և 3107 ֆր.ի զամբիկ մը: Քանի՞ ֆր. ստացաւ:

2. Դրպանն ունէր 236.60 ֆր., որուն 128 ֆր.ը ծախեց կերպաններու: Ո՞րքան մնաց իր քով:

3. Վաճառական մը գիւղէն 40 կով առաւ, ու տարաւ ծախեց զոյգը 14.183 ֆր.ի: Քանի՞ ֆր. առաւ կովերէն:

4. Վաճառականն իր արօտավայրերուն մէջ ունէր դեռ 208 կով: Եթէ այդ գնով բոլոր կովերը ծախէ, քանի՞ ֆր. պիտի ստանայ:

5. Շուկան ծախեցին նաև 15 խոյ և 23 մաքի: Խոյերը ծախեցին 4237 ֆր.ի, իսկ մաքիները 5293.50 ֆր.ի: Քանի՞ ֆր. արժեց մէկ խոյը, քանի՞ ֆր. մէկ մաքին:

6. Հնձան մը պանիր ծախեցին. ան կը կշռէր
պրօւտտօ 246.5 Բկր.
տարա 48.7 »

քանի՞ Բկր. էր պանիրը — նետտօ

7. Պանիրը ծախեցին Բկր.ը 26 ֆր.ի: Քանի՞ ֆր.ի ծախեցին ամբողջը:

8. Մէկը՝ երկու բեռ հաւկիթ բերաւ: Մէկ բեռն ունէր 1840 հաւկիթ, իսկ միւսը 27 հատ պակաս: Բոլոր հաւկիթներէն 153 հատ հօտած և կոտրած ելան: Միւս մնացածները ծախուեցան հարիւր հատը 137.70 ֆր.ի: Քանի՞ ֆր. արժեցին բոլոր ծախուած հաւկիթները:

9. Դեռ ուրիշ ի՞նչ բաներ կը ծախուին շուկայի մէջ: Շինեցէք նման խնդիրներ:

ՕԳՆԵԼ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈՒՆ

1. Քաղաքի մը հողաբարձութիւնը 6 աղքատ աշակերտի բաժնեց 3 ական մետր բամբակէ կերպաս, որուն մետրը կ'արժէր 26'50 ֆր.: Քանի՞ ֆր. տուին այդ կերպասներուն համար:
2. 34 աղքատ աշակերտի տուին մէկ մէկ ֆլանել: Հատը կ'արժէր 106'50 ֆր.: Քանի՞ ֆր. արժեցին բոլոր ֆլանելները:
3. 107 թշուառ աշակերտի գիրք բաժնեցին: Մէկ հոգւոյ տրուածը կ'արժէր 37'40 ֆր.: Քանի՞ ֆր. արժեցին բոլոր գրքերը:
4. Աշակերտի մը զգեստ կարեցին: Մէկ զգեստին գնաց 3 մ. կերպաս, որուն մ.ը կ'արժէր 187 ֆր.: Կարող է՞ք ալ տուին 73'50 ֆր.: Քանի՞ նստեցաւ մէկ ձեռք զգեստը:
5. Մէկը աղքատներուն ճաշ տուաւ: Ճաշին 142 աշակերտ ներկայ էին: Այդ կերակուրն 1897'20 ֆր.ի նստեցաւ մարդուն: Իւրաքանչիւր աշակերտի ո՞րքան ծախք ըրաւ:
6. Կաշանդի առթիւ 106 աղքատ աշակերտներու անուշեղէններ բաժնեցին: Ամէն մէկ աշակերտի ընդունած նուէրն արժեց 6'72 ֆր.: Քանի՞ ֆր. արժեցին բոլոր անուշեղէնները:

ԺԱՄԱՅՈՅՅ ԵՒ ԺԱՄԱՆԱԿ

1. Հին ատեն ժամացոյց չկար: Ժամանակը կը չափէին կախուած ամանէ մը կաթկթած ջրոյ կաթիլներով կամ արեւի ժամացոյցով: Օրինակի համար. ամանի մը մէջ 5 լիտր ջուր կայ: 1 ժամուան մէջ $\frac{1}{4}$ լիտր կը կաթկթի: Ո՞րքան ժամանակէն ամբողջ ջուրը պիտի պարպուի:

2. Ուրիշ ամանէ մը մէկ վայրկեանի մէջ 15 կաթիլ կը կաթկթէ: Ո՞րքան պիտի կաթկթէ մէկ օրուան մէջ:
3. Երբ շինուեցան առաջին ժամացոյցները, հատը կ'արժէր 2000—3000 ֆր.: Մէկ երկոտասնեակը ո՞րքան արժած պիտի ըլլայ հին ատեն: Այսօր ի՞նչ կ'արժէ:
4. Պատի ժամացոյց մը կը զարնէ քառորդներն ու ժամերը: Քանի՞ հարուած պիտի լսենք մէկ օրուան մէջ:
5. Պր. Հ. Ստեփանեան ունէր ժամացոյց մը, որ 1 տարի և 3 ամիս անընդհատ կը բանէր: Այդ ամբողջ շրջանին վայրկեան ցուցնող սլաքը քանի՞ անգամ դարձած է իր բոլորակին մէջ:
6. Ճամբորդատար գնացք մը Ա. քաղաքէն ճամբայ կ'ելլէ ժ. 7'20 ին: 4 ժամ և 49 վայրկեան կը ճամբորդէ: Բեռնատար գնացք մըն ալ նոյն տեղէն և նոյն ուղղութեամբ ճամբայ կ'ելլէ երեկոյեան ժ. 10'25 ին և 8 ժամ ու 40 վայրկեան կը ճամբորդէ: Իւրաքանչիւր շոգեկառք ժամը քանի՞ն կը հասնի Բ. քաղաք:

ՊԱՏՄ ՈՒԹԻՒՆ

Ուրբէն պատմութեան գիրք մը կարդաց, ուր գտաւ նշանաւոր թուականներ ու նշանակեց.

ա.	Վարդանանց պատերազմ	452 ին,
բ.	Վերջ Կիլիկեան թագաւորութեան	1393 ին,
գ.	Գոլումպոս Ամերիկեան կը գտնէ . .	1492 ին,
դ.	Գեանախնձորն Եւրոպա կը մտնէ	1586 ին,
ե.	Իսկ եգիպտացորենը	1539 ին,
զ.	Նաբոլէոն Ա. կայսր	1804 ին,
է.	Միսիթ. Միաբանութեան հիմնուիլը	1702 ին,

- բ. Յունաստանի ազատագրումը . . . 1830 ին,
 բ. Պուլկարիոյ ազատագրումը . . . 1878 ին,
 ժ. «Աղդարար» առաջին Հայ լրագիր 1794 ին,
 ժա. Կուսենբերկի, գտիչ տպագրութեան 1449 ին,
 ժբ. Համեւրոպական պատերազմ . . . 1914—8

Ռուբէն այս նշանակածներու վրայէն խնդիրներ չին եց, գտնելով այդ տարիներուն և մեր օրերուն մէջ գտնուած ժամանակամիջոցը: Շինեցէք դուք ալ:

ԳԱՂԹԱՅԻՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՄԹԵՐԱՆՈՅԸ

1. Մթերանոցին տարեկան վարձքն է 31.620 ֆր.: Ո՞րքան է 5 ամսուան, 3 ամսուան վարձքը:

2. Յունաստանէն եկաւ 790 լիտր ձիթապտուղ Ա. տեսակէն և 875 լ. Բ. տեսակէն: Ձիթապտուղներուն համար մթերանոցը վճարեց 62.523'20 ֆր., մաքս տուաւ 4.782'40 ֆր., իսկ փոխադրութեան գնաց 2.298'45 ֆր.: Միջին հաշուով ձիթապտուղներուն լիտրը քանի՞ եկաւ:

3. Արտասահման ղրկեցին 2.543 ֆկր. պանիր 27'45 ֆր.էն, 1.748 ֆկր. քաշքաւալ 46'25 ֆր.էն, 742'5 ֆկր. իւղ 50 ֆր.էն: Առաքման ծախք եղաւ 7.246'40 ֆր.: Իւրաքանչիւրը քանի՞ ֆր.ի ապրանք եղաւ:

4. Արտասահմանէն ապրանք առին 102.793'20 ֆր.ի: Մաքս վճարեցին 9.423'90 ֆր. և ուրիշ ծախքերու ալ գնաց 2.047'40 ֆր.: Գնուած ապրանքները ծախեցին 134.842'50 ֆր.ի: Շահ ըրին թէ վրաս, ո՞րքան:

5. Մթերանոցին մէջ կար.

345 սնտուկ շաքար	626'20	ֆր.էն =
10.540 ֆկր. քարաղ	4'15	» =
21.307 » ծովու աղ	4'02	» =
185 արկղ քարիւղ	316'05	» =
2.345 ֆկր. բրինձ	23'55	» =
1.243 լիտր ձիթապտուղ	52'60	» =
1.270 ֆկր. ձուկ	27'30	» =
324 » խաւեար	71'10	» =

ա. Ի՞նչ կ'արժէ իւրաքանչիւր ապրանք.

բ. Շինեցէք ցուցակն այս բոլոր ապրանքներուն և նշանակեցէք ամբողջական գումարը:

ԳԱՒՈՒԻ ՄԸ ԵԼԵԻՄՈՒՏՔԸ

1. Գաւառի մը վարչութիւնը կանխատեսեց հետեւեալ եկամուտները.

տուրքերէն 572.453'60 ֆր.

տուգանքներէն 50.207 »

Հանրութեան վրայ դրուած հարկերէն և առթական դէպքերէն 20.321 ֆր.: Քանի՞ ֆր. եկամուտ կանխատեսեց գաւառական վարչութիւնը:

2. Տարւոյն վերջը ամբողջ եկամուտն եղած էր 973.496'50 ֆր.: Ո՞րքան աւելցած էր իրենց նախատեսած գումարին վրայ:

3. Պաշտօնեաներուն ամսավճարին համար կը արուէր 273.907'20 ֆր., զպրօցներու, կամուրջներու շինութեան համար 356.724'80 ֆր., աղքատներու, հիւանդներու և որբերու համար 107.209'40 ֆր., անտառներ տնկելու և խրամներ բանալու համար 148.275'10 ֆր., իսկ ուրիշ պէտքերու համար ալ

85.673'40 ֆր.: Ե՞լքն աւելի շատ էր թէ մուտքը, ո՞րքան:

4. Գաւառական վարչութիւնը՝ արտակարգ ծախքերու համար քուէարկեց 600.000 ֆր.ի գումար մը: Այդ գումարէն 442.354'20 ֆր.ը ծախսուեցաւ հիւանդանոցի մը շէնքին աւարտման համար, դեղորէից համար 72.386 ֆր., իսկ կահ կարասիներու համար 45.832 ֆր.: Այդ քուէարկուած գումարէն բան մը մնաց և ո՞րքան:

5. Չորցնելու համար ճահիճ մը գաւառական վարչութիւնը որոշեց 164.500 ֆր. տրամադրել իր մնուկէն, իսկ մնացած գումարն ալ պիտի վճարեն ճահիճի մերձակայ չորս գիւղերը: Բաց աստի պետական բանուոր. գինուրներու համար՝ այդ համայնքները ծախսեցին 423.152'30 ֆր.: Իւրաքանչիւր համայնք ո՞րքան վճարեց:

6. Գաւառական վարչութիւնն ունէր ընդարձակ մրգաստան մը: Տարեկան մուտքն էր 162.305'70 ֆր.: Ո՞րքան էր ամսական մուտքը:

7. 14 մասնաւոր պարտիզպաններ կը հոգային այդ մրգաստանը: Անոնց ամսականն էր 450 ֆր.: Այլքերու ևլն.ի համար ալ ամսական ծախք կ'ըլլար 250 ֆր.: Տարեկան եկամուտը այս ելքերը կը գոցէ՞ր, և ո՞րքան կը մնար զուտ շահ:

ԶԱՓԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻԻՆՆԵՐ

(Քաղուածք)

Ա. ԴՐԱՄՆԵՐ

Բոլոր դրամները կը ճանչցուին իրենց վերտառութիւններէն. անոնք կը ցուցնեն թէ քանի՞ ֆր., քանի՞ սանտիմ է դրամը և թէ ե՞րբ տպուած է:

Դրամները կ'ըլլան. ոսկի, արծաթ, նիքէլ, ալումինիում և այլն. կան նաև թուղթէ դրամներ, որոնք դրամատոմս (պանքնօթ) կը կոչուին:

Գրեթէ բոլոր դրամներն ալ ունին իրենց հարիւրորդները (սենտ, սանտիմ, ստատինք, զրաւ, և այլն).

Բ. ԵՐԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

— ՄԵՏՐ —

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿՆԵՐ

Տեքամետր (Տմ.) = 10 մ.

Հեկտոմետր (Հմ.) = 100 մ.

Քիլոմետր (Քմ.) = 1000 մ.

ՈՏՈՐԱՊԱՏԻԿՆԵՐ

Տեսիմետր (տմ.) = 0.1 մ.

Սանտիմետր (սմ.) = 0.01 մ.

Միլիմետր (մմ.) = 0.001 մ.

Գ. ԾԱՆՐՈՒԹԵԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

— ԿՐԱՄ —

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿՆԵՐ

Տեքակրամ (Տկր.) = 10 կր.

Հեկտակրամ (Հկր.) = 100 կր.

Քիլոկրամ (Քկր.) = 1000 կր.

ՈՏՈՐԱՊԱՏԻԿՆԵՐ

Տեսիկրամ (տկր.) = 0.1 կր.

Սանտիկր. (սկր.) = 0.01 կր.

Միլիկր. (մկր.) = 0.001 կր.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0255675

Դ. Հեղուկներով Միոնթիին

— Լ Ի Տ Բ —

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿՆԵՐ

Տեքալիտր (ՏԼ.) = 10 Լ.

Հեկտոլիտր (ՀԼ.) = 100 Լ.

Գրիւ (Կոտ) = 20 Լ. = 2 ՏԼ.

ՈՏՈՐԱՊԱՏԻԿՆԵՐ

Տեալիտր (տԼ.) = 0.1 Լ.

Սանտիլիտր (սԼ.) = 0.01 Լ.

Ե. ՄԱԿԵՐԵՍԻ ՄԻՈՆԹԻԻՆ

— ԳՍԱԱԿՈՒՍԻ ՄԵՏՐ —

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿՆԵՐ

Ա. = 100 □ մ. (Բ.մ.)

Տեքա. (Տ.ք.) = 10 ա. =
1.000 Բ.մ.

Հեկթա. (Հ.ք.) = 100 ա. =
10.000 Բ.մ.

ՍՏՈՐԱՊԱՏԻԿՆԵՐ

Տեա. = 10 Բ.մ.

Սանտիա. = 1 Բ.մ.

Բ. մ. = 0.01 Բ.մ.

Բ. սմ. = 0.0001 Բ.մ.

Զ. ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՄԻՈՆԹԻԻՆ

— Ժ Ա Մ —

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿՆԵՐ

Օր = 24 ժամ

Շաբաթ = 7 օր

Ամիս = 4 շաբաթ

28 (29) օր (Փետր.)

30 օր (Ապրիլ, Յունիս,

Սեպտեմբեր, Նոյեմբեր)

31 օր (Յունուար, Մարտ,

Մայիս, Յուլիս, Օգոստոս,

Հոկտեմբեր, Դեկտեմբեր)

Տարի = 12 ամիս

Տարի = 4 եղանակ (գարուն,
ամառ, աշուն, ձմեռ)

Դար = 100 տարի

ՈՏՈՐԱՊԱՏԻԿՆԵՐ

Ժամ = 60 վայրկեան (վ.)

1 վ. = 60 երկվայրկեան (երկվ.)